

בעזהשי"ת

ספר

בצל הכסף

והוא ליקוט נפלא מאמרים וסיפורים ואגרות קודש
המדברים בעניני גודל מעלת ושבחו של המחזיק
ומרחיב דעת הצדיקים

מלוקט מש"ס ופוסקים מדרש זוהר
ומתלמידי הבעל שם טוב הק' זי"ע

נלקט ונסדר בעזהשי"ת

ע"י

אברהם יצחק האלצלער

שיכון סקווירא יע"א

שנת תשנ"ג לפ"ק

הספר אפשר להשיג אצל
אברהם יצחק האלצלער
שיכון סקווירא יע"א
39 Washington Ave.
New Square N.Y. 10977
(914) 362-8571

טייפסעטיג "אות חיים"
(914) 362-0664
טייפסעטינג "אות חיים"

כל הזכיות שמורות ובכללן זכות
צילום והעתקת כולו או מקצתו

הסכמות

משה ניישלאם

אביר דקס שיכון סקווירא יעדא

בס"ד

יום ג' פר' תצוה ט' אדר תשנ"ג

עברתי על הקונטרס "בצל הכסף" שליקט האברך היקר
מוה"ר ר' אברהם יצחק הולצלער מפה ק"ק שיכון סקווירא
יצ"ו אודות החזקת ת"ח וצדיקים שהם עוסקים בתורה
ועבודה והכל מסומן במ"מ מאיזה מקום ליקט וזיל קרי בי רב
הוא לראות בתוכו גודל שכר החזקת ת"ח וצדיקים אשרי שלו
ככה.

וע"ז באעה"ח

משה ניישלאם

פניהיק ירושלים ת"י יום..... לחדש..... שנת תשס"א

כ"ג אדר תשנ"ג

היי למראה עינינו הקונטרס הנקרא **בצל הכסף** שליקט האי גברא יקירא אברך כמדרשו מוה"ר אברהם יצחק האלצלער שליט"א, מק"ק סקווער בניו יורק, שליקט מדרשי חז"ל הקדושים ומספה"ק מתלמידי הבעש"ט הי"ק זיע"א, המדברים בגודל החשיבות והמצוה של החזקת תלמידי חכמים.

בפרט בזמן קשה כזה אשר סכנת משבר ח"ו מרחפת ע"פ קיום מוסדות הקודש, בוודאי שחובה קדושה ומצוה רבה מוטלת על בעלי היכולת מוקירי תורה להיות בתמכין דאורייתא ולחזק ברכי דרבנן דשלהי הלומדים תורה מתוך הדחק, שיוכלו להתקיים בס"ד ולהמשיך בעבוה"ק ללמוד וללמד כדרך רבותינו ואבוה"ק זי"ע.

ואין ערך לגודל החסד והשכר שיעמוד להם בזה ובבא כמובא בחז"ל, ואין לך זיכוי הרבים גדול מזה שבוודאי יגן עליהם ועל כל ישראל להיוושע בישועה בכ"ע, ולראות במהרה בישועת שמחת ונחמת כלל ישראל בביאת גוא"צ בב"א.

נאמר על ידי ראש הדין הרב משה יעקב זעליץ שליט"א

ב"ד יעקב זעליץ שליט"א
אשר יקראוהו

נאם

נאם

נאם

אשר יקראוהו

אפרים פישל הערשקאוויטש

אב"ד דק"ק האליין יע"א

כעת בברוקלין, נ. י.

בעזהשי"ת

ראיתי הספר **בצל הכסף** אשר חיבור כבוד הרב המופלא ומופלג בתורה אוצר בלום ירא ושלם כש"ת מוה"ר אברהם יצחק האלצלער נר"ו ובו אסף כעמיר גורנה מאמרי חז"ל ומספרי תלמידי בעש"ט זלה"ה בגודל הענין להחזיק ידי לומדי תורה ולהתדבק בהם, וכמ"ש הרמב"ם הלכות דעות פ"ו ה"ב מצות עשה להדבק בחכמים ותלמידהם כדי ללמוד ממעשיהם כענין שנאמר ובו תדבק וכו' ואמרו חכמים בפירוש מצוה זו הדבק בחכמים ותלמידיהם לפיכך צריך האדם להשתדל וכו' לאכול ולשתות עם ת"ח, ולעשות פרקמטיא לת"ח, ולהתחבר להן בכל מיני חיבור וכו' עכ"ל, ועל כן אפריון נמטוה ליה שעל ידי זה יתעוררו רבים לקיים המצוה כהלכתו ויתרבה כבוד התורה ונזכה לביאת ינון בב"א.

הכו"ח ה' תשא את ראש בני ישראל ונתנו איש וגו'
תשנ"ג ברוקלין יצ"ו

אברהם פישל הערשקאוויטש

משה שפערן

אב"ד דעברעצין ותיחוויל יצ"ו

בקהל"ה צד"ת באר משה ר"ח

נלאגמור דה"ס, בעמ"ח ספרי גפי א"ס ומליצי א"ס וס"ס

ברוקלין יע"א

בעזהשי"ת

מתוך חדות נפש ולב שמח כתב שורות אלו להעיד על הספר בצל
הכסף שהובא לפני מחברו המופלא ומופלג בהפלגת חכמים
ונבונים חו"ב טובא ירא וחרד לדבר ה' ר' אברהם יצחק
האלצלער שיכון סקווירא יצ"ו, ואחר עיון בהספר המלוקט
מאמרים מש"ס ופוסקים ומתלמידי בעש"ט הק' בעניני גודל
מעלת ושבתו של המחזיק ומרחיב דעת הצדיקים, והיה לי
לשמחת הנפש לראות ליקוט מופלא ומופלג ואשרי לו ואשרי
חלקו שזכה לכך ומדזכה לנפשי רוצה לזכות גם רוחב הציבור
שיהי' נמצאים בבתי מדרשים ובבתי תלמידי חכמים ולהעלותו
על מכבש הדפוס ובזכות הצדיקים נזכה כלנו ביחד לקבל פני
משיח צדקינו בב"א.

וע"ז בעה"ח עש"ק לס' כי תשא שנת תשנ"ג לפ"ק

פה ברוקלין יצ"ו

אברהם יצחק

יוחנן סג"ל וואזנער דומ"ץ

**דביהמ"ד תולדות יעקב יוסף
דחסידי סקווירא-מאנטרעאל**

**יום א' לסדר תצוה ז' אדר
יומא דהילולא של משה רבינו ע"ה
תשנ"ג לפ"ק מאנטריא' יע"א**

הן ראיתי עלים לתרופה רב הכמות ורב האיכות מספר החשוב **"בצל הכסף"** מהאברך החשוב רך בשנים ואב בחכמה יראתו קודמת לחכמתו הר"ר אברהם יצחק האלצלער שליט"א בן לידידי הרה"ג ר' יונה שליט"א מרביץ תורה בשיכון סקווירא יע"א תחת דגלו של כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א.

והוא ליקוט גדול וחשוב בענין החשיבות להרחיב דעתם של הצדיקים העוסקים בתורה ועבודה, ועי"ז יכולין לזכות לשני עולמות העולם הזה והעולם הבא.

וכבר אמרו חז"ל (ברכות ל"ד:) כל הנביאים לא נתנבאו אלא למשיא בתו לת"ח ולעושה פרקמטיא לת"ח ולמהנה ת"ח מנכסיו.

ועוד יש בזה מעלה גדולה שמקיימים בזה מ"ע מן התורה שנאמר ובו תדבק ואמרו חז"ל דהיינו לדבק בתלמידי חכמים, וכתב בספר שלחן הטהור מהגה"ק מקאמרנא זי"ע (סי' קנ"ו ס"ו) וז"ל מ"ע מן התורה

הסכמות

לדבק עצמו באהבת חכמים ותלמידיהם לתמכם בעזר אהבה להאכילם
מטוב ובלבושי יקר וכו' ובזר זהב (שם אות ב') כתב וז"ל עיין בספר הזוהר
גודל תמכי אורייתא ושכרם עד אין סוף.

ועוד מקיים בזה מצות ביכורים וכמו שאמרו חז"ל (כתובות ק"ה:) כל
המביא דורן לת"ח כאילו מקריב ביכורים.

והזמן גרמא שהיום הוא הילולא של רועינו משה רבינו ע"ה וכתב
בספה"ק דגל מחנה אפרים ואתה תצוה את בני ישראל ע"ד כל העולם לא
נברא אלא לצוות לזה היינו להצדיק עי"ש, וכתב בספה"ק מאור עינים
(פרשת תרומה) דבז' באדר נולד משה היינו ע"פ מש"כ בזוה"ק
דאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא עי"ש ובפרשת תצוה כתב באמ"ד
וז"ל שזהו עצה נכונה אל האדם אשר איננו יכול לעסוק בתורה תמיד
עכ"פ יהיה תמכין דאורייתא שעל ידו יוכל האיש העוסק בתורה ללמוד
בדיקות המאור ולדבקה בו יתברך.

וע"כ דבר גדול עשה המלקט ר' אברהם יצחק שליט"א לקבץ עינים
האלו לארכה ורחבה וסידרם בסדר נכון כדי שרבים יוכלו ליהנות מאורו
וזכות הרבים תלוי בו.

וחפץ ה' בידו יצליח ויזכה לעשות עוד פעלים לתורה ועבודה מתוך
הרחבת הדעת עד ביאת משיח צדקנו בב"א.

ידידכם

סג"ל וואזנער

התנצלות המסדר

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה - ה"ה הספר הנוכחי אשר בשם יכונה "בצל הכסף" שהוא ליקוטי אמרי"ם ליקוטי בתר ליקוטי מענין לענין באותו ענין "התקשרות לצדיקים" והמסתעף ממנו.

ובאמת אמרו, שענין התקשרות הצדיקים בעצם, הוא נורא ונשגב וגבוה מעל גבוה ובמופלא ממך אל תדרוש. וכן כתיב לא תעלה במעלות על מזבחי וכו' שאמור לקטני מוחות בדורנו אלו.

אמנם מזקנים אתבונן כתיב וחייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי - מלשון נגיע"ה בעלמא, אשר מקום השאירו גם לנו לקיים את דברי התורה הזאת בזעיר אנפין. ותמכתי יסודות"י על מאמר המשנה אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכון לבו לשמים.

לכן אמרתי לאחוז בקצה המטה בענין "המעמדות לבית הצדיקים" שהוא פרט מתוך הכלל של ענין התקשרות הצדיקים, אשר הנהיגו קדמוננו. וזאת לפנינו בישראל, מעת אשר משמיא קא נחית והופיע אור תורת מרן הבעש"ט הק' ותלמידיו ותלמידי תלמידיו הק' נבג"ם דור דור ודורשיו הצדיקים והחסידיים איש איש לבית אבותם על דגלו לצבאותם, והם המה הורונו את המעשה אשר יעשון והדרך נלכה בה.

ועלינו לשבח לאדון הכל אשר מרוב חסדיו ורחמיו השאיר לנו שריד אף לקטני ערך כמונו, להתקשר בצחצחות נפש הצדיק ע"י צינור של המעמדות, שראשו מגיע השמים ומוצב ארצ"ה לאנשים ארציים כערכנו שע"י שנותנים להצדיק מזהב שבא, מתפלל בעדו תמיד, וכסף המעמדות משמש כבדיח התיכון בין החסידיים לרבים להדקם יחד בקשר חזק ואמיץ בל תימוט.

וכה שמענו מאבותינו ומזקני החסידיים על אודות כסף המעמדות שנקבצו מיד ליד בשליחות כ"ק מרן המגיד מוהר"ם מטשערנאביל זי"ע, כאשר העיד כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט מסקווירא זי"ע שהגיע לידו

מכל עיירות אוקריינא ומחוצה לה כסף המעמדות במספר גדול אשר ממש לא יאומן כי יסופר כבערך שלש מאות אלפים חסידים היו אשר נטלו חלק בראש לתת את כסף המעמדות.

ויום טוב גדול היו עושים החסידים בו ביום שהגיע להעיר שליחו של הרבי לקבץ את כסף המעמדות. בדרך כלל הי' השליח בעצמו איש חסיד עובד, משכמו ומעלה, ומורם מעם. וכה הי' הסדר, בערב באו לשלום הדליקו לכבודו את כל הנרות כמנהג יומא דפגרא, וכל העיר מקטון ועד גדול מלובשים בבגדי שבת ויו"ט נקבצו לכבודו של האורח שליחו של הרבי, ואתקינו סעודתא מסיבת מרעים, וכל אחד ואחד הביא את צרור כספו מסת תרומת נדבת ידו מה שברכו ה' ורוב רובי פעמים חסכו החסידים במסירות נפש את דל לחמם מפיהם למען יזכו לתת תרומה חשובה עבור המעמדות.

והממונה הלזה רשם על פנקסו את כל החשבון הכללי והפרטי עם שמות של כל הנותנים, ובבואו לביתו של הצדיק למסור את חלק המעמדות עבר הצדיק בעיניו הק' על כל הפתקא, והאציל את ברכתו לבחומ"ר וכ"ט. כן הי' מנהגו בכל שנה ושנה.

ומסופר אצל אחד מצדיקי בית טשערנאביל, פעם כשחזר הממונה מדרכו, לקבץ על הגבא"ות, והצדיק הנ"ל עבר על בתרי פנקסו מהחשבונות מאלו שנתנו וכו', הבחין באחד מהעיירות שנעדר שמו של חסיד אחד שהי' בדרך כלל מבין המשתתפים, ושאלו על הדבר בתמיה מה היום מיומיים? השיב הממונה, מחמת שהדרך אין לו לדרכו והחסיד הלז יושב רחוק מהעיר ולהגיע אליו עולה פי כמה מכל החשבון שרגיל הנ"ל ליתן כל השנים, לכן חשב הממונה שבפעם הזאת ידלג מלקבץ מידו את המעמדות.

הרבי הנ"ל, השיב לו ברוגזה, לתקינו שדרתיך ולא לעוותי, החשבון שעולה להממונה לגבות אין לזה שום שייכות להחשבון שהחסיד הנ"ל מוכרח ליתן בעד נפשו, כי כל העסק של המעמדות אינו ענין של סתם להרוויח כסף, כי הרי זה אופן ואמצעי להחסידים לקשור את נפשם לרבים כדי שרבים יעשה להם טובה ברוחניות או בגשמיות בעת הצורך. וד"ל...

כן מסופר עובדא באריכות אצל מרן המגיד הק' מטשערנאביל זי"ע, שפעם באם הדרך באה נשמה מעלמא דקשוט ובכתה עבור "תיקון",

התנצלות המסדר

והשיב לה מרן המגיד, אינני מכירך מי אתה! אמרה הנשמה פעם בחיים שלי נתתי להרבי חמשת קערבלעך, ובכן המגיד לכתחילה נתרצה לעשות התיקון. כפי הנראה היתה מלאכת התיקון לא כ"כ קל... ולבסוף לקח מרן המגיד חמשה קערבל'ך וזרקה לארץ באמרו נא דיר צוריק די פינף קערבלעך.

והוסיף בנו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"י מסקווירא זי"ע, שישב בהעגלה באותו מעמד ביחד עם אביו הק', ואמר דאס איז ווייל ער האט געגבן בלויז פינף קערבלעך, וואלט ער געגבן פינף און צוואנציג קערבל'ך וואלט אים דער טאטע ניט אוועק געווארפן... (וראה בפנים באריכות).

*

חלקתי את הענינים כפי ראות עיני דבר דבור על אופניו החל ממאמרי חז"ל, דברי הראשונים והפוסקים, ותלמידי מרן הבעש"ט הק'. ובתקוה שכל אחד ימצא עונג בתוך הספר הזה.

וכלפי מה שאמר דהמע"ה בתהלים - שגיאות מי יבין - אבקש ממע"כ ידידי לוקחי הספר הזה, אם ימצאו בו שגיאות או שינוים מהמקובל, ידונו אותי לכף זכות ולהודיע לי כדי לתקנם בפעם אחרת. ואתם הסליחה.

ובעת החתימה כפי פרושות לשמים שינחני בדרך אמת ואזכה להתאבק בעפר רגליהם של צדיקים וחסידים בהתקשרות באמת וברוחניות ובגשמיות ולהיות כלי מוכן לקבל השפעות טובות ולקבל פני משיח צדקנו בב"א.

*

תוכן הענינים

פרק א - מאמרי חז"ל

ענף א - מאמרי הש"ס	.....	א - ד
ענף ב - מאמרי המדרש	.....	ד - ז
ענף ג - מאמרי הזוה"ק	.....	ז - ח
ענף ד - שונות	.....	ח - י

פרק ב - התקשרות

ענף א - החזקת הצדיק מאופני התקשרות לצדיק	.....	יא - טו
ענף ב - התקשרות תלוי' בהחזקת הצדיק דוקא	.....	טו - טז
ענף ג - השייכות שיש בהחזקת הצדיק להתקשרות	.....	טז - יט

פרק ג - החיוב

ענף א - חובת פרנסת הצדיק על המוני עם	.....	כ - כג
ענף ב - כל כסף העולם של הצדיק	.....	כג - כט
ענף ג - מזון ודורון לצדיק - כביבורים	.....	כט - ל
ענף ד - החומר להמונע מהחזקת הצדיק	.....	ל - לב

פרק ד - שקל הקודש כפול הי'

ענף א -	.....	
עלה א - חלק כחלק יאכלו הצדיק והמחזיק	.....	לג - טל
עלה ב - שמח זבולון בצאתיך אף אחר מעוה"ז	.....	טל
ענף ב - שקל הקודש כפול היה שכ"א שכרו משלם	.....	טל - מא
ענף ג - תורתו של הצדיק מגנת על המחזיק ג"כ	.....	מא - מב
ענף ד - יש להמחזיק חלק בעוה"ב של הצדיק	.....	מב

פרק ה - שכרו הרבה מאד

ענף א - יש לו שכר בגר"ר	מג - מז
ענף ב - שכרו הרבה מאד יותר מכפי פעלו	מז - נג
ענף ג -	
עלה א - זוכה לבני חיי ומזוני	נג - ס
עלה ב - שונים	ס - סד
ענף ד - השכר ברוחניות	
עלה א - הצדיק מעלהו למדרגות	סד - סז
עלה ב - זוכה לשמוע תורה מפי הקב"ה	סז
עלה ג - נחשב כמקטיר קטורת	סז - סח
עלה ד - עבודתו ותפלתו יהיו זכה ונקי	סח - ע
עלה ה - זוכה להנצל מתאות ומדות רעות	ע - עד
עלה ו - ניצל מיצה"ר ומתפרין העוונות	עד - עז
עלה ז - ניצל מדינה של גיהנם	עז - פ
עלה ח - זוכה לתיקון הנשמה	פ - פו
עלה ט - זוכה לגן עדן ולעולם הבא	פו - פז
עלה י - זוכה ללמוד תורה במחיצת הצדיק	פז - צד
עלה יא - זוכה לתחיית המתים	צד - צה

פרק ו - להרחיב דעת הצדיק

ענף א - לבוא לעזרתו לכל מילי דאפשר	צו - קד
ענף ב -	
עלה א - להתפלל בעד הצדיק	קד - קה
עלה ב - להוושע אצל הצדיק - בתפלה בעדו	קה - קו
ענף ג - להנהותו בבשורה טובה	קו - קז

פרק ז - התרחבות הצדיק

ענף א - דרך הצדיקים להתנהג ברחבות	קח - קט
ענף ב - הטעם שלא יהי' בנכסיהם אחיזה לס"א	קט
ענף ג - לכסות דרכם מהיצה"ר	קי
ענף ד - להרחיב לבם ודעתם לעבודתו יתב'	קי - קיד
ענף ה - הצדיק משפיע דוקא כשיש לו ברחבות	קיד - קטו
ענף ו - החזקת הצדיק, כדי שיהיו מכובדים	קטו - קכא

ענף ז - להעלות הנצוצין מהנכסים אל הקדושה ..... קכא
 ענף ח - שונים ..... קכב - קכג

פרק ח - ליקוטים שונים

ענין בטחון שע"י מעותיו ישועתו קרובה ..... קכד
 הצדיק ניזון משמים ולאדם הזכות שזה על ידו ..... קכז - קכז
 כמה יתן האדם לצדיק ..... קכז - קכט
 טעם נסיעת הצדיקים ..... קכט
 טעם לקבלת מעות ..... קל
 כסף שנתנו מתוך הכרח ושלא ממקור כשר ..... קל - קלב
 מעות ספק כשרים ..... קלב - קלג
 המהנה את הצדיק בגופו חביב יותר מממונו ..... קלג

מכתבי קודש

[א] - מהה"ק ר' מנחם מענדל מוויטבסק זצוק"ל ..... קלד - קלה
 [ב] - מהה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זצוק"ל ..... קלה - קלז
 [ג] - מהה"ק ר' דוד מטאלנא זצוק"ל ..... קלז - קלח
 [ד] - מהה"ק ר' יוחנן מראחמסטרילבא זצוק"ל ..... קלט - קמ
 [ה] - מהה"ק הג"ל ..... קמ - קמב
 [ו] - מהה"ק ר' מנחם נחום מראחמסטרילבא זצוק"ל ..... קמב

פרק א - מאמרי חז"ל

ענף א - דברי התלמוד

[א]

א"ר יוסי בר' חנינא משום ר' אליעזר בן יעקב כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומהנהו מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מקריב תמידין.

[ברכות - י:]

[ב]

א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא למשיא בתו לת"ח, ולעושה פרקמטיא לת"ח ולמהנה ת"ח מנכסיו.

[שם - לד:]

[ג]

פתח ר' נחמ"י בכבוד אכסניא ודרש מאי דכתיב [שמואל א, טו] ויאמר שאול אל הקיני לכו סורו רדו מתוך עמלקי פן אוסיפך עמו ואתה עשיתה חסד עם כל בני ישראל והלא דברים קל וחומר ומה יתרו שלא קרב את משה אלא לכבוד עצמו כך, המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה.

[שם - סג:]

[ד]

פתח ר' יוסי בכבוד אכסניא ודרש [דברים כ"ג] לא תתעב אדומי כי אחיך הוא, לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו, והלא דברים קל וחומר ומה מצריים שלא קרבו את ישראל אלא לצורך עצמן שנאמר [בראשית מז] ואם ידעת ויש בם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי כך, המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה.

[שם - שם]

[ה]

פתח ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי בכבוד אכסניא ודרש [שמואל ב, ו] ויברך ה' את עובד אדום בעבור ארון האלהים, והלא

דברים ק"ו ומה ארון שלא אכל ושתה אלא כבד ורביץ לפניו כד, המארה תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהנו מנכסיו עאכ"ו. מאי היא ברכה שברכו אמר רב יהודה בר זבידא זו חמתו וחי כלותיה שילדו ששה ששה בכרס אחד שנאמר וכו'.

[שם - שם]

[ו]

אמר רבא דרחים רבנן הוו ליה בנין רבנן. דמוקיר רבנן הוו ליה חתנוותא רבנן דדחיל מרבנן הוא גופיה הוי צורבא מרבנן ואי לאו בר הכי הוא משתמעין מיליה כצורבא מרבנן.

[שבת - כג:]

[ז]

אמר ר' יוחנן כל המטיל מלאי לכיס של תלמידי חכמים זוכה ויושב בישיבה של מעלה שנאמר כי בצל החכמה בצל הכסף.

[פסחים - גג:]

[ח]

אמר רבי ברכיה הרוצה לנסך יין על גבי המזבח, ימלא גרונו של תלמידי חכמים.

[יומא - עא.]

[ט]

ר' יוחנן רמי כתיב ועשית לך ארון עץ, וכתיב ועשו ארון עצי שטים, מכאן לתלמיד חכם שבני עירו מצווין לעשות לו מלאכתו.

[יומא - עב:]

[י]

רב ענן אייתי ליה ההוא גברא כנתא דגולדנא דבי גילי אמר ליה מאי עבידתך אמר ליה דינא אית לי לא קביל מיניה אמר ליה פסילנא לך לדינא, אמר ליה דינא דמר לא בעינא קבולי לקביל מר דלא מנען מר

(ו) דדחיל הוה איהו גופיה וכו'. מעלת מדת האהבה בכל מקום וודאי דהיא יותר גדולה מן היראה. אלא כיון דכבר הוא רחים רבנן הרי הוא ודאי כבר תלמיד חכם דאל"כ לא היה אוהב את הרבנן.

מאקרובי בכורים דתניא ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם שעורים וכרמל בצקלונו וכי אלישע אוכל בכורים הוה אלא לומר לך כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב בכורים, אמר ליה קבולי לא בעינן דאיקבל, השתא דאמרת לי טעמא מקבילנא.

[כתובות - קה:]

[יא]

כתיב [ישעי' כו] כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל כל המשתמש באור תורה, אור תורה מחייהו וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו כיון דחזייה דקמצטער אמר ליה רבי מצאתי לחן תקנה מן התורה [דברים ד'] ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום וכי אפשר לדבוקי בשכינה והא כתיב [שם] כי ה' אלהיך אש אוכלת אלא כל המשיא בתו לת"ח והעושה פרקמטיא לת"ח והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאלו מדבק בשכינה כיוצא בדבר אתה אומר [שם ל] לאהבה את ה' אלהיך ולדבקה בו וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה אלא כל המשיא בתו לת"ח והעושה פרקמטיא לת"ח והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאלו מדבק בשכינה.

[שם - קיא:]

[יב]

אמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות שבע חופות לכל צדיק וצדיק שנאמר וכו' מלמד שכל אחד ואחד עושה לו הקדוש ברוך הוא חופה לפי כבודו, עשן בחופה למה אמר רבי חנינא שכל מי שעניו צרות בתלמידי חכמים בעולם הזה, [פי' רשב"ס] שעניו צרות שלא לההנותו מנכסיו] מתמלאות עיניו עשן לעולם הבא.

[בבא בתרא - עה.]

[יג]

אמר ר' אלעזר כל שאינו מהנה תלמידי חכמים מנכסיו אינו רואה סימן ברכה לעולם שנאמר וכו'.

[סנהדרין - צב.]

[יד]

אמר ר"נ אחאב שקול היה [פי' רש"י] מחצה עונות ומחצה זכיות] שנאמר וכו' מתקיף לה רב יוסף מאן דכתב ביה [מלכים כא]

רק לא היה כאחאב אשר התמכר לעשות הרע בעיני ה' אשר הסתה אותו איזבל אשתו, ותנינא בכל יום היתה שוקלת שקלי זהב לעבודת כוכבים ואת אומרת שקול היה, **אלא אחאב וותרן בממונו היה ומתוך שההנה לתלמידי חכמים מנכסיו כפרו לו מחצה.**

[סנהדרין - קב:]

[טו]

ואיבעית אימא אדם חשוב שאני דתניא והכהן הגדול מאחיו שיהא גדול מאחיו בנוי בחכמה ובעושר.

[חולין - קלד:]

[טז]

כל העושה חסד עם אחד מגדולי ישראל, כאלו עושה חסד עם כל ישראל, ובשביל חסד שעשה יתרו עם משה נמלטו בניו מתוך עמלק שנאמר ויסר קני מתוך עמלק, א"ה כיון דשקיל משה כנגד כל ישראל נמצא שהחסד שעשה לו יתרו עשהו לכל ישראל, ובפרט דמשה הוא אדם בסוד אדם דוד משיח היינו משה ובגופו של אדם תלויות כל נשמות ישראל, וכן העושה חסד עם אחד מגדולי ישראל כיון שעניי כל ישראל עליו שקול ככל ישראל, ונחשב כאילו עושה עם כל ישראל.

[פדר"א, פמ"ד]

ענף ב - בית ה"מדרש"

[יז]

וכל השבח הזה מנין היה לו ליששכר משל זבולן שהיה עוסק בפרגמטיא שלו ומאכיל את יששכר שהיה בן תורה הה"ד זבולן לחוף ימים ישכון וכשבא משה לברך את השבטים הקדים ברכת

יד [וע' במהרש"א הענין שכפרו לו מחצה כי המהנה ת"ח מנכסיו כאלו רבוק בשכינה כמו שכתוב ואתם הדביקי' וכו' וזהו שאמר שכפרו לו מחצה הגם שהיה אדוק ורבוק בע"ג הרי ממה שהיה מהנה תלמיד חכם היה רבוק גם לשכינה.]

זבולן לברכת יששכר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך שמח
זבולן בצאתך ממה שיששכר באהליך ויש אומרים יש שכר באהלי
זבולן.

[מדרש רבה - ויצא]

[יח]

זבולן לחוף ימים ישכון, הרי זבולון קדם ליששכר שכן מייחסן
יששכר זבולון ולמה כן אלא שהיה זבולון עוסק בפרקמטיא
ויששכר עוסק בתורה, וזבולון בא ומאכילו לפיכך קדמו. עליו אמר
הכתוב עץ חיים היא למחזיקים בה יששכר כונס וזבולון מביא באניות
ומוכר ומביא לו כל צרכו. וכן משה אומר שמח זבולון בצאתך למה
שיששכר באהליך שלך הן שאת מסייעו לישוב בהן.

[מדרש רבה - ויחי]

[יט]

אילו נאמר עץ חיים לעמלים בה לא היתה תקומה, אלא עץ חיים
היא למחזיקים בה כי בצל החכמה בצל הכסף.

[מדרש רבה - קדושים]

[כ]

א"ר אחא בשם ר' תנחום ב"ר חייא למד אדם ולימד ושמו ועשה
והיתה ספק בידו להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור הה"ד
ארור אשר לא יקים. ר' ירמיה אמר בשם ר' חייא לא למד אדם ולא
עשה ולא שמר ולא לימד לאחרים ולא היתה ספק בידו להחזיק
והחזיק הרי זה בכלל ברוך.

[שם - שם]

[כא]

רבי הונא ור' ירמיה אמרו בשם ר' חייא בר אבא עתיד הקב"ה
לעשות צל וחופות לבעלי המצוות אצל בני תורה בגן עדן ואית
ליה ג' קריין חדא כי בצל החכמה בצל הכסף, ב' אשרי אנוש יעשה
זאת והדין עץ חיים היא למחזיקים בה.

[שם - שם]

[כב]

שמעון אחי עזריה אמר משמו והלא שמעון היה גדול מעזריה אלא

ע"י שהיה עזריה עוסק בפרקמטיא ונותנו בפיו של שמעון לפיכך נקרא הלכה על שמו. ודכוותה ולזבולון אמר שמה זבולון בצאתך ויששכר באוהליך.

[שם - שם]

[כג]

ושומר אדוניו יכובד זה יהושע שהיה משמש את משה ביום ובלילה כד"א לא ימיש מתוך האוהל ואמר אדני משה כלאם, מה כבוד עשה לו הקב"ה זכה לרוח הקודש.

[מד"ר - נשא]

[כד]

ובו תדבק וכי יכול אדם לידבק בשכינה והלא כבר נאמר כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא אלא לומר לך כל המשיא בתו לתלמיד שקורא ושנה ועושה לו פרקמטיא ומהנהו מנכסיו זהו שנאמר עליו ובו תדבק.

[מד"ר - מטות]

[כה]

אל גנת אגוז ירדתי. אמר ר' יהושע בן לוי נמשלו ישראל באגוז, מה האגוז נגזזת ונחלפת לטובתה היא נגזזת למה שהיא מחלפת כשער הזה שנגזז ונחלף. וכצפרנים הללו שנגזזין ונחלפין, כך כל מה שישראל נגזזין מעמלן ונותנין לעמלי תורה בעולם הזה, לטובתן הן נגזזין ונחלפין להם. ומרבין להם עושר בעולם הזה ושכר טוב לעולם הבא.

[שהש"ר - פ"ו]

[כו]

ר' הונא אמר עתיד הקב"ה לעשות צל וחופה לבעלי מצות אצל בעלי תורה מ"ט כי בצל החכמה בצל הכסף.

[קה"ר - ז]

[כז]

שלח לחמד על פני המים. א"ר ביבי אם בקשת לעשות צדקה עשה אותה עם עמלי תורה שאין מים האמור כאן אלא דברי תורה. שנאמר הוי כל צמא לכו למים.

[קה"ר - יא]

[כח]

כל מי שמאכיל פרוטה לצדיק כאילו קיים חמשה חומשי תורה.
[מדרש רבה]

☆ ☆ ☆

ענף ג - ספר זוהר הק'

[כט]

רבי יוסי אמר שכל טוב דא אילנא דחיי דאיהו שכל טוב בלא רע כלל. ועל דלא שריא ביה רע איהו שכל טוב בלא רע. לכל עושיהם אלין חסדי דוד הנאמנים תמכין אורייתא. ואינן דתמכין אורייתא כביכול אינן עבדין.

[הקדמת זוה"ק - דף ח.]

[ל]

מאן דסעיד למאריה דאורייתא נטיל ברכאן מעילא ותתא, ולא עוד אלא דזכי לתרי פתורי מה דלא זכי בר נש אחר **זכי לעותרא** דיתברך בהאי עלמא **זכי למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי**.

[זוה"ק - ויחי]

[לא]

תלמידי חכמים בנוי דמלכא ומטרוניתא אתקריאו שבתות וימים טובים, ולית לון מדלהון דלאו אינן בעלי מלאכה כשאר עבדין בנוי דחולין, אגרא דלהון בעלמא דין ובעלמא דאתי **לענגא** לון בכל מיני מאכל ומשתה **ולאוקרא** לון בלבושין שפירין כגוונא דשבת דאתמר ביה כבדהו בכסות נקי'. כל מה דעבד בר נש לשבתות וימים טובים אית למעבד לון. ומאן דמחלל שבת חייב סקילה.

[זוה"ק - צו]

[לב]

ותומכיה מאושר, מאן תומכיה - אלין אינן דמטילין מלאי לכיסן של ת"ח ותומכיה זכי לבנין דיתחזון לנביאי מהימן.

[זוה"ק - תזריע]

[לג]

רפאים בל יקומו וכו' דארפו ידיהון מאלין דעסקין באורייתא לשמה
למעבד טיבו עמהון אלין לא יקומו.

[ת"ז מז"ח קנג].

ענף ד - שונות

[לד]

מי שיש לו ת"ח בשכונתו ויודע בו שהוא קורא לש"ש ושונה לש"ש
והוא זן אותו ומכלכלו ומפרנסו נמצא הוא מקיים את הת"ח ואת
אשתו ואת בניו ואת כל הקורין והשונין עמו **עליו הוא אומר פדה**
בשלוש נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי.

[תד"א - א"ר פ"י]

[לה]

חסידי עם הארץ אף על פי שלא קראו ולא שנו, הואיל והקראו
והשנו את בניהם... **והיו מהנהיין תלמידי חכמים מנכסיהון,**
הקב"ה מביא אותם ומושיבן אצל הצדיקים ויהיו נהנים מן השמש
שיזרח לצדיקים לימות בן דוד ולעולם הבא שנאמר וכו'.

[תד"א א"ז פי"ב]

לד) מ"ש כל הזן את ת"ח כאלו מקיים אותו ואת כל בני ביתו ואת כל הקורין
ושונין עמו, א"ת הלא הוא אינו מאכיל את כל הקורין והשונין עם הת"ח
והאיך הוא מקיים אותן, וי"ל מלת קיים על התורה כיון שהוא גורם שהם קורין
ושונים עם הת"ח ע"י שהוא זן ומפרנס את הת"ח ויש לו מנוחה ללמוד
עמהם הרי הוא כאלו הוא מקיים את כל הקורין ושונין עמו בעוה"ז
ובעוה"ב...

ומ"ש מי שזן ומפרנס את הת"ח וכו' נאמר עליו פדה בשלוש נפשי וג'. פי'
שהקב"ה פדה נפשו בעוה"ז ובעוה"ב..

[זיקוקין דנורא ובעורין דאשא]

[לו]

מחזיק לת"ח להנותו מנכסיו שיוכל לעסוק בתורה, לעולם הבא אף אם הוא עם הארץ מלמדין אותו.

[ילקוט ראובני - ראה, קס"ד]

[לז]

מצות עשה להדבק בחכמים ותלמידהם כדי ללמוד ממעשיהם כענין שנאמר ובו תדבק, וכי אפשר לאדם להדבק בשכינה אלא כך אמרו חכמים שפירוש מצוה זו הדבק בחכמים ותלמידיהם לפיכך צריך אדם להשתדל שישא בת תלמוד חכם וישיא בתו לתלמיד חכם ולאכול ולשתות עם תלמידי חכמים **ולעשות פרגמטיא לתלמיד חכם ולהתחבר להן בכל מיני חיבור שנאמר ולדבקה בו** וכן צוו חכמים ואמרו והוי מתאבק בעפר רגליהם ושותה בצמא את דבריהם.

[רמב"ם - הל' דעות פ"ו ה"ב]

[לח]

רבי אבין עבדין ליה תרעא לסדרי רבא נחית רבי מני לגביה אמר תמי' מה דעבדתי אמר ליה וישכח ישראל עושהו ויבן היכלות. מי לא היו בני אנושא דלעין באורייתא. הכי מי שיש לו ממון לא יאמר **אעשה בית הכנסת ובית המדרש אלא יתן לצדיקים שיעסקו בתורה**, ולא לאותם שגורסים קושיות ותירוצים כדי שיהיו העולם סבורים שיודע כל התלמיד ולא עסקו בתלמיד אלא ראו קושיות ותירוצים וגרסים להראות חריפותם, אלא יתן ליראי השם הלומדים לקיים המצות.

[ספר חסידים - תתרט]

[טל]

ובו תדבק. שנצטוינו להתדבק עם חכמי התורה כדי שנלמוד מהם מצותיה הנכבדות ויורונו הדיעות האמתיות בה שהם מקובלים מהם ועל זה נאמר ובו תדבק. ונכפל הצווי במק"א שנאמר ולדבקה בו ואז"ל וכי אפשר לו לאדם לידבק בה בשכינה והא כתיב כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא, אלא הדבק לתלמידי חכמים ותלמידיהם כאלו נדבק בו ב"ה למדו רז"ל מלמד שכל הנושא בת ת"ח והמהנהו מנכסיו כאילו נדבק בשכינה.

שורש המצוה נגלה הוא כדי שנלמוד דרכי השי"ת ודיני המצוה כבר כתבתי קצת [הלי' דעות פ"ו] ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן ועובר ע"ז ואינו מתחבר עמהם לקבוע בלבו אהבתם ומשתדל בטובתם ותועלתם בעתים שיש סיפק בידו לעשות כן מבטל עשה זה וענשו גדול מאד כי הם קיום התורה ויסוד חזק לתשועת הנפשות שכל הרגיל עמהם לא במהרה חוטא. והמלך שלמה אמר הולך את חכמים יחכם ורז"ל אמרו הוי מתאבק בעפר רגליהם.

[חינוך - מצוה תלד]

[מ]

מצות הפרשת חלה. משרשי המצוה, לפי שחיות של אדם במזונות, רוב העולם יחיו בלחם, רצה המקום לזכותינו במצוה תמידית בלחמנו כדי שתננות ברכה בו על ידי המצוה ונקבל בה זכות בנפשנו, ונמצאת העיסה מזון לגוף ומזון לנפש. גם למען יחיו בו משרתי השם העוסקין תמיד בעבודתו והם הכהנים מבלי יגיעה כלל.

[חינוך - מצוה שפ"ה]

[מא]

מצות מעשר. משרשי המצוה לפי ששבט הלוי בחר השם בתוך אחיו לעבודתו תמיד במקדשו, על כן היה מחסדו עליהם לתת להם מחיתם דרך כבוד, כי כן יאות למשרתי המלך שתהיה ארוחתם מזומנת להם על ידי אחרים שיכניהו להם ולא יצטרכו הם ליגע בדבר זולתי בעבודת המלך היקרה.

[חינוך - מצוה שצ"ה]

פרק ב - התקשרות

ענף א

החזקת הצדיק - מאופני "התקשרות לצדיק"

[א]

כל העיקר ההתקשרות בהצדיקים הוא כשמחזיק ידיהם ומספיק כל צורכם בבחי' שוחקים מן לצדיקים כדי שיהי להם פנאי ומחשבה טהורה לעבודת הבורא ואם אדם יש לו אמונה ובטחון הנ"ל עי"ז יכול להתפלל עם הצדיקים ואף שעד הנה הלך חשכים והי' משוקע בכל התאוות והקליפות מ"מ ע"י תשובתו והתכללותו עם הצדיקים נוגה לו ונעשה הכל יום אחד בחי' בוקר אור.

[מגן דוד, שמיני]

[ב]

היוצא לנו מזה שע"י נתינה לצדיק נשברים כח הקליפות ונתקשר בקשר של קיימא עם הצדיק שלא ישיאהו היצר לחטוא בחטא גדול ח"ו ואדרבא יתקדש ע"י הצדיק וכו' שיתקדשו ע"י הנתינה זאת בכל מיני קדושות.

[נועם אלימלך, קרח]

[ג]

בזה שנותן צדקה לתלמיד חכם מקשר את עצמו לתלמיד חכם.
[עבודת ישראל אבות פ"ד מ"ו]

[ד]

וזה האדם הרוצה לקרב עצמו אל הצדיק צריך להפקיר עצמו עם כל אשר לו לזה הצדיק.

[עבודת ישראל, אבות פ"ב מ"ט]

[ה]

כאשר חסד ואמת נפגשו שיש חיבור בין עשירי המוני עם הנקראים ארץ ובין ת"ח הנקרא שמים דהיינו שהעשירים הם אנשי חסד ולהחזיק ידי ת"ח ולהשפיעם וגם הת"ח משפיעים בתורת אמת ומוסר להעשירים והמוני עם ששומעים ומקבלין מוסר אז גרמו יחוד למעלה שצדק ושלוש נשקו בזווג פב"פ.

[תולדות יעקב יוסף, נח]

[ו]

הזהירה תורה ובו תדבק וניצל מכל מיני מאורעות אך דכל זה לת"ח אבל להמוני עם מה יעשו וצ"ל דהדבק בת"ח הוא דבק בו ית' הוא עצה טובה לענין הנ"ל והנה מצינו כי נושאי הארון היה הארון נושא את נושאו וכו' והנה יש בחי' זו בעבר ועתיד כי המוני עם המחזיקים ידי ת"ח הם נקר' נושאי הארון אמנם באמת ארון נושא נושאו להעלות אותן לדבקו בו ית' זהו מצוה ובו תדבק.

ובזה יובן מצוה הנ"ל כי הבדים הם נושאי הארון ובאמת הארון נושא את נושאו ובלבד שלא יסורו ממנו והבן. ובזה יובן שניתן מצוה זו ללויים עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו שהם נושאי הארון שהיא עבודת הקודש בכתף ישאו ובאמת הארון נושא את נושאו ובלבד שיעשה להם לוייה וחיבור להתחבר עם הארון שהוא הת"ח ואז נושא את נושאו והבן.

[תולדות יעקב יוסף, נשא]

[ז]

אם כן מצוה זו ובו תדבק אינה בכל אדם, וגם בתלמיד חכם אינו, כי אם ביחידי סגולה שהשליך עניני עולם הזה אחר גיוו... ואם כן אין שייך מצוה זו בכל אדם. ומשני שפיר קאי מצוה זו לכולם, **הדבק בתלמיד חכם המתקדש וזוכה להיות מקדש ה', ר"ל שתהיה לו עזר שיהיה פנוי להתקדש ולהתבודד, הרי אתם הרבים המסייעים לו לזה נעשו כסא וכלים אל השראת השכינה בתוכו, וכאלו השכינה שורה בתוכם, ושפיר מקיימים ובו תדבק בו ית' ממש.** ואתי שפיר קושיא הנ"ל גם כן ושכנתי בתוכי דייקא. סיוע זה שיהי' לו ממנו בכל עניניו כדי שיהיה פנוי להתקדש שיהיה מקדש ה'.

העולה מזה שיש ב' בחינת הדביקות שהוא תכלית כל התורה שיזכה למצוה זו ובו תדבק כמו שאמר הרמב"ם והחסיד מוהר"י יעב"ץ וכו', או שידבק הוא עצמו בו ית' אם הוא משלומי אמוני ישראל, או שידבק בתלמיד חכם ויעזור לו לסייעו שיהיה פנוי להתקדש ולהתבודד שיהיה ראוי להשראת שכינה..

ובזה יובן משנה הנ"ל עשה לך רב, ר"ל שיעשה ויתקן עצמו שיהיה רב ותלמיד חכם לדבק הוא עצמו בו ית' והוא בחינה א' הנ"ל. בחינה ב' כשאי אפשר שידבק הוא עצמו בו ית' לקיים ובו תדבק, על כל פנים קנה לך חבר הדבק בתלמידי חכמים שיקנה אותו בכסף קדושה שיתקשר וידבק התלמיד חכם בו ית' על ידי סיוע זה שיהי' לו ממנו בכל עניינו כדי שיהיה פנוי להתקדש שיהיה מקדש ה'.

ובזה יובן קושיות התוספות עשה שבתך חול, ר"ל אם אפשר שיהיה הוא עצמו מדבק בו ית' זה המובחר, ואז עשה שבתך, התלמיד חכם שנקרא שבת רשות לעשות אותו חול שלא ישתמש בו שלא יצטרך לבריות שידבק על ידו בו ית' מאחר שיוכל הוא עצמו לדבק בו ית', מה שאין כן כשאינו בבחינה זו אז לוו עלי, ר"ל התחברו לתלמיד חכם ואילו התחברו עלי, שעל ידכם העוזרים לו יוכל התלמיד חכם לדבק בו שיהיה מקדש ה', ואני פורע לכם או בממון להמחזיק בידי התלמיד חכם, או אני פורע ומגלה שפע נבואה על ידו לכם וק"ל. וזה שכתוב שכנתי בתוכם וכנ"ל.

[צפנת פענח, תרומה]

[ח]

אמר הרה"ק מרוזין זצוק"ל האנשים הזוכים להתדבק בי, ג' כתות יש בהם. א - יש שזוכים להתדבק ע"י תו"ת, ב - יש שזוכים להתדבק ע"י שנותנים לי ממון, ג - ויש מתקשרים ע"י וואס זיי וואלגערין זיך ביי מיר, וגם זה טוב, כי עיסה כל זמן שמגלגלין אותה אינה מחמצת.

[נר ישראל ח"ג דף קע"א]

[ט]

עה"פ ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו'. או י"ל שע"י שאתם הצדיקים תקחו מאתם היינו המוני העם זהב וכסף גוי היינו

בזה שנהנים הצדיקים מהמוני העם שמקבלין מהם זהב וכסף ושאר דברים גשמיים הנצרכים להם יהי להמוני עם ג"כ עלייה והתרוממות הגם שאין להם נדבת לב הטהור נדבה רוחנית רק נדבה גשמית זהב וכסף וכדומה, עכ"ז ע"י שהם מייחדים ומקשרין עצמם להצדיקים שבדור ומהנים אותם במה שיש יכולת בידם אז גם הם יתקשרו ויתעטפו בנדבת הצדיקים בלבם הטהור שהיא כולו רוחנית ויתעלו ברום המעלות קודש קדשים, ויהיו דבוקים יחד הכנ"י בהש"י עם צדיקי הדור וכיה"ר אמן.

[אוהב ישראל, תרומה]

[י]

הרי לפניך דהצדיק הוא עובד את ה' בשביל כל ישראל וזכותו נחלק לכל זרע ישראל הנצרכים, אז בודאי אף איזה איש מישראל שאינו יכול בעצמו לעבוד את הש"י כראוי לו מחמת טרדות הבלי הזמן, רק הוא מאמין שהכל הוא של הצדיק כנ"ל, אז עכ"פ הוא מחבר א"ע להצדיק ומהנהו מנכסיו.

[אוהב ישראל, פסח]

[יא]

מ"ע להתדבק בחכמים ותלמידיהם שנאמר ובו תדבק. מדיני המצוה לילך אל ת"ח וצדיקים ללמוד ממעשיהם ולשמוע תורה ומוסר מפיהם ולילך אל סעודת מצוה לת"ח וצדיק ולשמוע ממנו דברי אלקים חיים ויהנהו מנכסיו מאכל ומשקה כפי כחו לת"ח ולצדיקים שנפשטים מזה העולם.

[אוצר החיים, עקב]

[יב]

על הגמ' דכל המדבק עצמו לת"ח מעלה עליו הכתוב כאילו דיבק עצמו בשכינה. אמנם עיקר הקושיא איך יוכלו פשוטי עם לדבק עצמם בהשי"ת שאין [הפשוטי עם] תורתם אומנתן ורק עוסקים במו"מ ואיך יוכל האדם כזה לבוא לדביקות השי"ת ואמנם ע"י שאותן אנשים מחברין עצמן לדבק בת"ח ומספיקין להם פרנסתן ע"ז מעלה עה"כ כאילו גם הוא דבוק להשי"ת...

ואמר הכי עוד וזאת התרומה אשר תקחו מאתם, פ"י שגם זאת תפעלו בהתחברות להצדיק שתקחו מאת הצדיק זהב וכסף היינו כל

מיני השפעות תקחו ע"י תפילתם הק' כל מיני ברכות.

[אמרי נועם, תרומה]

[יג]

מי שיש לו תשוקה להצדיק ומאמין שהצדיק כל חשקו לדבק את עצמו עם כל עשיותיו תמיד בהבוב"ה לכן אוהבו להצדיק ועוזרו למנוחתו בגופו ובממונו שיהי לו הרחבה ועושה מצותיו של השי"ת על דעתו וכוונתו של הצדיק, וענין דביקותו להצדיק הבא מכח התשוקה האמיתיות פועל להמתקשר בו מאוד.

[קדושת אהרן, שלח]

ענף ב - ההתקשרות תלויה בהחזקת הצדיק דוקא

[יד]

כידוע ה"י הרה"ק ר' מרדכי מקאזמיר זצוק"ל דרכו בקודש לעשות שומה והתחייבויות על סכומי כסף מכל אלו שבאו אליו בבקשת ישועה ורחמים, ואצל המשמש בקודש היתה רשימה מדויקת מכל אלו שהתחייבו, וכל זמן שלא פרעו את חובותיהם לא הניחם להכנס עוד לקודש פנימה עד שיפרע חובו. פ"א הגיע לשם אחד מאנ"ש שביקש להכנס אל הקודש פנימה, אך המשב"ק מנעו מכך, בגין חובותיו הקודמים, החל החסיד לבכות ולהתחנן על נפשו שיתן לו הפעם רשות להכנס, מקול בכיותיו ותחנוניו נעשה רעש גדול, והרה"ק הנ"ל פתח את דלתות חדרו לברר סיבת הרעש, בשמעו סיפור הדברים אמר להחסיד שיכנס לחדרו, אחר שיצא החסיד מן הבית פנה הרה"ק הנ"ל להחסידים שהיו ואמר **להם מה חושב הוא חסיד זה האם לכספו אני זקוק אלא איזה התקשרות יש לי אתו בתורה ותפלה שלו.**

[גדולת מרדכי פ"ז]

[טו]

וכן בס' שארית ישראל [להר"י גרודזינסקי] כתב שמעתי מפי אדמו"ר הרה"צ שרבי מרדכי מקאזמיר זללה"ה כי **על ידי זה יש להם**

התקשרות עם הצדיק על ידי זה שהצדיק מקבל ממנו והוא נותן, כי לולא זאת איזו שייכות ואיזו התקשרות לבני אדם פשוטים אל הצדיק שרחוק ממנו הרבה

[שם, בהג"ה]

[טז]

עה"פ ויאמר מלך סדום אל אברם תן לי הנפש והרכוש קח לך וכו'. הנה לכאורה דבר הפלא ופלא הוא מה שהצדיקים יצטרכו ליקח נדבות מאחרים לפרנסתם, הלא המה יכולים להתפרנס בזרוע מאביהן שבשמים, כי כל העולם ניזונים בזכותם ובשבילם נברא העולם. ואמר תירוץ ע"ז אדמו"ר הק' רבינו אלימלך זצלה"ה, כי לכן נסתבב כן מעילת כל העילות וסיבת כל הסיבות הבורא ית"ש, כדי שיהי' להם התקרבות על ידי זה אצל הצדיקים לתקן נר"ן שלהם ע"י השייכות שיש להם עם הצדיקים ע"י המעות שנותנים להם.

[אור אלימלך, ד"צט]

[יז]

אי אפשר להתקרב אל הצדיק אלא או שיתן לו דבר או שיקח ממנו. [בית אהרן ליקוטים קמ"ג]

[יח]

והנה המוני עם אי אפשר להתקרב ולהדבק בבני העליה אם לא שיהנו אותם מנכסיהם ועי"ז יוכלו להתקרב אליהם ולהתעלות על ידם.

[פאר ישראל, בהעלותך]

ענף ג

השייכות שבין החזקת הצדיק - להתקשרות הצדיק

[יט]

על הגמ' במס' תענית דף ח' ע"א ילך אצל חכם ויתפלל עליו וכו'. וכיצד הוא הדבר שהצדיק יתקשר וידבק החיות של אחרים האין

הוא בידו החיות של אחרים, בשלמא חיותו יכול הוא לקשר אבל של אחרים אינו בידו בשלמא קודם שנותק הוא משורש חיותו הי' הצדיק ממשיך השפעות בני חיי ומזוני על שורש חיותם של כלל ישראל ואף על הפרטי כי הוא כלל עמם בשרשם, אבל זה שנותק חיותו עתה מהשורש מחמת החטא האִךְ הוא חיותו בידו לקשרו. התקנה לזה שיקשר האדם הזה מקודם את חיותו בהצדיק ובחיותו. ואח"כ יכול הצדיק הזה לחזור ולקשרו בשורש החיות שנותק ממנו ע"י תפלתו, ובמה הוא מקשר את חיותו בהצדיק ובחיותו.

ונוכל לומר כי הנה עינינו רואות שהחיות של האדם הוא מקושר בממונו כי כשיש לו סך מסוים לכל אי לפי ערך העשירות נאבד והולך ממנו כמעט את חיותו, ואם אדם ירויח אז אינו אוכל ואינו שותה כי יש לו חיות מזה, ובזה הוא מקשר את חיותו בהצדיק כשנותן לו את מתנתו שהיא חיותו ומחיה בזה להצדיק נמצא שהוא מקושר בחיותו בהחיות הצדיק, ואח"כ הולך הצדיק בהחיות ובזה מקשרו בשורש הדבר שהוא מתפלל עליו.

[אורח לצדיק, ראה]

[כ]

איתא בגמרא [ברכות י] אמר אביי ואיתימא ר' יצחק הרוצה ליהנות [פרש"י משל אחרים] יהנה כאלישע ושאינו רוצה ליהנו אל יהנה כשמואל הרמתי וצריך להבין הלא שמואל הי' מקוד' הוי להגמרא לומר הלימוד של שמואל מקודם.

אך הענין הוא כך שאנו רואים כשאדם רוצה שיעשה לו איזה צדיק פדיון נותן לו ממון משלו שיעשה לו פדיון וצריך להבין זאת למה נותן לו ממון דייקא אלא שממון הוא נפש האדם שדמים תרתי משמע ונפש הוא הדם לכך כשנותן לצדיק נפשו מקשר הצדיק ג"כ נפשו עם נפש זה האדם ויכול לתקן כל מה שחסר לו שזה דבר קשה הוא מאוד להמתיק את הדינים מאדם לפי שצריך לקשר נפשו בנפש זה האדם למשל כשאדם שוכב בטיט וכשבא אחר ורוצה להקים אותו מזה הטיט צריך גם הוא ללכלך א"ע כדי להעלות אותו מזה הטיט.

וזהו שאמרו בגמרא [ברכות יב:] צריך שיחלה עצמו עליו שזה הוא הורדת המוחין שצריך לקשר א"ע אתו עמו שהיא ליכלוך טיט

וצואה וזה הוא חולה וכסף או דבר אחר שהוא ג"כ ממון הוא דומם שהוא מדריגה תחתונה של דצח"מ וכשבא למדבר שהוא מדריגה עליונה זה הוא עיקר התיקו שדצח"מ הם אותיות שם הוי"ה מלמטה למעלה נמצא מבואר שעיקר העלאות ותיקון האדם הוא ע"י ממון שהוא נפש האדם שנותן לצדיק כנ"ל.

[תולדות אהרן, ליקוטים]

[בא]

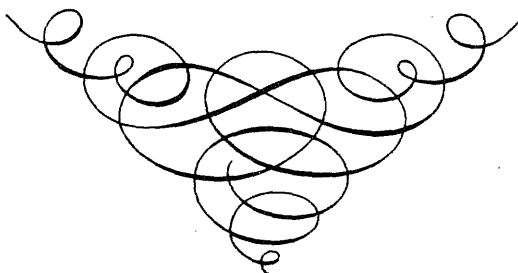
ובפרק אין אומדין [ברכות לד:]: א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים לא נתנבאו אלא למשיא בתו לתלמיד חכם ולעושה פרקמטיא לתלמיד חכם ולמהנה תלמיד חכם מנכסיו אבל תלמידי חכמים עצמן עין לא ראתה אלהים זולתך. המאמר הזה בא לבאר לך המדה הגדולה שיש למי שגורם לתלמיד חכם עד שאפשר לתלמיד חכם שיעסוק בתורה, עד שכל מה שהתנבאו הנביאים עליו התנבאו. כי אי אפשר שיהיה הנבואה שהיא לאדם שהוא בעולם הגשמי להשיג מדריגת תלמיד חכם עצמו, ולא יוכל להשיג רק המדריגה אשר יש למי שהוא מתדבק אל השכל הנבדל ואינו נבדל בעצמו. ומפני שאינו נבדל בעצמו רק מתדבק אל הנבדל על ידי האהבה שהוא אוהב אותו.

והאהבה הוא על ידי שלשה דברים כמו שכתוב ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, הלב הוא גופו של אדם ולכך פירשו רבותינו זכרונם לברכה בכל לבבך בשני יצרר יצר הרע ויצר הטוב, שאף אם יצר הרע אשר הוא בגוף מסית אותו לסור מן השם יתברך אל ישמע ליצר הרע, ונפשך הוא כמשמעו אפילו אם נוטל נפשו, ובכל מאדך אפילו אם נוטל ממון שלו, סוף סוף האהבה הוא על ידי שלשה דברים כאשר דבק בו יתברך בשלשה דברים אלו זהו האהבה והדבוק בו יתברך, כי אין האהבה רק החבור והצירוף אל דבר ואי אפשר שיהיה קשור וצירוף כי אם על ידי שלשה דברים אלו או בגופו או בנפשו או בממונו.

וזה שאמר המשיא בתו לתלמיד חכם כי כאשר משיא בתו לתלמיד חכם הרי גופו דבק בתלמיד חכם שבתו מן יוצאי חלציו כגופו נחשב והרי גופו מתדבק בתלמיד חכם. ועושה פרקמטיא לתלמיד חכם

דבק בו בנפשו, כי כל משא ומתן אשר הוא על ידי מעשה האדם הוא מן הנפש אשר הוא בעל המעשה כאשר ידוע, וביאור זה, כי העושה פרקמטיא אינו נותן לו דבר כלל רק שפועל בעדו והפעולה מתיחס אל הנפש, ומהנה תלמיד חכם מנכסיו דבר זה הוא מבואר שהוא דבק בו מצד הממון. וכן אמרו בפרק בתרא דכתובות לאהבה את ה' אלהיכם ולדבקה בו וכי אפשר להדבק בשכינה אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא ומהנה תלמיד חכם מנכסיו כאלו דבק בשכינה. הרי זה גם כן אלו שלשה דברים מפני שצריך להזדוג בתלמיד חכם כמו שהתבאר.

[נתיבות עולם, נתיב התורה, פ"ט]

פרק ג - החיוב

ענף א - חוב פרנסת הצדיק על המוני עם

[א]

ובזה יבואר קושיא ז' הנ"ל ועשו לי מקדש נסתר וכו'. ולפי הנ"ל אתי שפיר, שהזהיר השם יתברך תחלה להמוני עם שיסייעו לתלמידי חכמים בממונם שיהיה פנוי להתבודד ולהתקדש, וזה שאמר ועשו לי מקדש, וכן תעשו גם אתם התלמידי חכמים להדבק עם אנשי המוני עם וכאמור.

ובזה אתי שפיר דברי רש"י שהרכיב ב' טעמים, מאחר שיש כאן ב' אזהרות, א' לתלמידי חכמים, וזה שאמר אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות וכנ"ל, אזהרה ב' להמוני עם, שיהיו בצוותא חדא עם כהני ה' לסייעו בממונם שיהיה פנוי להתבודד וכו', ולזה שיך טעם אמר ר' שמעון ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש חסרון כיס, ר"ל גם שנרמז כאן עוד אזהרה לכהנים, מכל מקום ביותר צריך אזהרה להמוני עם לפי שיש חסרון כיס ר"ל על ידי שלא יחזיקו ביד התלמיד חכם יהיה חסרון כיס, לכך עשר בשביל שתתעשר. וק"ל.

[צפנת פענח, תרומה]

[ב]

ושמעתי כי בדי הארון והשלחן והמזבח הם רומזים לעמי הארץ המקיימים מלך וחכם וכהן. ויען כי כהונה ומלכות לא היו תדיר בישראל מה שאין כן התורה כי לא תשכח מפי זרעו על כן בבדי הארון נאמר לא יסורו ממנו שתמיד יש חכמים ומוזהרים ע"ה לשאת אותם ולהגדילם בפרנסה וכבוד.

[פני דוד, תרומה]

[ג]

וגם אני שמעתי שרצו בזה לתת טעם למ"ש רז"ל **אם בקשת לעשות צדקה עשה עם עמלי תורה והטעם כי הת"ח אינו שואל .. וזה א"צ טעם דגם מתנות כהונה צריך ליתן לת"ח כמש"ה למען יחזקו בתו' ה' ועוד כי בזה מקיי' הגי' דברים שהעולם עומד עליהם תורה שיש לו יתרון להחזיק בלומדי התורה ועבד' דהעוסק בתורה כאלו הקריב קרבנות על ג"ח מלבד הצדקה עצמה לשמר לבקש ת"ח ולילך אצלו בצנעה וכיוצא באופן שניכר מאד יתרון עושה הצדקה עם ת"ח.**

[נחל קדומים, משפטים]

[ד]

אשתו ובניו קודמין לכל על פי התורה, חוץ מצדיקים שבדור שהן קודמין לבניו על פי הדין.

[מכתב מהרה"ק ר' שניאור זלמן מלאדי זצוק"ל]

[ה]

מ"ע מן התורה לדבק עצמו באהבת חכמים ותלמידיהם לתמכם בעזר אהבה להאכילם מטוב ובלבושי יקר ולפעמים ליהנות מסעודתן שנאמר ובו תדבק ותועלת זה א"א לבאר כי הוא ממש חיי עוה"ב בעוה"ז.

[שלחן הטהור, הל' ביהכ"נ ס' קנ"ו]

[ו]

ומאהבת התורה לפרנס ת"ח ולחשוב היטיב איך להעמיד פרנסתן בלתי שום דאגה כדי שילמדו בלי דאגה, ומצות פרנסת ת"ח שקולה ממש כמענג את השבת וכמבואר בר"מ כי ת"ח נמשל לשבת כמו שיום השבת אינו מכין לעצמו פרנסה שאין בו מלאכה כ"א ששת ימים מכינים לו כך תלמידי חכם שעוסק בתורה ומבטל ממלאכה ואינו עוסק במשא ובמתן כשאר אדם ההולכים מעיר לעיר ובשוקים וברחובות להמציא פרנסתן אלא שיושב ועוסק בתורה שאר בני"א יכינו לו פרנסה, **וכשם שמחוייבים לענג שבת בכבוד וביקר כן מחוייבים לראות פרנסה לת"ח בכבוד וביקר גדול** וזהו דכתיב וקראת לשבת עונג ולקדוש ה' מכובד ת"ח אינו הקרא קדוש ה'

והמכבדו והמטיב עמו אשריו ואשרי חלקו. [ועי"ש עוד באריכות].
[יסוד יוסף, פרק מ"ז]

[ז]

הנה נצח הוד רומזים לרגלים תומכי אורייתא ויסוד בחי צי"ע וע"כ
נצח הוד יסוד הם קשר אחד וכחדא אזלין כי אם אין קמח אין
תורה וצריכים הבעלי מו"מ להזיל זהב מכיסם ולתמוך את הת"ח
בכל אמצעי כוחם לעמוד על עמדם בל ימוטו לעולם כי עשר בשביל
שתתעשר.

[עטרת ישועה, תרומה]

[ח]

דהנה עיקר העבדות הוא תורה ותפלה והעוסקים במו"מ עיקר שיהי
בעלי צדקה לחומל דלים ולהחזיק ת"ח כדי שיכלו לעסוק
בתורה ע"י שיהי להם פרנסה על ידם.

[עטרת ישועה, וישלח]

[ט]

בגמרא ברכות אמרו עמך ישראל צריכין פרנסה. אמר להם לכו
והתפרנסו זה מזה אמרו לו אין הקומץ משביע את הארי
וכו' אמר להם לכו פשטו ידיכם בגדוד. בשם הרה"ק ר' מנחם מענדל
זצ"ל מווארקא שהקשה אמאי אמרו עמך ישראל לשון כפול שהיה די
לומר או עמך לחוד או ישראל לחוד. גם מה אין הקומץ משביע הארי
גם הא התורה נצחית מה יעשו ישראל בעת הגלות. ואמר שעמך
הם פשוטי העם שעוסקים במו"מ. וישראל הם התלמידי חכמים.
שת"ח צריכין פרנסה ופשוטי עם צריכין ללמוד יראת שמים.
ע"כ אמר להם שיתפרנסו זה מזה שפשוטי עם יפרנסו להת"ח
והת"ח יפרנסו לפשוטי עם ביראת שמים. אמרו אין הקומץ זה
הקמצן אינו רוצה ליתן להארי שבחבורה זה התלמיד חכם. ואמר
להם פשטו ידיכם בגדוד היינו שיקחו בחזקה פרנסה מהקמצנים
בשביל התלמיד חכם וזה נוהג לדורות.

[נפלאות חדשות, ליקוטים]

[י]

והפשיט את העולה וכו' כי הצדיק שעבודתו תמיד לבקש רחמים על ישראל הוא מניח עניינו והצטרפותו והצטרפות אנשי ביתו ומתפלל תמיד בעד כלל ישראל **ולצדיק כזה צריך להעשות מלאכתו ע"י אחרים** ומוטל על כל אדם להמשיך עליו רחמים וחסדים ולהברית כל המסטינים מעליו.

[אור לשמים, ויקרא]

[יא]

וכל היתדות למשכן ולחצר סביב נחושת דהנה כתיב אמרו לצדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו כי הצדיק הוא תמיד אפס ואין בעיניו ועייז הוא ממשיך שפע לישראל **ולצדיק כזה צריכים לתמוכו וז"פ אמרו לצדיק לעשות אמירה ונ"ר לצדיק לאהבו ולתמוכו כי פרי מעלליהם יאכלו שהוא פועל וממשיך שפע לישראל וז"פ וכל היתידות כי היתידות מורים על תומכי אורייתא כמו שהיתידות העמידו את המשכן על עמדו כ"כ התומכי אורייתא מעמידין הצדיקי שנק' משכן.**

[אור לשמים, ויקהל]

[יב]

מזונותיהם של ת"ח מוטלים על כל ישראל ואינו בכלל צדקה רק הוא מתנת שכרם חלף עבודתם עבודת הלימוד המוטל על כל ישראל לעשותו. וכן בשלל שהביאו ממלחמת מדין נצטוו לתת את תרומת ה' לאלעזר הכהן וללוים שומרי משמרת השם.

[מעיל צדקה תרפ"ו, בשם ספר החיים]

ענף ב - כל כסף העולם של הצדיק הוא

[יג]

ע"פ לא תעשוק. עוד ירמוז ע"ד אומרי ז"ל כי בני תורה אין להם פרנסת' בעוה"ז וכאומרי שאמרי תורה מפני מה בני עניי' והטעם הוא שמעתי טעם נכון משם האר"י ז"ל כי אין העולם יכול לסבול רוב הטובה אשר תנתן בשביל הצדיקים לזה אינו משפיע אלא לבינונים

ודרך שם יהיו נזונים בני תורה הא למדת שאין העשירים אלא מרזב אשר הוכן להסתפקות הצורך לצדיקים וצוה ה' לבל יעשוק האדם את ריעו שהוא הצדיק דכתיב למען אחי ורעי ולא יתן לו את חקו וזה עושק מפורסם.

[אור החיים הק', קדושים]

[יד]

פ"א שאל א' מהרה"ק מרוזין זי"ע מפני מה צריך רבינו לקבל כסף מאנשי שלומו היינו מעמדות להחזקת ולתפיסת הבית הלוא אנו מאמינים שהשפעת השפע הולך דרככם, א"כ למה להשפיע את הכל לאחרים ואח"כ לקבל מהם, הלוא יותר טוב לעכב לעצמו מה שצריכים ואח"כ להשפיע לאחרים אמר לו רבינו זי"ע טוב שאלת, אך הענין הוא כך, דבזמן שביהמ"ק היה קיים היה הולך ההשפעה, ישר ולכן באה ההשפעה קודם לישראל נוטרי ישר - אל, אל מורה על בחי' החסד, כי חסד אל כל היום, והאזה"ע לא היו יונקים אלא מהתמצית, וגם על זה היו צריכים שיקריבו עבורם ע' פרים בכדי שיוכלו לקבל, משא"כ עתה בעוה"ר שנחרב הביהמ"ק, ונעשה בחי' השיב ימינו אחור פ"י שהשיב השי"ת את ההשפעה בחי' ימין, לבחי' אחוריים היינו האזה"ע, ע"כ הם מקבלים מקודם את ההשפעה, ואנו צריכים לקבל מהם, ובכן כל מי שקרוב יותר להם קרוב קודם לקבל, ולכן רשעי ישראל מקבלים בראשונה, ואח"כ בינונים ואח"כ חסידים, ואח"כ מגיע לצדיקים, כי כל מה שקרוב יותר אל הקדושה, רחוק לעומת זה מלקבל מהם, והא ראייה "ירושלים" פלטרין של מלך וקרובה מאד אל הקדושה, ויושביה צריכים לקבל מאנשי חוץ לארץ, דכך היא המדה לעת כזאת.

[נר ישראל, ח"ג ד' קסט]

[טו]

רשע מה הוא אומר וגו'. לכאורה הוא מושלל הבנה וכי בשביל שאלתו זאת מה העבודה הזאת יהא נקרא רשע. אך דהנה ידוע מאמר חכמינו ז"ל [ברכות יז:] דכל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני. וכדי לגלות לך מעלת הצדיק אעתיק לך פה מה שמצאתי בספר מדרש תלפיות באות ג' ענף גדעון באמצע הדיבור וז"ל:

אמר המאסף מכאן תראה מעלת הצדיק לפני הקדוש ברוך הוא ושמסר כל העולם ברשותו ושיעבד לו כל הברואים לעשות רצונו וכו'. והטעם לזה הוא כיון שנברא העולם בשביל הצדיק וכולם נבראו לצוותו כמאמר חז"ל [ברכות ו:]: לכן מסר הקדוש ברוך הוא כל העולם כולו בידו ושיעבד לו את כל הברואים תחתיו שיקיימו כל אשר יגזור אומר. **ואלו היו יודעים העמי ארצות מזה היו מעטרים את הצדיק בכל יום בעטרות זהב והיו מספיקין לו כל צרכו כי משלו נותנים לו כעבדים המשמשים את המלך במסים וארנונות. דעבד הקונה נכסים עבדא דמאן נכסי דמאן. נמצא הכל נברא בשביל הצדיק ולו נתן הקב"ה הכל במתנה. וכל שאוכלין ושותין עמי הארצות במותרות ופוסקין מהצדיק גזילה היא בידם, דבשלמא בעוסקים בשביל לשמש את הצדיק כל צרכו מה שאוכלין ושותין אינו גזול אצלם לפי שהם כעבדים המשמשים את הרב ואוכלין ושותין והוא ברשות רבם, עכ"ל.**

הרי לפניך דהצדיק הוא עובד את ה' בשביל כל ישראל וזכותו נחלק לכל זרע ישראל הנצרכים. אז בודאי אף איזה איש מישראל שאינו יכול בעצמו לעבוד את הש"י כראוי לו מחמת טרדות הבלי הזמן. רק הוא מאמין שהכל הוא של הצדיק כנ"ל. אז עכ"פ הוא מחבר א"ע להצדיק ומהנהו מנכסיו כיון שהוא ניזון בזכותו ושליו הוא נותן לו. אך עינינו רואות שיש כמה רשעים בעולם ואומרים מה בצע לנו בצדקתו אם הוא עובד את ה' לו לבדו היתרון ואז א"כ הוא כופר בעיקר הבריה שתחילת בריאת העולמות לא הי' רק בשביל הצדיק. ושארי אנשים והברואים לא נברא כ"א לשמשו ולהספיק לו צרכיו. והכל הם ענפים ולבושים הנצרכים להצדיק ומדהוא מרחיק א"ע מהצדיק ע"כ הוא כופר בעיקר שאם הי' מאמין בזה ודאי לא היה עושה עוולה כזו.

וז"ש רשע, ר"ל במה ניכר שהוא רשע מה הוא אומר, ר"ל מתוך דיבורו ושאלתו ניכר רשעתו ומחשבתו הרעה ששואל מה העבודה הזאת לכם, ר"ל שהעבודה שאתם עובדים את ה' לכם לבד הוא היתרון ולא לנו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל, ר"ל מן הצדיק הכולל כל העולם היינו שכולם הם ניזונים בזכותו וממילא הם משועבדים תחתיו וצריכים לשמשו והוא אינו מאמין בזה ניכר שהוא כופר בעיקר.

וזהו שאמר ואף אתה הקהה את שיניו, הגם שבאמת אסור להצדיק להתפאר ויאמר שהוא במעשיו הקדושים מגין ומציל על כל העולם כולו. ובאמת כל מעשה הצדיק שמסגל כל ימי חייו הם בעיני עצמו כאפס ואין נגד חסדי השי"י אשר מתנהג עמנו בכל עת ורגע. אך עכ"ז הותרה הרצועה פה להצדיק בהוראת שעה ונתן לו התנא רשות להתפאר בעצמו נגד הרשע הזה ולהקהות את שיניו.

וז"ש אף אתה. ר"ל הגם שאסור לך להתפאר. עכ"ז הקהה את שיניו לעיני ואמור לו בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. ר"ל שכל הנסים והנפלאות שעשה את השי"י לא היה רק בשבילי וכל בריאת העולם וחייושיו רק בשבילי. ואלו היה שם אחד שלא הדביק והתקשר אי"ע להצדיק כדי שהצדיק יוציאו בזכותו. אז בודאי לא היה נגאל. והיוצאי מצרים היו מאמינים בה' ובמשה עבדו ונדבקים בו באמת ולכן נגאלו. והשי"י יתן בלב כל זרע ישראל שיאמינו באמת בה' ובעבדיו הצדיקים וכיה"ר אמן.

[אוהב ישראל, הגדה של פסח]

[טז]

ונ"ל דיש לרמוז בתורה בכאן, מה שפרשת אם כס"ף הוא בפרשת שומרון. שהוא להשמיענו הא דכתיב. יכון וצדיק ילבש. יצבר ולא ידע וכו'. צפון לצדיק חיל חוטא. והוא מ"ש רבי ברוך שמסר עולמו לשומרון. והאריך הרמב"ם ז"ל בדברים אלו. וכתב לולי המשתגעים היה העולם תהו ובהו. כי הוא שגוען גדול מן האדם. למסור נפשו ביגיעה רבה בסכנות בימים ובנהרות בכדי לאסוף כסף וזהב. ומזה הכסף יוציא לבנין מגדלות ובירנות. ויבלה זמנו. ואח"כ הוא ילך

(טז) דיבור זה העתקתי מספר אוהב ישראל השלם והגם שהוא ידוע בפי העולם מספר קדושת לוי וזה לשון הכותב מכתב יד של הרה"ק מאפטא זצוק"ל בפרש' וירא - והגם שכדברינו אלה כהויתן המה כתובים בס' קדושת לוי עכ"ז כתבתים הנה מפני ששמעתי מאדמו"ר הרב הק' שיחי' שאמר בהיות הרב הק' וכו' מבארדיטשוב אצלו בקאלבסוף ביקש להראות לו איזה מכתבי קודש של אדמו"ר וכן עשה והראה לו כמה קונטרסים כזה ובפ' ויצא בתחלתו וכדומה ומגודל עוצם קדושתו והתלהבותו בעבודתו ית' נשארו המכתבים אצלו מפני ששכח להחזירם לאדמו"ר ואחר זמן רב מצאום בין כתביו וסברו שגם אלו הם משלו והדפיסו אותם על שמו.

בדרך כל הארץ. וישארו הכספים והמגדלים לאחרים. ואין לך שגעון גדול מזה. אבל הש"י מסר עולמו לשומרין. הנה החוטא הזה שומר כספו ונכסיו ומסכן עצמו עליהם. הוא הכל עבור איזה צדיק ות"ת.

[דברים נחמדים, משניות שבועות]

[יז]

הרה"ק ר' יוחנן מראחמיסטריוקא זצוק"ל שלח ג' מבניו לקבל סמיכה מאחיו מרן מהר"י זצוקללה"ה, ה"ה הרה"ק ר' נחום והרה"ק ר' מרדכי והרה"ק ר' זאב. וכשבא אצלו ר' זאב אמר לו מרן מהר"י, אחי ר' אהרן אמר לי כשנסעתי מטשערנאביל היינו לאחר הסתלקות מרן המגיד מטשערנאביל דער טאטע ז"ל האט געזאגט "די גאנצע געלט פון די גאנצע וועלט געהערט פאר אונז, אז מ'וויל ניט געבין ברעכט מען די שלעסער און מ'נעמט".

[כתבי חסידים]

[יח]

פעם אחת ישב האפטער רב זי"ע אצל השלחן הטהור בסעודת הצהרים ביום שושן פורים בשמחה, ולפניו כמה רביים וחסידים מהמקורבים אליו שמחים בשמחת היום, והנה נכנס לאותו חדר איש אחד בבושת פנים ובהכנעה גדולה ובעינים בוכות, רוצה להתקרב אל השלחן אבל מתירא, ומתחזק ונתקרב אל השלחן, אבל טרם שפתח הנ"ל את פיו רמז האפטער רב להמסובים שלפניו שיטו אזנם ואמר להם.

שמעו נא רבנים וחסידים מה שאספר לכם ואח"כ תחוו דעתכם.

כשהוסכם למעלה שארד לעוה"ז הוקצב למעני סכום גדול

של כסף לצרכי, אבל יען שהייתי צריך להיות מה שהנני, אי"כ איך אפשר לי להיות טרוד לטפל עם אותו הכסף הלוא יטרידו אותי מעבודתי, ע"כ קראו לפני את כל אותן העתידים להיות מקורבים אלי בעוה"ז שאחלק ביניהם את הכסף שהם יטפלו בו והם יספיקו לי בעוה"ז את כל צרכי. והנה להאיש העומד שם מסרתי עשרים אלף רובל לטפל בהם והוא הי' מקורב אלי, לפני איזה זמן הוצרכתי לצורך הכנסת כלה של בן טובים שלש מאות רובל ויען שידעתי שיש

לי אצל האיש הזה אשרים אלף רובל נתתי פתקא להבן טובים שיסע
להאיש הזה בפקודתי ובקשתיו שיתן להבן טובים שלש מאות רובל
לצורך הכנסת כלה, אבל כבוא הבן טובים אליו התרגז האיש הזה

ואמר "וכי לא די מה שאני נותן להרבי בכל פעם אלא שהוא מצווה
עלי ליתן גם להזולת" ושב הבן טובים ריקם.

ולא ארכו הימים והנה שררה אחת הי' חייב להאיש הזה חוב של
שלשת אלפים רובל שהי' נחשב לדהבא פריכא ופתאום נודע
שהשררה פשט את הרגל ואינו משלם חובותיו עלה בדעת האיש הזה
שנפחת לו מהונו שלשת אלפים רובל אפשר שזהו עונש בשביל שלא
מלאתי בקשת הרבי, ונתחזק לומר אין זה בשביל הרבי, באמרו וכי לי
לבד לא שילם השררה הלוא גם לעוד נושים רבים לא שילם.
והנה היה אצל האיש שלשת אלפים רובל שהוא הי' חייב אל
שררה אחרת, וזה כמה שנים שלא תבעום ממנו, ולא הי' נודע
אם השררה עודנו בין החיים, וכבר כשב האיש את שלשת
האלפים כשלו פתאום בא השררה ותבע את כספו והוכרח לשלם
לו, הרי נחסר כבר מהונו ששת אלפים רובל, שוב עלה בדעתו
אפשר שזה עונש בשביל שלא ציית לפקודת הרבי ושוב התעקש,
וכן נתמעט הונו עד שלא נשאר לו מאומה, ועתה בא אלי
לבקש שאתן כסף בידו, אדרבה, הגידו אתם רבנים חסידים
האם אוכל להפקיד הון בידו

האיש התחיל לבכות והודה שכן היה המעשה כמו שסיפר האפטער
רב, והמסובים עוררו רחמים עברו עד שברכו האפטער רב.

וסיים הרה"ק מטשארטקוב זצוק"ל בזה הלשון: **השי"ת יודע האמת**
שהכסף של כל העולם שלנו הוא, ויש לנו הזכות לתבוע צרכינו
מהעולם הן בעדינו והן בעד הזולת עפ"י הדין".

[יט]

מה שנותנים לנו אל תחשבו שזה בתורת צדקה, כי מה שנותנים לנו
זה שייך לנו דאס איז אונזערס.

[ברכת אהרן, דקי"ד]

[כ]

כל ישראל מבקשים ואל תצריכנו לידי מתנת בו"ד, ובאיזה אופן מבקשים התלמידי חכמים מנהלי ישראל, שאין להם שום עסק אחר רק מנתינת תמכי דאורייתא, וע"ז נאמר **לא לידי מתנת בו"ד פי' שלא יזדמנו לפנינו אנשים נותנים כאלו שמדמים בנפשם כי המה הנותנים מתנותיהם, כ"א ידעו ויבינו כי אך שלוחי דרחמנא אינון.**
[אמרות משה, מער' צדקה וחסד]

[כא]

הרה"ק ר' מרדכי מלעכוויטש אמר מפני מה כל המקבלים בשעה שנותנים להם מתביישים, והנותן הוא בפנים צהובות, ואצלנו ההיפוך, הנותן מתבייש, ואנחנו בפנים מאירות, יען כי כל המקבלים חושבים שהאיש הנותן יתן להם, לזאת מתביישים, שכל הבריות מתפרנסין מידו של הקב"ה ופרנסתו ע"י בו"ד, אמנם אנחנו יודעים, כי השי"ת נותן לנו והוא חלקני מהשי"ת, והנותן הוא רק שליח, לזאת אין לנו בושה, והשליח מתבייש על שהחזיק ועכב ת"י כספנו כ"כ עד הנה.

[אור ישרים, מירא דכיא, די"ז]

[כב]

ואל תצריכנו לידי מתנת בו"ד, ואיך אומרים זאת הת"ח הלא לא סוחרי דאנציג ולייפציג המה, אך הפירוש הוא, **שלא יזדמן לפנינו אנשים הנותנים לנו, שיחשבו בדעתם, שהוא מתנתם, המה הנותנים לנו ואנחנו מקבלים מאתם.**

[שם, דף י']

ענף ג

מזון ודורן לצדיק - כביכורים

להכיר שהכל משלו

[כג]

ולכן אמרו חכמינו ז"ל כל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו הקריב ביכורים מפני שבכל דור ודור הוא כן שאין השפעה יורדת רק

על ידי צדיקי הדור האמיתיים שהם הם הממשיכים ההשפעה, וזה שמביא לו דורון הוא מורה בזה שהוא מכיר גודל הטובה שעושה עמו הצדיק ושכל ברכת ידיו באתה לו על ידי הצדיק לא בכוחו ועוצם ידו ולכן הוא כאילו הקריב ביכורים שהיו באין גם כן על כונה זו.

[מאור ושמש, תבא]

[כד]

כיון שהקב"ה השווה מורא ת"ח למוראו כמשאז"ל את ה' אלקיך תירא לרבות ת"ח נמצא שהת"ח משותפים עם הקב"ה, וכיון שכן כשם שאדם מחויב להביא קרבנות וביכורים לפני הקב"ה להורות שהכל שלו ומשלו אנו נותנים, כך מחויב לזון ת"ח שהם השותפים להשי"ת, ואינו דרך צדקה משום דמשלהם אנו נותנים להם, גם שמסיבתם העולם קיים וכי הרי שהכל שלהם כיון שבשבילם יש מציאת עולם וכל אשר בו א"כ למה ירע לבו של בתנו לת"ח דבר שהיא שלו, שראוי שלא ירע לבבך בתתך לו כשם שלא ירע לבבו על הנשאר בידך אע"פ שהוא שלו.

[מעיל צדקה א' תרפו]

ענף ד - החומר בהמונע מהחזקת הצדיק

[כה]

וז"ש ברפיד' שריפו ידם יד האוחז והנאחז שע"י מלחמת עמלק בישראל שהם הזקנים והת"ח שנותנין בהם דופי. ומבזין הת"ח עובדי ה' לפני זקנים לא נהדרו לאחוז ביד הזקני אשר פשטו ידם לקיים זכאה מאן דאחיד בידא דחייביא. וגם המוני עם רפו ידם מלהחזיק ידי הלומדים לעשות סמכין לאורייתא שיהי' הקול קול יעקב. ואז יהיה ידי עשו ועמלק האמתי גובר ח"ו..

ואז ידי משה כבדים שנשאר מעט עובדי ה' אז כי נזורו אחור וכנ"ל כי אם אהרן וחור תמכו בידיו ר"ל להחזיק בידו עבודת ה' וישאר

באמותנו ודביקתו בו ית' וז"ש ויהי ידיו אמונה עד בא השמש והבן.

[צפנת פענח, יתרו]

[כו]

ואחר שכתבתי שכר הגדול למחזיק ידי התורה, אכתוב עונש הגדול למי שאינו עושה כן, כי בשערי תשובה דר"י הביא בשם הספרי אדם שלמד ושנה ולימד לאחרים ויש כח בידו להחזיק ידי העוסק בתורה ומצוות ולא החזיק הוא בכלל ארור אשר לא יקום ולכן מה מאוד יש לכל אדם אפי' ת"ח העוסק בתורה יומם ולילה כל שכן להיושב בטל לחזור אחר מצוה זו לצאת מכלל ארור לברוך.

[יוסף אומץ, פ"ט]

[כז]

איזהו עשיר, עיקר עשירות הוא בדעת והשמח בחלקו הוא מצד רוח הדעת וזה יש לעשירים כששמחין עם חלקם, כי הקב"ה מפקיד אצל עשיר גם חלק עניים, וחלק העוסקים בתורה לשמה, כדי שיזכה העשיר להיות מתמכי התורה, שיהי' לו מזון בעוה"ב. כמבואר בזוהר ותומכי מאושר מראש ועד סוף, וזכי לבנין דיתחזון לנביאי מהימני, וכד ישראל לא באען לסמכא ליה לאורייתא, אינון יהבין סמכין ושוקין לעשו הרשע נחש הקדמוני. דת"ח הוא כיום השבת, דלית ליה מדיליה, וצריך העשיר ליסמוך ליה בממוניה, ותלמידי חכמים בנוי דמלכא קדישא, אתקריאו שבתות וימים טובים, ולית לו מדלהון דלאו אינון בני מלאכה, "אגרא דעשירים בעלמא הדין ובעלמא דאתי לענגא לתלמידי חכמים בכל מיני מאכל ומשתה, ולאוקרא להון בלבושין שפירין כגוונא דשבת, דאתמר ביה כבדהו בכסות נקיה, כל מה דעבד בר נש לשבת ויו"ט, אית למעבד לתלמידי חכמים".

וזהו עשיר השמח בחלקו, שאינו נהנה מחלק עניים ומחלק תלמידי חכמים שיש תחת ידו אלא שמח בחלקו לבד, והיותר מחלק לעניים חלק "ומהנה לת"ח בעין יפה, כמו שמענג שבת זה נקרא עשיר באמת" אבל מי שיש לו ממון ואינו מהנה תלמידי חכמים, לשמחם להרחיב דעתם לתורה, זה הוא עני בעוה"ז, שכך יהי' סופו, ועני בעוה"ב, שאין לו מה יאכל ומת בכל יום ברעב בעוה"ב, ונקרא גזלן וחמסן, וסוף עשרו לירד לטמיון, כי שמח בחלק של אחרים עניים ותלמידי חכמים.

[נרצר חסד, פ"ד מ"א]

[כח]

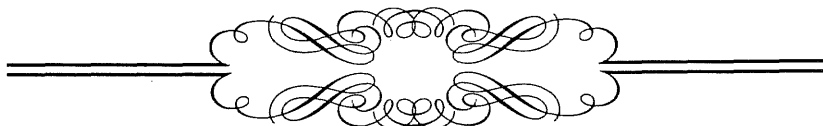
רי"א כל המכבד את התורה כו' מכבד לומדי התורה ותומך אותם, ואוקיר להון בלבושין שפיראן, ובמאכל ובמשתה, מהנה תלמידי חכמים מנכסיו, ואמר את התורה ולא אמר לומדי התורה, כי יש לומדים לקנתר, שאין בהם ממש ואינם ראויים לכבוד. גופו מכובד, על כל בריה. ויראים ממנו, כי הצלם שלו מאיר, ונקרא "אדם" וכל המחלל את לומדי התורה, ואינו תומך אותם, גופו הופקר למאכל חיות רעות ופגעים רבים.

[נוצר חסד, פ"ד מ"ו]

[כט]

באה"ד וכן יש בזה רמז להיות מתמכי אורייתא ומסעדיה ובזה יכניע כח הס"ם ע' בזוהר יסתמר שערות ראשך האיך שתתעורר נפשך להיות מתמכי אורייתא וכו' ולנו בושת הפנים, כי באמת כל הגזירות רעות באים מחטא זה וכל תקיפו דמלכא חייבא, וכל אורך הגלות הכל עבורך חטא זה. וכל הירא וחרד לנפשו לעשות מחלצות לנפשו יהי עיקר ענינו בזה.

[אוצר החיים, וישלח]

פרק ד

"שקל הקודש כפול היה"

ענף א - חלק כחלק יאכלו

[א]

ע"פ כי בצל החכמה בצל הכסף [קהלת ז יב] ועת חיים הוא למחזיקים [משלי ג' י"ח]. ואמרו חז"ל ללומדיהם לא נאמר אלא למחזיקים. היינו מי שמסייע בממונו ללומדים שילמדו שיש להם שכר טוב מממונו כאלו למד. ואמרו חז"ל [ברכות לד'] כל הנביאים לא התנבאו אלא לעושה פרקמטיא לתלמיד חכם ולמהנה תלמיד חכם מנכסיו וכו', ואם יתנה עם תלמיד חכם שהוא ימציא לו פרנסה על דעת שתלמיד חכם יתן לו חלק מתורתו תנאו קיים כמו שדרשו רז"ל [במדבר רבה פ"ג טז] וזוהר בהעלותך [קנ ע"א] על שמח זבולון בצאתך וגו'.

[יוסף אומץ פט:]

[ב]

שע"י הצדקה שהוא תמכין דאורייתא הוא נכלל עם הת"ח שעוסקים בתורה ועבודה.

[מגן דוד, לשחזה"מ פסח]

[ג]

ויהי' מתמכין דאורייתא ועל ידי זה יוכלל בתלמידי חכמים העוסקים בתורה ועבודה.

[שם, שם]

[ד]

אכן גם בזה"ז כאשר האדם מקשר א"ע בהתורה הק' ומצדבר דבורי תורה באמת הוא מתקשר ומתייחד בהו"י ב"ה וב"ש ואפילו

המוני העם שאין להם דעת לחדש חדושים בתורה אם מחזיקים ידי לומדי תורה ומתחזקים בעבודת ה' ע"י הלומדי תורה בבחי' ישראל ל"י רא"ש ראשי הדור ע"י"ז הם יכולים להתכלל בכלל ישראל ולהתייחד עמו ית"ש. כי אתה אחד ושמך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וע"י"ז מתתקנים כל העולמות.

[מגן דוד, שחודה"מ סוכות]

[ה]

עוד י"ל שסייעו את ישראל וכו', וגם כן קצת בדרך הנ"ל. ונבאר פסוק ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום וגוי. והוא דקשה קושיא מה נשתנו פטרי חמורים אנשי החומר לפרוק עול תורה ומצות, ונפדה בשה ישראל הם התלמידי חכמים, ומה בכך שהתלמיד חכם מקיים התורה, אנשי החומר במה יזכו אם לא בריתי יומם ולילה וכו'.

אמנם נראה, בש"ס דערכין פ"ג אמרינן, זה דור דורשיו פליגי בה ר' יהודה ורבנן, חד אמר דור לפי דורשיו הדור לפי פרנס, וחד אמר פרנס לפי הדור, ופריך וכו', ומסיק לענין תוקפא וניחותא, ור"ל דכתיב יען מאסתם מי השילוח ההולכים לאט וכו' אמנם י"ל דמצינו נשמת משה הי' כלול מכל נשמת ישראל, וכן בכל דור ודור הדור נכללו בנשמת הפרנס, וכמ"ש בספר הגיגולים יעו"ש. ולענין זה הדור לפני הפרנס שנכללו נשמת הדור בפרנס, וחד אמר שנכלל נשמת הפרנס בדורו, ושניהם אמת, ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי כמבואר בכתבי במקום אחר אם כן מאחר שהתלמיד חכם כלול מכל הדור, **אם כן בקיום התלמיד חכם נחשב כאלו קיימו כולם**, אך דכל זה כשאין פירוד ביניהם, מה שאין כן כשיש פירוד, וזה שאמרו כל המבזה תלמיד חכם אין רפואה וכו'. ובזה יובן ה' עוז לעמו ר"ל תלמידי חכמים הנקראים עמו, וקשה הא כל ישראל צריך לקיים התורה, ומשני ה' יברך את עמו בשלום שיהיה חיבור לתלמידי חכמים עם אנשי החומר וק"ל.

והנה שמעתי ממורי מובא לקמן כל המסייע לחבירו נעשה כסא לחבירו, כמו יד האדם המושיט דבר למעלה אז הוא כולו שם, כמו גזירה שוה וכו'. וזה שאמרו שסייעו את ישראל אם כן הם כולם שם וכאלו קיימו הם גם כן והבן.

ובזה נבאר ש"ס סוף נזיר אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר כל בניך למודי ה' וגו' [וזה שאמר הכתוב שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול], ור"ל תלמידי חכמים העוסקים בתורה מה שאין כן שאר העולם וכנ"ל, על ידי זה גורמים ומרבים שלום בעולם, **פי העולם צריך שלום עם התלמידי חכמים שיוכלו בו בתורתו ועבודתו, שנאמר וכ"ל בניך למודי ה', קשה וכי אפשר שיהיו כולם למודי ה', לזה אמר על ידי ורב שלום בניך אז נחשבו כולם למודי ה' על ידי אחדות ושלום וכנ"ל וק"ל.**

עוד י"ל וגם פסוק ה' עוז לעמו יתן וכו', דנתינת התורה אי אפשר לכל אחד לקיים כי אם שזה מקים מצוה אחת וזה מצוה אחת ונחשבו לאיש אחד על ידי אחדות ושלום, מה שאין כן כשיש פירוד ח"ו. ובזה יובן ה' עוז לעמו יתן, קשה וכי אפשר לקיים לכל אחד כל התורה, ומשני ה' יברך את עמו בשלום וק"ל. עיין במקום אחר זה באריכות.

ועל פי זה יבואר פסוק בפרשת ויקרא, אדם כי יקריב מכם, ור"ל שיהיה תואר אדם אהל שכן באדם שיהיה לו פנאי לדבק בו יתברך, הוא מכם על ידי רבים העוזרים לו ודבקים בתלמוד חכם לסייעו שיהיה מקורב לה', וזהו קרבן לה'.

[צפנת פענח, תרומה]

[ו]

וגם ללוט ההולך את אברם ה"י צאן ובקר ואהלים וגו'. דאיתא [משלי ג] עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר, **דהיינו כמו שיש שכל להצדיק העובד את ה' כך יש שכל לאותן שמחזיקין את הצדיק ונותנים לו כדי פרנסתו** כדי שיוכל הצדיק לילך ממדריגה למדריגה בכל יום בעבודתו יתברך שמו. וזהו וגם ללוט היינו המון עם ההולך את אברהם היינו שמהלך להצדיק ממדריגה למדריגה ע"י שמחזיק אותו ויכול הצדיק להתגבר בכל יום בעבודת הבורא היה צאן ובקר היינו עוה"ז ואהלים היינו עוה"ב **דהיינו אהלו של תורה.** [מבשר צדק, לך לך]

[ז]

נראה מפני מה אהב יצחק את עשו ורצה לברכו הלא ידע כי יעקב יושב אוהלים ועשו איש יודע ציד. אך נראה שיעקב ומשה ברכו מקודם לזבולון ואח"כ ליששכר, מחמת שזבולון הוא המשפיע ליששכר וע"י זבולון יוכל יששכר לעסוק בתורה. **וכן בגמרא מחזיקי ת"ח נוטלין חלק ביחד עם ת"ח וכן ר"ע אמר לתלמידיו שהתורה שלו ושלם הכל מאשתו.** כן יצחק רצה לברך את עשו כי חשב שפעולתו רק בגשמיות בעולם עש"י כדי להחזיק יעקב שיוכל לישב על התורה כי רימה אותו איך מעשרים את התבן, וחשב יצחק שנותן מעשר ליעקב ע"כ רצה לברך את עשו.

[אמרי מ"י, תולדות]

[ח]

כ"ק מרן אדמו"ר זצוקל"ה בשתי שנים הראשונות אחר חתונתו הי"י מרבה לישב בביהמ"ד ועוסק על התורה ועל העבודה, וכמעט שלא הי"י נמצא בביתו. הרבנית ז"ל היתה מתלוננת לפני אביה הרה"ק ר' פנחס מאוסטילא זצוק"ל על העדרו של מרן זצוק"ל מן הבית, והלך אביה ושטח הטענות לפני חותנו הי"ה הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זצוק"ל, ענה לו חותנו מדוע תתלון, מעשיך לא היו טובים משלו...

לאחר שנים אמר מרן זצוק"ל, די האלבע תורה גיהערט פאר איר.
[כתבי חסידים]

[ט]

ואפשר לרמוז על העשירים שיכולים לקנוי התורה וידוע כי כל ת"ח גדול יש בו ניצוץ משה רבינו ע"ה וזאת העצה לעשירים ישתתפו עם חכם גדול כיששכר וזבולון וזה רמז ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך לשון קנין. שיקנו לת"ח גדול שנקרא על שמך.

[חומת אנך, תצוה]

[י]

על הפסוק באר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם במחוקק במשענותם וע"י שהם תמכי אורייתא קנו את התורה. **במחוקק. אלו הת"ח**

חוקי אורייתא. במשענותם. אלו התמכי אורייתא. רצ"ל בין המחוקק ובין המשענותם יש להם חלק שוה כמאמז"ל [ב"ר] זבולון לחוף ימים ישכון. הרי זבולון קודם ליששכר שכן מייחסן ליששכר וזבולון, ולמה כן אלא שהי' זבולון עוסק בפרקמטיא ויששכר עוסק בתורה וזבולון בא ומאכילו לפיכך קדמו, עליו הכתוב אומר עץ חיים הוא למחזיקים בה וכו', וכן משה אמר שמח זבולון בצאתך למה שיששכר באוהליך שלך הן שאת מסייעו לישב בהן.

[דברי יחזקאל, חקת]

[יא]

חיי שרה רומז לתמכי אורייתא שהם מחיים ומשפיעים להת"ח יהי' נשפע להם ג"כ ממאה שנה וכנ"ל שני חיי שרה לפי' רש"י כולן שוין לטובה דהיינו שיהי' שניהם שוין, להת"ח ולהמשפיעים יהי' שפע וברכה וכו' אמן.

[אור לשמים, חיי שרה]

[יב]

וע"כ פעם הקדים הקרא ליששכר לזבולון, ופעם הקדים זבולון ליששכר, ללמדך ששניהם שקולים כי ע"י הבעלי מו"מ התומכים ידי הת"ח בצדקה וגמ"ח בכדי שיוכלו ללמוד תורה ולעבוד עבודת השי"ת במנוחה נחשב לבעלי מו"מ כאלו הם למדו תורה זו של הת"ח ויש להבעלי מו"מ חלק בתורתם ועבודת שלהם כי כחלק היושב על הכלים כחלק היוצא למלחמה והנה עפ"יז א"ש הני תרי שאלות ששואלים לאדם אם עסק בתורה ונשא ונתן באמונה היינו שאם הבעלי מו"מ נושאים ונותנים באמונה ותומכים ת"ח מנדבת לבם יהא נחשב להם כאלו הם עצמם עסקו בתורה, וכו', וזה האמורים בפרשה היינו עשו שהוא מתומכי אורייתא נוטל חלק כמו יעקב העוסק בתורה ויחשב כאלו שניהם יחד לומדים פרשיות התורה וחלק כחלק יאכלו שכר התורה ואין לזה מעלה מזה בשכר התורה.

[עטרת ישועה, תולדות]

[יג]

והנה נודע **אשר יששכר זבולון בחד דרגא אינון**, יען אם לא יתמכו הבעלי מו"מ את הת"ח שאזי אין קיום ללימוד תורתם כי אם אין קמח אין תורה ולזה נקראו הבעלי מו"מ תומכי אורייתא כי המה מחזיקים ותומכים את תורתם.

[שם, מסות]

[יד]

ואולם הבעלי מו"מ שאין ביכולתם לעסוק בתורה ועבודה ע"י טרדותם, העצה להם לנסוע לצדיקי הדור ולהעניקם ממעשי ידיהם **ועל ידי זה יש להם חלק בתורה ועבודה** וזו הצדקה נקראת צדקה אמיתית.

[שם, ויחי]

[טו]

אכן המחזיקים אשר עליהם נאמר עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכ"י מאושר שהמה מאושרים מבחי' עבדים הנ"ל לקבל מרב טוב הצפון כפי השותפות שעשו זבולין עם יששכר וכמ"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת הוא בחי' שכר הפועל הנגלי' הוא לחוסים בך נגד בני אדם ר"ל שכל מעשיהם הוא מה שרואים נגד בני אדם שעושין רק **אכן רב טוב הצפון אשר ליראיו גם המחזיקים נוטלים חלקם**.

כי באמת הנה שמעתי מפה קדשו של הרב הגאון הצדיק מוה' אברהם דוד זצללה"ה אבד"ק מבוטשטש שאמר בזה הלשון הת"ח נקרא בשם יעקב והמחזיקים נקראים בשם ירכי יעקב והיצה"ר כאשר מתגרה ביותר בת"ח עושה בתחבולותיו בהאבקו עמו וירא כי לא יכול לו לתקוע ירכו ממנו ולפסוק חיותו מן המחזיקים אותו ועיי"ז אפשר יפיל אותו ממדריגתו והגם שהיצה"ר יודע בטוב שבודאי הת"ח כאשר יראה שנאת חנם שנופל עליו בודאי יתחזק אי"ע להשען באלקיו ויקיים את התורה מעוני וא"כ מה פעל בתחבולותיו אך עיקר כוונתו היא שיהי הת"ח נשה ממקומו ואז בנקל ילכד אותו ברשתו ע"כ הזהירה תוה"ק שלא יהיה מהיר להיות נשה ממקומו וזהו אם רוח המושל יעלה עליו מקומך אל תנח

ע"כ שמעתי מפיו הקדוש.

[תוספות חיים, על הספקת ת"ח]

עלה ב - שמח זבולון בצאת"ך

[טז]

ועוד אפשר לרמוז על המחזיק ביד הת"ח ומפריש מנכסיו קרן קיימת שיאכל מפירותיו דאף שמת המחזיק כל תורה שלומד החכם יש לו חלק בה כיון שניזון מממונו. וז"ש שמח זבולון בצאתך מהע"ז עוד תוסיף לשמוח שאתה עושה חדושים גם אחר מיתתה ואת עלית על כל וני"ט ויששכר באהלך כי אהלו נחשב שלך כי הוא ניזון מממונך ובית תלמודו ואהלו אהלך הוא.

[פני דוד, ויחי]

ענף ב

שקל הקודש כפול ה' - שכל אחד שכו שלם בידו

[יז]

שקל הקודש כפול ה' ובא להודיע כי מה שיטול מהקודש בעד מחצית כספו לא שיתנכה מחלק הלומד, ונמצא כל אחד אין בידו אלא מחצית שכר, לא כן הוא כי **שקל הקודש כפול ה' ונמצא כל אחד בידו שקל שלם**, והבן.

[אור החיים הק', תשא]

יז וליתר שאת הבאנו מעין ענין זה שזכות של הת"ח אינה מתחלקת רק ניתוספת.

רומז לחכם שנשכר מן עשיר אחד שעשו שותפות על דרך יששכר וזבולן לא תימא שחצי שכרו שלוקח העשיר נגרע מן החכם לא כן הוא כי אוצר ה' מלא כל טוב לתת לאיש העשיר כדרכיו חצי שכר הלימוד ולהחכם כפרי מעלליו ישיב לו בשלימות כמו שהארכנו בפ' קדושים.

[ראש דוד, משפטים]

[יח]

אחד משד"ר המוסדות כשחזר משלוחותו ונכנס לכ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל שאל אותו כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל כמה הצליח לקבץ, וענה הלה ונקב מספר, ובאמת לא הי' זה אלא חצי המספר שקיבץ. תמה מרן על הסכום שנקב אם נכונים דבריו, ושאלו על הדבר, ענה הלה שבאמת קיבץ סכום כפול, אך היות שיש לו מסחר בשותפות, ולולא ששותפו הי' נותנו רשות הרי לא הי' מקבץ כלום, נמצא שחצי הסכום עולה על חשבון שותפו, ולכן לא אמר אלא החצי שנחשב על חשבונו של עצמו. ענה לו כ"ק מרן זצוקללה"ה טעות בידך שניכם שותפים בסכום השלם, גם אתה וגם שותפך קבצו

ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לכהן לו יהי'. הנה שמעתי אומרים בשם הגאון הגדול החסיד המפורסם אב"ד דק"ק אפטא נ"י. משום דקשה ג"כ פירוש הכתוב שמח זבולון בצאתך ויששכר באהלך. דהאיך יתן יששכר שכרו אשר מזומן לפניו לעוה"ב אשר אין שיעור ותכלית למי אשר עין לא ראתה כי אם אלקים זולתך. והאיך יתן יששכר את שכרו יחלוף עוה"ז. על כן נראה לומר דבוודאי לא חסר את יששכר משכרו כלום, רק לא הוה אלא כמדליק מנר לנר, דאין אור נחסר מהנר השני שאנו מדליקין ממנו, כן משכרו לא יקופח אף אפס מעט, רק מחמת התחברות יהיה גם להשני שכר ודו"ק.

[ילקוט אוהב ישראל, נשא]

ושמחת בכל הטוב, אפשר דרמו מ"ש בש"ס על נשי ת"ח מי לא פלגן בהדייהו וכתב הרב כוס הישועות ז"ל דהקב"ה משלם לת"ח החצי שלו והחצי של אשתו כי הקב"ה נותן לו במתנה החצי שלוקחת אשתו וזה רמז ושמחת בכל הטוב כל חלקך בתורה אתה וביתך כי החצי נוטלת אשתך מאת ה' ואתה תשמח בכל הטוב.

[חומת אגן, תבא]

וכן נראה לי בנידון זבולון ויששכר וכיוצא בהם, שהמסייע לתלמיד חכם לבצע את מעשהו נוטל מחצית שכרו והתלמיד חכם שאינו חסר כלום, וזהו שיש לפרש, ולך י"י החסד כי אתה תשלם לאי"ש [העושה המצוה בסיוע אשתו] כמעשהו [כאילו היה הכל מעשהו בלא סייעתא, הגם שהיה על ידי סיוע אשתו או אחר המפרנסו ונוטל מחצית שכרו, עם כל זה משלם לו הקב"ה כאילו היה במושלם מעשהו.

[בני יששכר, סיון מאמר ח]

כל הסכום, ואמר האור החיים הק' הנ"ל דשקל הקודש כפול הי' ונמצא כל אחד בידו שקל שלם.

[כתבי חסידים]

ענף ג - תורתו של הצדיק מגנת על המחזיק ג"כ

[יט]

בפ' אשרי משכיל אל דל וכו' אפשר במשז"ל ע"פ שלח לחמך על פני המים אם בקשת לעשות צדקה עשה אותה עם עמלי תורה ואמרו ז"ל עתיד לעשות צל וחופה לבעלי מצוות אצל בעלי תורה. גם נקדים מ"ש הרב מופת הדור מהרח"א ז"ל בעץ החיים **זכיון דהעשיר סיבה שיעסוק הת"ח בתורה יעשה לו סגולה כי תורת הת"ח מגנא ומצלא לעשיר מיצר הרע.** גם אמרו בנדרים ה' ישמרהו מיצה"ר ויחייהו מן היסורין.

וז"ש אשרי משכיל אל דל כלומר שהוא מחזיק ביד הת"ח וע"י צדקותיו גורם שזה הדל יהיה משכיל שעוסק בתורה על ידו. ביום רעה ימלטהו ה' אף שנתנה רשות ימלטהו ה' דהצדקה מהפכת מדה"ד למדת הרחמים. ה' ישמרהו מיצה"ר דהתורה שלומד הת"ח מציל לעשיר מיצר הרע וכיון שלא יש לו יצה"ר ויחייהו מן היסורין וכדאמר ר' אמי אין יסורין בלא עון דלא אתותב אלא מחלוקת אין מיתה בלא חטא וכמ"ש הרמב"ן בשעיר הגמול. ואושר בארץ כי הכל משבחים אותו ולמדים ממנו ויש לו זכות בזה.

[אהבת דוד, דרוש ד, לשבת תשובה.]

[כ]

והרב מופת הדור ר' חיים אבולפיא ז"ל בספר עץ החיים כתב דמהני ליה למחזיק התורה שלומד הת"ח להצילו מיצר הרע.

[מדבר קדמות, מערכה מ' סי' לו]

[כא]

שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול, י"ל דהנה איתא בספר עץ חיים ממורינו ממר"ח אבולאפיא ז"ל כי גדלה מעלת המחזיק לת"ח דניצל מיצר הרע. כי היכי דתורה מצלא מיצה"ר וכו'

ואמרו ז"ל בשלהי סוכה דהיצה"ר נקרא מכשיל, ואוהבי תורה הם המחזיקים לת"ח ואין למו מכשול דניצולים מיצה"ר, וזה מעלה גדולה.

[ראש דוד, קדושים]

[כב]

שמח זבולון בצאתך ויששכר באוהליך. ואפשר לומר בזבולון יעלה על לבו שהקב"ה ברא יצה"ר, וברא לו תורה תבלין, והתייחד ששיתוף יששכר יועיל לו לעוה"ב שיהי לו חצי לימודו, אמנם בעוה"ז אני בלא עול תורה יוצא לחוץ ודבר דבר עם כל סוחר ופועל, והיצה"ר יתגבר עלי כי אין תורה להעבירו לזה בא ואמר, שמח זבולון בצאתך והענין אשר כתב וכו' בספר עץ חיים כי גדולה מעלת המחזיק לת"ח דניצול מיצה"ר כי היכי דתורה מגינא ומצלא וכו' וז"ש שמח זבולון בצאתך לסחורתו לא תתעצב שמא יסיתך היצה"ר אחר שאתה בטל מהלימוד, אלא שמח כי אין היצה"ר שולט בד מטעם שיששכר באוהליך ותורתו מגנא.

[ראש דוד, ברכה]

☆ ☆ ☆

ענף ד - יש להמחזיק חלק בעוה"ב של הצדיק

[כג]

דהנה נודע שכל העוה"ב הוא תענוג רוחני ואותו התענוג אינו רק תענוג הנרגש בעת עשיית המצוה הוא עצמו השכר והתענוג של עוה"ב וזה שארז"ל ששכר מצוה מצוה ר"ל תענוג המצוה והוא שעושה נסתלק לפני הקב"ה ועומד שם מוכן להתענג בו האדם אחר מותו אבל אין שם שום תענוג חדש בעוה"ב רק התענוג שמרגיש בעוה"ז... אבל שכר חדש ליכא בעוה"ב וכאמור וזולת שהקב"ה חס על ישראל כי לא כל איש ואיש יוכל לזכך נפשו עד שיתענג בדשן בעבודת השם שיזכה עי"ז לעוה"ב, לזאת צוה על מצות הצדקה שכאשר נותן להגונים ובני תורה והמה תמכין דאורייתא אזי כל מה שהם עושין הוי כאלו זה המחזיקם עושה וכאשר בא לעוה"ב מתחלק לו תענוג ושכר...

[ערבי נחל, שלח]

☆ ☆ ☆

פרק ה

שכרו הרבה מאד

ענף א - השכר בגשמיות וברוחניות

[א]

ויהיה מתמכין דאורייתא ועל ידי זה יוכלל בתלמידי חכמים העוסקים בתורה ועבודה ויהיה נשפע כל ההשפעות וכל הברכות ע"י צדיקי הדור.

[מגן דוד, לשבת חוה"מ פסח]

[ב]

וזהו וגם ללוט היינו המון עם ההולך את אברם היינו שמהלך להצדיק ממדריגה למדריגה ע"י שמחזיק אותו ויכול הצדיק להתגבר בכל יום בעבודת הבורא היה צאן ובקר היינו עוה"ז ואהלים היינו עוה"ב דהיינו אהלו של תורה.

[מבשר צדק, לך]

[ג]

אלה פקודי המשכן כו'. הנה התורה י"ל לכמה פנים ונראה לפרש דהנה גדולה מעשה הצדקה הנותן צדקה לצדיק השלם שעושה יחוד במדות העליונות כידוע שיש שני מדות צדיק וצדק וע"י הצדיק המקבל את הצדקה הוא מעלה את הה' אחרונה שהיא אתנו בגלותינו למדת צדק ונעשה צדקה ואז העולם מלא ושבע כל טוב שפע וברכה ורחמים וחיים ובני ומזוני ושלוש עד אין קץ ותכלית הנשפע ע"י הצדיק המקבל את הצדקה וע"י הולכת ההשפעה לכל העול' לכל אחד ואחד די מחסורו והצטרכותו וזה מרומז בפסוק ונתנו איש כופר כו' מלת ונתנו האותיות למפרע הוא ג"כ ונתנו כנ"ל שע"י הצדקה בא צדקה לעולם.

[נועם אלימלך, פקודי]

[ד]

והסיבה לזה שיוכל הצדיק לפעול לו הצטרכותו שקודם נסיעתו אל הצדיק יטע בלבבו אמונת הצדיק שבודאי יושע ע"י תפלותיו וגם **שישפיע להצדיק שפע וברכה אם הוא עשיר ישפיע לו מממונו** ואם לאו יתפלל בעד הצדיק וז"פ ברוך אתה בבואיך ר"ל כשתבוא אל הצדיק בבחי' ברוך אז ברוך אתה בצאתיך בודאי יפעל לך כל טוב.

[אור לשמים, קדושים, בשם הרה"ק מלובלין זצוק"ל]

[ה]

הרה"ק ר' יצחק מנעסחני זצוק"ל אמר פעם אחת. כל פרוטה שאני נוטל מאדם אני עושה לו טובה עבודה.

[זכרון טוב, דף כז:]

[ו]

גם לגמליך אשאב. הנראה לרמז בזה **גודל מעלת המחזיקים ידי ת"ח הם תמכי אורייתא אף שאין בהם תורה אעפ"כ גם המה ראויים לשכר טוב ולהשפעות טובות**. וזה הפי' גם לגמליך הם הגומלי חסדים. אשאב להשפיע להם כל טוב וחסדים רבים.

[תפארת שלמה, חיי שרה]

[ז]

כרוה נדיבי עם. ע"פ אמרם ז"ל בנותן צדקה זוכה לבנים בעלי חכמה ועושר ואגדה דכתיב רודף צדקה ימצא חיים וזהו חכמה תחיה בעליה. כי מוצאי מצא חיים עושר דכתיב צדקה וכבוד בעלי אגדה. וזהו באר כרוה נדיבי עם בעלי צדקה גם כן כורין באר לקבל התורה כי בניהם בעלי חכמה ואגדה נ"ל.

והטעם שזוכה לבעלי חכמה משום שמחזיק לתלמיד חכם ומביא בצדקה שלו חכמת חכם לעולם שלומד על ידו לזה זוכה לבנים בעלי חכמה וזהו כרוה כו' כנ"ל. והטעם במחוקק בשביל הת"ח שנקראו חוקק חוקקי מישראל והמה במשענותם שמחזיק אותו ומשען אותו תמכין דאורייתא עץ חיים למחזיקין וחיים חכמה כנ"ל. או שזוכה במחוקק בן ת"ח וגם במשענותם בעלי עושר וזהו במחוקק

במשענותם שתי שולחנות תרתי איתנהו ביה נ"ל.

[נועם מגדים, חקת]

[ח]

הרה"ק ר' אהרן מקארלין זצוק"ל אמר בזה"ל: אז א יוד גיט אונו
א קערביל טראגין מיר עם מיט די ווייב און קינדער אויף
די פלייצעס בזה ובבא.

[ברכת אהרן, דף קיד]

[ט]

ויגש לו ויאכל ויבא לו יין וישת. שמעתי בשם אא"ז זצק"ל, הענין
צורך האכלת המטעמים אל קבלת הברכות הוא **כי הרוצה**
להתברך מן הצדיק צריך להנאות את הצדיק ויעקב הכפיל והוסיף
עוד ויבא לו גם יין וישת, ולכך הטעם על ויבא לו יין הוא
מרכא כפולה תחת המלה לו ודפח"ח.

[דברי ישראל, תולדות]

[י]

איש אחד מחסידי לכוביץ שהי' סוחר בוואלין בא פעם אחד לרבו
ואמר לו טשערנאבלער מגיד גריסט אייך ואמר לי לאמור לכם
למה אין אתם מצוים ליתן לכם מעות כמו שהי' מצוה אביכם ליתן לו
מעות והתחיל הר"נ זי"ע לרוץ בחדר ואמר שיתן פ"ש להטעשרנאבלער
מגיד ויאמר לו דער טאטע האט גיקאנט איך קאהן ניט **כי אבי זי"ע**
כשציוה לאחד לתת מעות הי' עושה לו טובה ברוחני וגופני ואני אינני
יכול.

[כתבי רמ"מ ד' ר"ד]

(ח) והוסיף: בזה פארשטייט מען דאך, איי בבא, עס קען דאך זיין אז מיר וועלן
אין עם פאר געסין, מיר האבן א עצה, מיר וועלן אריין גיין אין היכל
התפלה, און מיר וועלן זעהן ווער סידאבונט מיט אונזער נוסח, וועלן מיר עם
פון דארט א טובה טאן, נאר באופן מ'זאל נישט שאטייען אין פרעמדע
גאספּעדיצעס. [היינו במלון אחרים].

[יא]

עובדא אצל מרן המאור עינים זצוק"ל, שעניות שררה בביתו. פעם בחורף כשהיו הדרכים מקולקלים וחדלו אנשים מני אורח. והי' קודם שב"ק ובביתו לא היה כלום. הי' גביר אחד שגמר אומר בלבו לנסוע על שבת זו, ולקח עמו בשר ודגים וכל מטעמים, והסב למרן המאור עינים הרחבת לב ושמחה גדולה, ואמר לו המאור עינים שיבקש מה שרוצה, וענה הגביר שלא חסר לו כלום, רק יגלה לו הקץ. מרן המאורי' נתרגש מאד ורץ בחדרו אנה ואנה ועמד ואמר שאין יכול לגלות זה אך את זה ביכלתו לומר שמשיח לא יבא לא בדורו, ולא בדור בנו, ולא בדור בן בנו, והצדיקים שיחיו בדורו של משיח יזדקקו לאייזערנע הערצער קופערנע קעפ גלאזערנע אויגען.

[כתבי חסידים]

[יב]

אדמו"ר זי"ע הי' חתן ד' שנים, שלא הי' פאס לאמו הרבנית ז"ל ליסע מרוסיא לפולין. עד שהערימו בקנוני' לקחת את הפאס של חותנו של הרה"ח ר' משה גבאי ז"ל על שם הרבנית ז"ל, אך חמותו של ר' משה גבאי מיאנה מחמת פחד שיתפסו אותם, אח"כ נתיישרה והסכימה כדי לעשות רצון צדיק, והבטיח לה אדמו"ר זצוק"ל שיזכרנה לעולם. ברכת צדיק נתקיימה שעלתה לאר"י וארכה ימים רבים ולא הזדקקה לרופא, עד שנת תשכ"ו יום ב' ניסן יום המר והנמהר שהביהמ"ד עלתה בשריפה, והיא בהיותה בירושלים התחילה לצעוק עס איז הייס עס ברענט ונפטרה בה באותו יום.

[כתבי חסידים]

[יג]

פ"ע נסע חסיד אחד ושמו ר' מאיר ועמד במלון אחד להתפלל אצל יהודי בכפר, ובתוך כך באה שיירה של עניים שהיו נוסעים כמה עגלות יחד עם נשיהם וטפם מעיר לעיר, וירא בתוכם עני אחד איש זקן בעל צורה וחוץ מרחף על פניו, שניכר כי מנקיי הדעת הוא, ויבט עליו בעין חודדת, ותתן בעלת הבית לפני העניים ככר לחם אחד, ותבשיל לאכילה, והעניים כולם הגישו וחטפו לאכול לשבור רעבונם, והזקן הנ"ל הלך במתינות ויקח את כלי הרחצה,

ויביט סביבה אם כשרה כהלכתה, ויקח פסת לחם לברך המוציא, ויניחה ולא רצה לברך, אך לקח בעגיל אחד וישב לאכל, ונטל מים אחרונים ויברך, והר' מאיריל הנ"ל הביט עליו כל העת בעינא פקיא, ואחר נסעו העניים לדרכם, והאיש הזקן ג"כ הלך אתם אצל העגלות שלהם בשיירה.

והר' מאיריל אחר גמרו תפלתו ישב לאכול וכל העת לא יצא מרעיונו הזקן הזה, והקשה לו מדוע לא רצה העני הזקן לברך על הלחם ולאכלו, ונפל בדעתו לישאל את בעה"ב, מתי אפית הלחם תמול שלשום ענתה לו, התזכרי כי הפרשת חלה מעיסת הלחם הזה, ותתבהל האשה ותאמר, אוי לי כי שכחתי להפריש, אז הבין כי איש אשר רוח אלקים בו, וירתום העגלה, ורץ אחר העניים ושיגום באמצע יער, והזקן איננו, וישאלם איה הזקן אשר הלך אתכם, ויענו מה תשאלו עליו איש משוגע הוא ונטפל אלינו זה איזה שבועות. באשר נלך ילך, ובאשר נלינו ילין, ולא נוכל לדעת את האיש ואת שיחו, כי פעם בפעם ירוץ מאתנו ללכת בין השיחים אשר ביער, ויתמהמה שמה, אח"ז שוב ישוב אלינו ופעם בראותו בריכה מים הנקפא ים ישבר הקרח ויטבול במים תחת הקרח הנורא בקור העתים, וישאל מאתם, באיזה רוח הלך עתה, ויראוהו, וילך הר"ם ביער לרוח היום, וימצאהו עומד תחת אילן אחד קשור ברעיונו, ומראהו כלפידים כמלאך אלקים, ויגש אליו ויבקשהו, רבי ברכני, ויצו עליו לתת נדבה קצובה ויתן לו ויברכהו, והי בבואו לרבו הק' ללעכיוויטש, ויספר לו את כל אשר קרהו, ויאמר לו זכית שנתברכת מהק' הר' ליב שרה"ס.

[אור ישרים, מירא דכיא דף טו]

ענף ב - שכרו הרבה מאד יותר מכפי פעלו

[יד]

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר זצוקלה"ה שפ"א שאל איש א' את מרן אדמו"ר מהר"י מסקווירא זצוקלה"ה האידך הוא מתפלל אל תצריכינו לא לידי מתנת בשר ודם הלא הוא אין לו ממקום אחר רק ממה שנותנים לו, והשיב מרן מהר"י זצוקלה"ה לא לידי מתנת

בשר ודם האבן מיר שוין לאנג ג'פועל'ט אצל השי"ת וואס מ'גיט באקומט מען צוריק אסאך מער, ומה שאנו מבקשים הוא רק "ולא לידי הלואתם" מיזאל באלד פועל'ן כי ביני לביני הוא רק הלואה.

[טו]

מה שמתפללין אל תצריכינו לידי מתנת בשר ודם, ויש בני אדם שאין להם פרנסתם רק מידי בשר ודם וביאר בזה מוהר"נ דר"ל שידע הנותן שאין הוא הנותן רק הקב"ה הוא הנותן וכו'. **ולי נראה שידע הנותן שהוא מקבל ולא נותן כי יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני וכו'.**

[תולדות יעקב יוסף, נח]

[טז]

י"ל דמצינו ארון נושא את נושאו כי המפרנסים הת"ח הם נותנים ובאמת הם לוקחים השפע לעצמם עי"ז, וכמו שכתבתי מזה במ"א יעו"ש.

[תולדות יעקב יוסף, תצוה]

[יז]

ובזה יובן שבא השם יתברך בפתח דבריו על הצדקה ותרומה, **שאל ידאגו באיבוד ממונם לתרומה וצדקה, כי בזה הנתנה יהיו הם לוקחים השפע**, וזה שאמר ויקחו ל"י תרומה על ידי התרומה יקחו עושר וכבוד וכמו שנאמר בחנוני נא בזאת אם לא אפתח לכם ארובות השמים וגו' וק"ל.

ובזה יבואר התנחומא הנ"ל דהיה קשה ליה ויקחו לי תרומה דהוה ליה למימר ויתנו לי, וביאר זה שאמר הכתוב כי לקח טוב נתתי לכם תורתי, דקשה גם כן דהוה ליה למימר נתנה טובה נתתי לכם תורתי, ולפי הנ"ל אתי שפיר, מה שנתתי לכם תורתי הם התלמידי חכמים להחזיק בידם ולפרנסם, הגם שאני בעצמי יכול לפרנסם, כמו שאיתא במדרש שוחר טוב ששאל דוד המלך ע"ה ישב עולם לפני אלקים, והשיבו חסד ואמת מן ינצרוהו וכו' יעו"ש **אבל הטעם בזה כי לקח טוב שיקחו שפע טוב על ידי הנתתי לכם תורתי לפרנסם לכך אל תעזבו, כמו שאיתא במדרש איכה על עזבם**

את תורתי שלא החזיקו בידי התלמידי חכמים והלומדים יעו"ש וק"ל.

[צפנת פענח, תרומה]

[יח]

הנה כבר ידוע ומפורסם שהה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע הי' מפרנס הל"ו צדיקים כי הי' מכירם, וקצת מהם הי' דרכם כשהי' נצרך להם איזה סכום מעות לאיזה מצוה פדיון שבויים או הכנסת כלה וכדומה, הי' כותבים לו פתקא ליתן כך וכך והוא נתן תיכף, פ"א קרה שהא' מהל"ו צדיקים שלח לו בשבוע אחד כמה פתקאות, ואמר הה"ק בזה"ל ער פיטערט מיך גיט מיט צעטליך, ומחמת שהה"ק הנ"ל הי' מפרנס הל"ו צדיקים הי' נצרך להרבה מעות, ע"כ הי' דרכו שלקח מאנשים בחזקה חפצים ותכשיטים של כסף וזהב וכדומה, יומי שזכה שהה"ק נטל ממנו איזה דבר, לא הי' מתחרט כי הה"ק שילם לו עבור זה כפלי כפלים".

פ"א נכנס לחנות של כלי כסף וזהב והי' שם ג"כ הרבה כלים של מין כסף הנקרא חינא זילבער, והה"ק ביקש מבעל החנות שיתן לו כלים ממין כסף זה והראה באצבעו תן לי כלי זה וזה, עד שלקח הרבה מאד ולבסוף אמר הה"ק שחסר לו עוד כלי אחת ממין זה, ובעל החנות הי' מוכרח לחפש עד שהי' מוצא גם כלי זה, ומחמת שהכיר את הה"ק ואת מעשהו לא אמר כלום ונתן להה"ק ככל אשר רצה, ותיכף כשהלך משם הה"ק באו לשם שוטרי המלך וחפשו שם בחורין ובסדקין אחר כלים של מין כסף זה הנקרא חינא זילבער, כי היה פקודה חזקה מאד מטעם המלך ושריו שמי שנמצא אצלו ממין כסף זה אחת דתו וכו', אבל בחנם הי' כל יגיעתם כי הה"ק לקח כל הכלים ממין זה, ועכשיו הבין למפרע מה הי' כונת הה"ק הנ"ל שראה הכל ברוח קדשו עד שאמר שחסר לו עוד כלי ממין זה ועי"ז ניצל בעל החנות, ואחר שהלכו להם שוטרי המלך נתן לו הה"ק בחזרה כל הכלים.

[סיפורים נפלאים, דף נד]

[יט]

קודם פסח נהג הרה"ק ר"ר שמעלקא זצוק"ל לאסוף מעות חטים לעניים, פעם נזדמן לביתו של עשיר והלה קבלו בכבוד גדול

וכבדו במשקה ומיני מגדים, רבנו דרש ממנו סכום גדול, אך העשיר אמר שמצבו עתה אינו כפי שהיה והפסיד כספים ואינו יכול לפזר סכום גדול ורצה לתת סכום קטן, אך רבנו לא רצה לקחת ממנו ופנה ללכת, העשיר נתבייש מאד שאין רבנו רוצה לקחת ממנו כלום והוכרח לתת לו כל הסכום שדרש, ויברכהו הרה"ק ר"ר שמעלקא זצוק"ל שהשי"ת ימלא חסרונו ויצליח יותר ויותר.

אז פנה אליו העשיר ואמר שאלה גדולה יש לי לשאול עליכם אך אני מבקש שלא יקפיד עלי הרב, וישיבהו הרה"ק הנ"ל שאינו מקפיד, וישאל העשיר וכי מה בין כבודו ללסטים מזויין שיש הכרח לתת לו כל ממונו כדי שלא יזיקו, וכן הוכרחתי לתת לרב כדי שלא יקפיד עלי, השיב לו רבנו אומר לך משל למה הדבר דומה, לבן מלך שחלה עד שנלאו הרופאים לרפאותו, והחולי הכביד מאד עד שלא יכל הבן להכניס כלום לפיו, והגיע לשם איזה רופא ואמר שבידו תרופה נפלאה לרפאותו, אך מכובד החולי לא יכל הבן לפתוח פיו להכניס התרופה, וציוה הרופא לחתוך סדק בלחיו, ושפך התרופה דרך שם לפיו. מצב החולה הוטב עד שהבריא לגמרי וישמחו המלך והמלכה, אז קם הבן ואמר לאביו, הנה האיש הזה רוצח הוא, מפני שחתך בפני וחייב מיתה, אמר לו המלך בני יקירי, האיש הזה הציל אותך ממות לחיים ואלפי תודות חייב אתה לו, ומה שחתך, לטובתך היה.

וסיים הרה"ק ר"ר שמעלקא זצוק"ל ואמר, דע לך כי בזה שלקחתי את כספך לצדקה, המתקתי את כל הדינים מעליך, שאם לא כן היית יורד מטה מטה, אז הבין העשיר כי טובה גדולה עשה לו רבנו, וכן היה ושב למצבו הקודם ונתעשר בכפלי כפלים.

[דברי שמואל - בתולדותיו]

[כ]

הנה שרו של עשו רצה לקלקל שלא יהי תמכי דאורייתא וממילא יתבטל התורה חלילה לגמרי ובזה יהיו הידים ידי עשו שולטת חלילה וזה שפירש הת"א על עשו איש יודע ציד נחש ירכון עיין במפרשי תורה פרושם על התרגם ואנו פרשנו נחש ירכון שנחש אורב על הירכון היינו התמכי דאורייתא כדברי הזוה"ק. והנה איתא בזוה"ק **שבעה**

הת"ח ניזונים ע"י העמי הארצות ובעולם הבא יתפרנסו הע"ה ע"י הת"ח ועיקר חיותם יהי רק ע"י הת"ח והנה מצינו בגמרא שגם בעוה"ז יותר מה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם הבעל הבית.. כי לא הם הנהנים רק מהנים ומשפיעים לכל באי עולם בזכותם ומדידהו קא אכלי.

[מאור ושמש, וישלח]

[כא]

אשר יוציאם ואשר יביאם. י"ל דהנה הרשעים כשלוקחין ממון אצל שום אדם מישראל הם מוצאים מרה"י לרה"ר, כי כאשר הממון ברשות אדם כשר הוא בחי' רה"י. וכשבא לרשותם כבא לבחי' רה"ר ורשות הפקר, כי הפקרי נינהו וכל החיצונים נאחזים בהם ר"ל אכן העני הגון המקבל צדקה מבעה"ב הוא בבחי' מרה"י לרה"י.

אמנם כן מי שנותן מעות להצדיקים ולהת"ח הך הוצאה הכנסה קרי ליה כי עי"ז הוא הצדיק מתפלל עבורו ומזכירו לטובה לפני השי"ת. בהוב"ש וממשיך עליו רחמים וחסדים טובים בכל עניני עסקיו ובכל הצטרכותיו כיד ה' הטובה עליו. ועפ"ז יש לרמוז כאן אשר יוציאם ואשר יביאם, היינו צדיק כזה אשר כל מה שיוציא מיד איש ישראל ויקח ממנו עי"ז יבא וימשיך עליו כל טוב וכל מיני ברכות וישועות טובות וחסדים טובים וכיה"ר אמן

[אוהב ישראל, פנחס]

[כב]

ואיש את קדשיו לו יהי איש אשר יתן לכהן לו יהי. הנה שמעתי אומרים בשם הגאון הגדול החסיד המפורסם אב"ד דק"ק אפטא נ"י. משום דקשה ג"כ פירוש הכתוב שמח זבולון בצאתך ויששכר באהלך. דהאיך יתן יששכר שכרו אשר מזומן לפניו לעוה"ב אשר אין שיעור ותכלית למי אשר עין לא ראתה כ"א אלקים זולתך, והאיך יתן יששכר את שכרו חילוף עוה"ז. ע"כ נראה לומי דבודאי לא חסר את יששכר משכרו כלום רק לא הוה. אלא כמדליק מנר לנר, דאין אור נחסר מהנר השני שאנו מדליקין ממנו, כן משכרו

לא יקופח אף אפס מעט, רק מחמת התחברות יהיה גם להשני שכן ודו"ק.. וכו'. וזפיה"כ אשר אנו עסוקין בו, כל איש אשר יתן מקדשיו לו יהי ולא תדמה כי ממנו יחסר ויקופח שכרו, לזה מבשר הכתוב איש מקדשיו לו יהיה כבראשונה וכן מי שנותן ומהנה את הת"ח אל ידמה לו כי יחסר ממנו מה שיתן רק מה שיתן אל הכהן לו יהיה כבראשונה כי הברכה יתוסף לו נגד זה ודפח"ח.

[ילקוט אוהב ישראל, נשא]

[כג]

הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר. אדר נוטרי' א' דר, א' מורה על השי"ת שהוא אלופו של עולם, ודר מורה על הצדיק, כי שניהם עולים למספר אחד, והורו לנו חכמינו ז"ל. **דכל מי שרוצה שיתקיימו נכסיו, ישתף בנכסיו האלוף של עולם והצדיק, היינו יפזר מהונו עבור כבוד שמים ובשביל החזקת הצדיק, וזהו באמת קיומו של נכסיו, שלא יחשוב לומר הריני נחסר ע"י הוצאות אלו, כי אדרבה האי הוצאה הכנסה קרי ליה, וכמרומו בתיבת "ונתנו" הכתוב אצל מחצית השקל - ששם מרומו ההתקרבות אל הצדיק, וכמאמר מרן אדה"ז מסא"ג זי"ע, שהאות האמצעי מתיבת מחצית הוא צדיק, והאותיות הקרובים אל הצדיק מימין ומשמאל הוא חי, והאותיות הרחוקים מהצדיק הוא מת רח"ל, ובמה תתקרב אל הצדיק ע"י שקל להחזיקו בטוב עין והנה טעם הנגינה שכתוב על תיבת "ונתנו" הוא קדמא ואזלא לומר שאותיות "ונתנו" למפרע נמי הוי "ונתנו", לומר לך שמה שנותנים להצדיק נותנים לו בחזרה במדה טובה מרובה, וזהו הקיום לנכסיו.**

[נר ישראל, ח"ג, מס' ביצה]

[כד]

שמעתי בשמו שאמר שטובה גדולה להאדם שרוצה להוושע ע"י הצדיק שיתן לו ממון. "ואמר שאם לא הי' מתיירא מחילול השם שיחשדוהו שהוא מתכוין לעצמו היה צועק בשווקים שיתנו לו ממון משום טובתם".

[דרך צדיקים פ"ה בשם הרה"ק מפאריסאב]

[כה]

כל המביא דורון לת"ח כאילו מקריב בכורים וכו' קבולי לא בעינא דאקבל השתא דאמרת לי טעמא מקבלנא אפשר דכיון דע"י שהוא מקבל מזכה לנותן ומתכפרים עוונותיו כמ"ש התוספות משם סדר אליהו זוטא, א"כ צריך לקבל דעושה טובה גדולה לנותן, ומשום הכי אע"פ שלא היה רוצה לקבל רב ענן קבל דבזה יגדל נא כח הנותן, וכ"כ הרב נחלת יעקב ז"ל פרשת לך לך שלא ימנע הת"ח מלקבל דורון שהוא מזכה לנותן וכו'. ע"ש.

[מראית העין, כתובות]

ענף ג

עלה א - השכר בבני חיי ומזוני

[כו]

פעם אחת ע"י הפצרות אשה עקרה אחת וגם הוא היה לו עת דוחק קודם הפסח והיא הביאה לו בהרחבה ונתרחב דעתו הקדושה ונשבע לה שיהי' לה בן והוא היתה אילונית ממש לגמרי.

[נוצר חסד, אבות פ"ד]

כו) בספר עדת צדיקים מובא העובדא ביתר אריכות וזה לשונו: הנה בעת אשר היה הבעש"ט זכרוננו לברכה בקאסטאנטינאפיל עם בתו ועם הרב הגאון ר' צבי סופר ז"ל ויתממהמה עד הפסח ויען כי לא היו מכירים אותו שם היה שם בלחץ גדול מאד עד כי בערב פסח ממש לא היה לו אפילו פרוסת מצה למצוה ולא כוס יין לבד חדרו אשר שכר לו ולבתו עם ר"צ ז"ל וכאשר לחצה אותו בתו כל היום מה יהיה לימי הפסח מה נאכל בו ענה לה השי"ת יזמין לנו. והוא ישב כל היום ערב פסח בביהמ"ד ויהי לפנות ערב ממש והנה איש א' נוסע מארץ פולין בהרחוב אשר התאכסן שם הבעל שם טוב ז"ל וישאל איה פה ר' ישראל בר' אליעזר מארץ פולין אשר הגידו לו כי הוא מתאכסן פה ויראו לו אנשים את אכסנית הבעש"ט ויבוא לשם עם אשתו וישאל את בת הבעש"ט אם יוכל להתאכסן פה כי רצונו להיות בצוותא עם אביה בימי פסח

[כז]

פעם אחת בשמחת תורה היו החבריא קדישא של מרן הבעש"ט ז"ל שמחים ומרקדים בעיגול והשכינה מתלהטת סביבם, באמצע הריקוד נקרע המנעול של אחד מן החבריא ועייז לא הי' באפשרי לו לרקד עם החבריא ולשמוח בשמחה של מצוה זו ונצטער עייז מאוד. אמרה אליו הצדיקת אדיל בתו של הבעש"ט ז"ל שעמדה מן הצד לראות בשמחתם ובקדושת התלהבותם, **כי אם יבטיח לה שתלד באותה שנה בן זכר תתן לו מיד מנעלים טובים הבטיח לה שבדאי תלד בשנה זו בן זכר וכך הוה באותה שנה נולד לה בן והוא הרה"ק הר"ר ברוך'ל ממעזבוז זצוק"ל.**

[היחס מטשערנאביל, בית מנחם].

[כח]

ידוע המעשה שפעם בא חסיד אצל הרה"ק ר' לייב שרה'ס זצוק"ל והפציר מאד על בנים והי' מדחתו הרבה עד שהפציר מאד שאמר שאינו הולך ממנו עד שיקבל הבטחה והרה"ק ר' לייב שרה'ס ענה לו איך שווער נישט האבן קינדער נענה החסיד שא"כ אין שורש נשמתו אצלו והלך לו בא לביהמ"ד שהי' מתפלל הרה"ק ר' פנחס קאריצער טרם התגלותו והי' עני והי' מתפלל אצל ארובא, הכירו שהוא מבני עלי' והי' קודם הפסח וביקשו אם יכול להתאכסן אצלו, ענהו כן אבל אין לו כלום בבית הלך החסיד הכניס אצלו מעבעל ועוד וכו'. בא הרה"ק ר' פנחס זצוק"ל בביתו וראה

וכבר הכין כל צרכי הפסח כיד הגביר. ותען לו אבי בבהמ"ד ותוכלו להתאכסן פה כי לא יקפיד עייז תיכף נשאו המשרתים שלו את כל החפיצים לבית וערכו השלחן בכלים נאים ובמטה מוצעת ומהודרת והכין כל צרכי הסדר עם מצה שמורה הכל על צד המעולה והגבירות. והדליקו נרות גדולים הרבה ויתמהמהו עד בא הבעש"ט ז"ל מבית תפילתו ויהי כאשר בא מבהכ"נ תיכף עשה קידוש על יין המשובח וקיים הסדר עד אחר כוס שני אז נתן שלום להאורח החדש וישמח עמו אח"כ אמר לו הבעש"ט הנה ידעתי מבוקשך כי אתה חשוכי בנים לכן עבור שהחיית אותי הנני נשבע לך כי אשתך הזאת [אשר הראה עליה באצבע] תלד לך בן וישמח האיש מאד ויאמר לו כי גם את מחצית הוני אתן לאדוני.

הרוחה גדולה בבית, נתרווח דעתו ושאלו מה צריך לו וסיפר הכל נענה
איך שווער אויף א יאר האבן קינד וכך הוה.

[כתבי חסידים]

[כט]

פעם אחת באה אל הרה"ק המגיד מטוריסק זצוק"ל אשה חשוכת
בנים, בבקשה שתפקד בזרע של קיימא, ואמר לה שתתן לו
שטר על סך מה, ונתנה לו וגם נתנה לו מזומן ששה רוי"כ, והבטיח
להאשה שיהי לה בן ונתקיים בעז"ה.

[היחס מטשערנוביל, בית אברהם]

[ל]

בהחתונה של המלאך בן המגיד הגדול, לא היה להמגיד הג' כלום
ליתן עבור דרשה געשאנק, והיה להמגיד הג' חלישת
הדעת גדול, תחב אדמו"ר המאו"ע תחת השלחן א קערבל להמגיד
הג' ונהנה מזה המגיד הג' מאד, ואמר להמאור עינים וויבאלד דו
האסט מיר געטון אזא גרויסע נייח נפשא, עס איז דא א נשמה וואס
קומט אראפ איינס אין טויזענט יאר, דאס וועל איך דיר געבן כך אמר
המגיד הג' להמאור עינים, והוא המגיד מטשערנאבל.

[כתבי חסידים]

[לא]

ביום השישי נשיא לבני גד אליסף בן דעואל. פ"א היה הרה"ק
מאפטא זי"ע בבארדיטשוב וקיבץ סכום רב ונדבות הגונות,
וזה היה ביום ו' פרשת נשא, והרה"ק הנ"ל עמד על רגליו ואמר
אברככם בברכת היום, היינו ביום הששי נשיא - ירמו ויתנשאו - לבני
גד - לבני אדם שהם גומלי דלים - אליסף - אל יסופו מהעולם
קודם זמנם, **ואותם העקרים יהיה להם - בן - אשר - דעואל**
- שיהיה להם ידיעה בהשי"ת.

[ילקוט אוהב ישראל, נשא]

(ל) ועמד שם הרה"ק ר' אהרן קארלינער זצוק"ל ונודעזע ונצטער הרבה, ואמר
שהוא מצפה זה שנים רבות על נשמה זו, ונענה הרה"ק המגיד הגדול
געזאגט איז געזאגט" אבער ער וועט זיין א איידים ביי דיר.

(לא) סיפור הדברים ראה באריכות בס' מזכרת שם הגדולים מערכת ברכת
אברהם

[לב]

אשה אחת מכפר לא רחוק ממעזבוש היתה נוסעת מפעם לפעם להבעש"ט ז"ל והיתה מביאה לביתו קמח ודגים ועופות וגבינה וחמאה והיתה מחיי' לבעש"ט ולב"ב פעם אחת היתה נוסעה להבעש"ט ז"ל דרך נהר קטן וטבעה האשה הנ"ל בהנהר והיה להבעש"ט ז"ל יסורים גדולים מזה וגזר הבעש"ט ז"ל שלא יהיה עוד שם נהר ונתייבש הנהר מכל וכל.

[שיחת צדיקים, דף כג]

[לג]

כי הבדים הם המחזיקים ביד תופסי התורה יהיו עצי שטים שהוא עץ חיים וגם עושר וכבוד. וזהו וצפית אותם זהב.

[אלשיך, תרומה]

[לד]

הנה נח הי' איש צדיק תמים בבחי' יעקב איש תם יושב באהלי של תורה הנקרא בשם תם וזהו צדיק תמים ועכ"ז היה בדורותיו שהיה מעורב גם עם בני דורו להשגיח עליהם ולהשפיע להם כל טוב ו**בפרט להאנשים שהם מתומכי אורייתא המשיך להם פרנסה ושפע**, את האלקים התהלך נח שהיה מבחינת נוטלים בזרוע מצד מדה"ד בחי' אלקים והיינו שהיה עובד עבור פרנסה לתומכי אורייתא שהם בחינת רגלים.

[עטרת ישועה, נח]

[לה]

והוא לחוף אניות היינו הת"ח נקרא אניות כמ"ש בזוהר שהת"ח הם ארבין דשטין בימא ובשביל שדבק עצמו בחייו אל הת"ח זהו והוא לחוף אניות לכך לחוף ימים ישכון לעוה"ב ולא עוד אלא שגם בחייו יצליח במשא ומתן שלו כמ"ש רז"ל ע"פ **שמח זבולון בצאתך ויששכר באהלך שדרך העולם כשאדם יוצא לדרך הוא עצב מפני אחריות הדרך אבל זבולון שמח גם בצאתו לדרך שבטוח שיצליח ששביל שיששכר באוהליך לומד תורה וזבולון מחזיק אותו בודאי יצליח** זהו שכתוב וירכתו על צידון היינו הירך ורגל שסומך עלליו אתו המחזיק לומדי תורה הוא צידון מלשון צידה לדרך היינו המזונות שנותן המחזיק

ללומדי תורה הוא הירך והרגל שסומך עליו המחזיק לומדי תורה ומצליח על ידי זה.

[רב ייבי, ויחי]

[לז]

אכן נראה שזה קשור לויכוח התמידי שבין יעקב לשרו של עשו (עי' תדא"ז, פי"ט), שהוא יטען שעוה"ז לא שייך ליעקב, אבל יעקב טוען, אמת, שעוה"ז, תענוגי עוה"ז, נתתי לעשו, אבל הרחבה ותענוג שצריכין להם כדי שיוכלו לעסוק עי"ז בתורה ומצוות ותפלה בהרחבת הדעת - זה איננו בכלל זה ולא מחלתי עליהם בשום אופן, וזה ששלח ואמר לו "ויהי לי שור וחמור", וכתב רש"י: "אבא אמר לי מטל השמים ומשמני הארץ זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ" אלא מעין עוה"ב שייך לעוסקים בתורה להיות להם הרחבת הדעת. ואמנם זה נכון ללומדי תורה ועוסקים בתפלה ומצוות, אבל מה יאמר לגבי פשוטי עם, מה יענה על טענות עשו לגביהם שלא שייך להם עוה"ז, אלא בשביל שהם מתומכי אורייתא, עי"ז יש גם להם זכות שתהיה להם הרחבה.

וידוע כי ת"ח נקראים בשם ישראל ופשוטי העם נקראים בשם יעקב, ובזה לא רצה שרו של עשו להודות, וזה שנאמר בזהר (א, קעא.) ויגע בכף ירכו, שנגע בתומכי דאורייתא, וגם איתא (שם, קמח) ויגע בכף יריכו, אלו נדב ואביהוא, וייפלא מאד, איך שלט בצדיקים גדולים כמותם. אמנם לדרכנו נכון, כי בשביל שלא רצה להודות לו על פשוטי העם ג"כ, ע"כ מרמז הכתוב כי "ויותר יעקב לבדו", כלומר פשוטי העם, ואז נגע בכף ירך יעקב, ומרמז הזהר בתומכי דאורייתא, כלומר עליהם לא רצה להודות, אבל יעקב נצח אותו לא רצה לשלחהו, עד אשר יודה לו, אז אמר שרו של עשו "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל", כלומר שלא תתחלק עוד לשני מחנות, כי אם גם פשוטי העם יוכלו בשם ישראל, להיות להם ג"כ הרחבה.

[גנזי ישראל, לי"ט כסליו]

[לז]

פעם אחת בא הרה"ק מסאווראן זצוק"ל לעיר אחת שהי' שם גביר א' בשמו פנחס, והגביר הפסיד בשנה הזאת סך פי' אלף ר"ב

מהעסקים עם השר ושאל הרב להגביר פנחס כמה הפסדת וא"ל הסך הנ"ל ושאל לו כמה נשאר לך עוד א"ל שבעים אלף א"ל רוצה אני שתתנו לי ועמד שם ג' ימים ובכ"פ הוסיף לו הגביר בנתינתו עד שעברו ג"י ולא רצה הרב לפחות מהסך אח"כ הביאו לו כל המעות על השלחן, וא"ל כיון שאתם רוצים ליטול ממני כל המעות קחו לכם והרב צוה לשאת המעות על העגלה ונסע לו עמהם, השר מהעיר הי' שמו ארלאב בא לו אח"כ בקרוב וא"ל איך שהפסיד בהעסקים שלו פ' אלף רוי"כ ואינו רוצה שיפסיד ונתן לו כל המעות והלך שנה תמימה, אחר השנה בא הרב מסוורינע וא"ל פנחס תקבל המעות שלך בחזרה כי ראיתי שיטלו ממך כל המעות הנשאר ופעלתי שאני אקבל אותם ותפטור בזה, וגם תרויח עוד בזה ועתה תקבל המעות שלך.

[כתבי ר"י שו"ב, דף רכה]

[לח]

חסיד אחד שהי' מחזיק המוסדות דשיכון סקווירא בתמידות ביד נדיבה, וכן בעד בנין הבהמ"ד, פעם כשהי' אצל מרן זצוק"ל נגשו אליו וועד הבהמ"ד וביקשו ממנו שיוסיף נדבתו בעד הבהמ"ד. וכשנכנס למרן זצ"ל נתן סכום מעות בעד הבהמ"ד, אמר לו מרן זצוק"ל שיוסיף סכום גדול [שהי' אז מצב קשה].

החסיד הי' לו סכסוך עם שותפו במסחר, ולא נשאר לו כי אם מעט כסף בבאנק, והלך והוציא את הכל והביאו לאדמו"ר זצוק"ל. אדמו"ר זצוק"ל נתרגש מהשגה זו והאציל את ברכתו און האט געוואונטשן און געוואונטשען, שהחסיד הרגיש שהוא נותן לו הצלחה, וישועתו מובטחת. ולא עברו ימים מרובים והחסיד הצליח בהצלחה גדולה ועשירות.

[כתבי חסידים]

[טל]

פ"א בא לפני הרה"ק ר' מרדכי מלעכוביץ זצוק"ל במ"ב אחד מאנ"ש ויפרש לפניו מר לבו על העדר פרנסתו והלחץ שלו, כי לרש אין כל, ויען אליו ולך להביא לי שלשים רוי"כ, ויעמוד האיש וישתומם, ולא ידע מה להשיבו, כי הלא הציע לפניו כי ביתו ריקם ואין לו בידו אף פרוטה אחת, וישאלהו מה תעמוד, הלא צויתי

לך, ויען האיש, ואיה אקה, ויאמר לו לך לרחוב ותביא לי, וילך האיש להשוק, והנה אחד ממיודעיו, ומכיריו, סוחר נכבד ראהו, ויאמר טוב כי ראיתך, הנה נצרך לי סחורה כזאת וכזאת, הילך מעות ותתחיל לקנות עבורי כפי שיעלה בידך, ויקח מהמעות שלשים דו"כ תיכף והביא להס"ק ומאז התחיל להצליח מאד כברכת רבו הק' עליו.

[אור ישרים, מירא דביא די"ד]

[מ]

ועשו ארון עצי שיטים ויש לדקדק כי בכל עשיית המשכן וכליו נאמר ועשית ובארון נאמר ועשו. ונראה לפרש בהקדים פיה"כ עץ חיים הוא למחזיקים בה כו'. דהנה יש ב' בחי' באישי ישראלים המחזיקים את הצדיק, יש אשר יחזיקו אותו בהחזקה הגשמיות היינו במאכל ובמשתה ובממון ובכל דברים הגשמיים הנצרכי לו למען לא יוטרד ויבולבל חלילה עי"ז ממחשבתו ועבודתו הקדושה, אמנם יש עוד בחינה גדולה המחזיקים את הצדיק ברוחניות במוחין קידישין והצדיק נק' עץ מחמת שדבוק בעץ החיים. לזאת הצדיק ממשיך עליהם חיים וכל טוב מעולמות העליוני וזהו עץ חיים הוא ר"ל שהצדיק המכונה בשם עץ ממשיך חיים על המחזיקים אותו הן בגשמיות והן ברוחניות כנ"ל.

וזוהו פיה"כ כאן ועשו ארון עצי שיטים. ארון נק' הצדיק ר"ל המחזיקים את הצדיק הנק' ארון הרי נחשב כאלו עשו אותו. ועי"ז עצי שטי"ם ר"ת "שלום" טובה "ישועה" מזוני כדאיתא בנו"א ובני חיי ומזוני לאו בזכותא תלי' מלתא אלא במזלא. זכותא לשון זכות ובהירות כי שלש אלה אינם תלויים בזכות ובהירות הדור שיוזכו מעשיהם דייקא אלא במזלא תלי' עי"י הצדיק המשפיע להם. כי הגם שהדור אינם ח"ו ראויים. עי"י צדיק אחד המכריע לכף זכות משפיע להם אלו השלשה הנ"ל.

[דעת משה, תרומה]

[מא]

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים הי' בדורותיו את האלקים התהלך נח וכו', וכתב הבעה"ט אשר האלק"ם התהלך נ"ח ס"ת חכ"ם ובכתוב נאמר שהי' איש צדיק ונראה עפ"י אמרם

ז"ל אם יש לאדם חולי בתוך ביתו ילך לחכם שבעירו ולהבין מדוע תפסו בלשונם חכם העיר ולא צדיק העיר. אך יש חילוק בין חכם לצדיק כי צדיק יושב בהתבודדות ותמיד הוא דבוק בדביקות השי"ת ואינו משגיח על צרכי בני אדם להשפיע אותם עושר ונכסים וגשמיות עוה"ז כי זאת יחשב לפניו לירידה להתפלל לפני הקב"ה בדברי גשמיות עוה"ז. אבל החכם הגם שהוא עובד השי"ת ומהלך בצדקו בכל זאת הוא משגיח על צרכי עוה"ז להשפיע לזרע ישראל בנים חיים ומזונא..

כי מי אשר חנן השי"ת אותו בהון ועושר מחזיקים בניהם לת"ת וידיהם שולחים לאביונים ובפרט לת"ח מנדבים מנדבת לבם למען יוכלו ללמוד בתוך הרחבה וזהו החכם רואה אשר גם מדברים גשמיים נולדו דברים רוחניים ע"כ מתפלל בעדם ומשפיע להם צרכי עוה"ז שיצליחו בכל ענינים ע"כ נקטו חז"ל בלשונם הזך ילך לחכם שבעירו כי הוא משגיח על צרכי בני"א בכל ענינים לטובה ומרמז לנו הבעה"ט שנה"י כלול מן ב' בחי' שהי' צדיק כמו שהעיד עליו הקרא וגם הי' חכם והמשיך לזרע ישראל ברכה המשולשת בנים חיים ומזונא.

וזהו אלה תולדות נח היינו שהמשיך בנים גם תולדות נ"ח היינו המילוי של נ"ח כזה נו"ן חי"ת עולה ב"פ רג"ל להשפיע פרנסה לתומכי אורייתא הנקראים רגלים כמו רגלים תומכים את האדם כן הבעלי מו"מ תומכים ומחזיקים ידי ת"ח העוסקים בתורת ד'. והס"ת של האלקי"ם התהל"ך נ"ח עולה חי"ם. ונרמז בכאן בנים חיים ומזונא שהמשיך נח לעדתו ע"כ אמר הבעה"ט שהי' חכם שאם הי' צדיק לבד לא הרהיב בנפשו עוז לגשת אל השי"ת להתפלל על דברי גשמיים כאלה ובע"כ צ"ל שהי' נח חכם ג"כ.

[עטרת ישועה, נח]

עלה ב - ענינים שונים

[מב]

הרב הקדוש מופת הדור צדיק יסוד עולם מוהר"ם זוסיא זצוק"ל זי"ע ועכ"י מהאניפאלי תמיד בעת אשר חלה ונפל למשכב אמר

הפסוק סעדני ואושעה והיה מפרש סעדני **עשו בשבילי סעודה לתלמידי חכמים ויראי הש"י למען ואושעה מחליי.**

[בוצינא קדישא, דף לב]

[מג]

סיפר מהרה"ק מסטרעליסק זצ"ל, כי בטרם שנתגלה הי' עני מדוכא, פעם אחת לא אכל שלשה ימים רצופים, ובעת הזאת נחלה אצל אחד ילד, והלך לבית הכנסת לחפש אחר איזה עני, לתת לו נדבה שיתפלל בעד הילד, ומצא את הסטרעליסקר, ונתן לו רובל אחד, והלך הרה"ק לביתו ועשה סעודה גדולה, ותיכף כשישב לאכול נתרפא הילד, והלך אותו האיש לבית הכנסת, בחשבו שבודאי הוא מרעיש עולמות באמירת תהלים, ולבסוף מצא אותו שיושב ואוכל, ושאל אותו על זה, וענה לו הרה"ק: **אם אני יאמר תהלים זה לא יהי חידוש למעלה, אבל אם אעשה סעודה גדולה, זה יהי פלא בשמים מהיכן יש לי כסף לצרכי סעודה, ועי"ז ממילא נזכר שמו לטוב, ועל כן נתרפא הילד.**

[ברכת אהרן, דף קפה]

[מד]

אמר הרה"ק ר' דוד משה מטשארטקוב זצוקל"ה אשר ג' דברים פעל אצל רבשי"ע א] אשר לא יזוז בשום אבר מבלי אשר ייחד יחודים בכל עשיה באחד מאבריו ב] אהבתישראל ג] **אשר מכל איש שיתן לו כסף אם יכאב לו איזה כאב בקצה העולם אזי ירגיש מיד.**

[כרם ישראל, בית דוד]

[מה]

בעת שהתגורר כ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה ברומעניא, שרר דחקות נוראה בביתו, והי' שם חסיד אחד שהי' מרבה להחזיק ולהנות את כ"ק מרן זצוקללה"ה תמיד, שהי' מביא מצרכים שונים להחיות נפש צדיק.

פעם פנה אליו מרן זצוק"ל ואמר לו "אז מ'גיט וועמען מ'וויל און מ'גיט וואס מ'וויל און מ'גיט ווען מ'וויל נעמט מען נישט ביי וועמען מ'וויל, וואס מ'וויל, און ווען מ'וויל". דברי מרן זצוק"ל היו סתומים להחסיד.

כעבור ימים אחדים, פרצו שודדים את בית החסיד הנ"ל וכפתוהו, והחלו לעשות בדיקה בביתו. באותה עת עבר בן אחותו של החסיד ברחוב בסביבות ביתו, ועלה ברעיונו לבקר את דודו. כאשר ניגש לבית דודו, הבחין באור רב היוצא מביתו, כאשר התבונן ראה לפניו את הגזלנים בעבודתם, אולם פחד לעשות משהו, מה עשה, הרים קולו בשאגה: "פִּיאֲזָאֲרַע! פִּיאֲזָאֲרַע! סִיִּבְרַעֲנַט א פִּיִּיעֶר! סִיִּבְרַעֲנַט א פִּיִּיעֶר! הגזלנים בשמעם זאת נשאו רגלם, והשכנים נתקהלו.

וסיפר להם את הקורות אותו בדברי מרן זצוק"ל, "אז מיגיט וועמען מיוויל, און וויפיל מיוויל און ווען מיוויל און וואס מיוויל, והכוונה על מה שסיפק למרן זצוק"ל, דעמאלט קען מען נישט נעמען ווען מיוויל און וואס מיוויל און וויפיל מיוויל.

[כתבי חסידים]

[מו]

פעם אחת נסע בחור אחד להרה"ק משינאווע והתחנן לפניו שקראו אותו לעמוד לצבא ורצה שהרה"ק יברך אותו שיפטור וענה לו שאיני יכול לעזור לך, ונסע להרה"ק ר' יהושע מבעלזא זצוק"ל והשיב לו ג"כ שאיני יכול לעזור לך, ושאל את הרה"ק עצה מה שיעשה א"ל הרה"ק הנ"ל שיסע לקוזמיר להרה"ק ר' מרדכי והוא יכול לעזור לך, וכן עשה ונסע להרה"ק הנ"ל זצוק"ל בבקשה הנ"ל, וביקש הרה"ק ר' מרדכי זצוק"ל ממנו סכום גדול ותיכף נתן לו הסכום שדרש ממנו ואמר לו הרה"ק ר' מרדכי דו וועסט שוין קיין זעלנער נישט זיין. וכך הוה, שפטרוהו בלי שום פעולות ובקשות.

[כתבי חסידים]

[מז]

פעם אחת בא להרה"ק ר"א מזידיטשוב זצוק"ל איש אחד מעיר מאלדאווע בבקשה גדולה כי הי' לו פרוצעס גדול אצל שרי המלוכה, ואצל כמה משפטים כבר דנו אותו לישיב בתפיסה כמה שנים וכעת יבא משפטו לפני הטאוועל כנהוג וכבר עשה כל התפעלות ולא הועיל לו כלום ושמע שם במדינתו אשר בפולין בעיר זידיטשוב ישנו רבי אשר הוא פועל ישועות ובעל מופת ע"כ הוא בא

לכאן ויעצו אותו האנשים שידבר מקודם עם בן הרבי מזידיטשוב
הה"ק ר' אלי כי הוא יטכס לו איזה עצה האיד שיוכל לדבר עם אביו
הק'.

ונכנס האיש הנ"ל אל הה"ק ר' אלי וסיפר לו את כל לבבו והשיב לו
הה"ק ר' אלי הנה אטכס לך עצה, הנה אצל אבי הוא הדרך
שאם צריך לו מעות לאיזה ענין ואין לו, וכשבא אז אחד ומהנה
אותו אז יכולין לפעול אצלו, והנה כעת הוא בעל חוב גדול לערך
שש מאות ראניש כסף ואני אדבר עם הבעלי חובות שיבואו כולם בפעם
אחד לתבוע החוב, וכשלא יהי לו לשלם אז אני אומר לו שיש כאן
אחד שצריך לו ישועה ורוצה לשלם החובות, האם אתה רוצה
ליתן כל כך מעות, והשיב האיש הנ"ל הן, אמר לו הה"ק ר' אלי
מחר קודם התפלה תהיי מוכן עם הקוויטעל והמעות.

והנה ליום מחר בבוקר באו הבעלי חובות לתבוע החוב ונכנס הה"ק
ר' אלי לאביו הק' ואמר לו שהבעלי חובות באו עבור מעות
ושאל אביו הק' וכמה הם החובות השיב לו הה"ק ר' אלי שש מאות
ראניש כסף, אמר לו אביו הק' והלא אין לי כעת מעות ומהיכן
אקח לשלם החובות, והאיד אני יכול לילך להתפלל [כי זה
ידוע אשר אם באו לתבוע ממנו איזה חוב ולא היי לו לשלם
היי מצטער הרבה מאד].

וכראות בנו הה"ק ר' אלי שאביו הק' מצטער אמר לו הלא יש בכאן
איש אחד ממאלדאווע שיש לו פראצעס גדול ודנו אותו לישב
בתפיסה כמה שנים וצריך לו ישועה גדולה, והוא רוצה ליתן השש
מאות ראניש רק שאבי הק' יעשה לו טובה, השיב לו אביו
הק' א"כ טוב, יבא הביתה ותיכף רמז הה"ק ר' אלי לאיש
הנ"ל שיבוא הביתה, ויבא ויניח הקוויטעל עם הפקדון שש מאות
ראניש, ואח"כ אמר הה"ק ר' אלי לאביו הק' הנה אצל שאר
אנשים שבאים אל אבי הק' ונותנים פתקאות אף אם אירע
פעם אחת שלא נושע האיש הנ"ל אין בזה חילול השם כי הם
תולין החסרון בעצמם שאינם כדאי עוד להושע, אבל אין תולין
החסרון בהרבי ח"ו אבל האיש הזה שכפי ראות העין אינו חסיד
ועכשיו שנסע מרחק רב לשמע אבי הק' ונתן כל כך מעות לפדיון
אם ח"ו לא יצליח יהיי ח"ו חלול השם.

והנה ראה הה"ק ר' אלי' שאביו הק' הוא מרעיש עולמות בתפלתו ובפרט בתפלת שמונה עשרה האריך הרבה מאד ואח"כ אמר לו אביו הק' אשר בשעת תפלת שמונה עשרה הוכרחתי לילך לכל האעמטער אשר הי' מונחים שם הכתבים והפראטאקאלען של משפט האיש הנ"ל וגנבתי אותם משם, והנה האיש הנ"ל כשנסע לביתו אמר לו הה"ק ר' אלי' שיכתוב לו מה נעשה בדינו, ובעוד איזה שבועות בא מכתב מהאיש הנ"ל שביום שהי' מוגבל לחרוץ משפטו אצל הטאוועל, המתין שיבואו לקרותו עם צושטעל כנהוג, ובראותו כי עבר היום ולא קראו אותו הי' לו פליאה גדולה והלך הוא להאעמטער אשר הי' שם הפראטאקאלען והכתבים, ולא מצאו שם שום זכר ושום רמז מכל משפטו, ואח"כ נסע לעיר אשר שם הטאוועל ושאל ג"כ מה נעשה אודות משפטו והנה שם ג"כ לא מצאו רמז רמיזה מכל הענין ויצא לחפשי חנם.

[סיפורים נפלאים, דכ"ג]

ענף ד - השכר ברוחניות

עלה א

הצדיק מעלהו

למדריגות - ירא"ש - והתדבקות בד'

[מח]

המוני עם המחזיקין ידי ת"ח הם נושאי הארון, **אמנם באמת הארון נושא את נושאו להעלות אותם ולדבוק בו ית' ובלבד שיהיו בבחי' בדי הארון שנאמר בהם לא יסירו ממנו.**

[תולדות יעקב יוסף, נשא]

[מט]

ונבאר מצוה מתרי"ג מצות ועשו בדי עצי שטים וגו' לא יסורו ממנו. ויש להבין איך שייך מצוה זו בעבר ובעתיד ובכל מקום ובכל זמן. וגם נבאר טעם לא יסורו ממנו שהוא נגד הסברא כי הבדים צריכין רק לשאת את הארון ממקום למקום משא"כ כשהוא

עומד במקום אחד אין צריך אל הבדים. והנה כתבתי ביאור מצוה זו בגי' בחי' של גי' עמודי עולם הנ"ל, וכעת אכתוב בחי' עמוד התורה דכתבתי במ"א ביאור משנה המפנה לבו לבטלה וכו' וכתב היעב"ץ הלא כי אין אלוהי בקרבי וכו' יעו"ש, לכך הזהירה תורה ובו תדבק וניצול מכל מאורעות רעות. אך דכל זה לתלמידי חכמים. מה שאין כן להמוני עם מה יעשו וצ"ל דהדבוק בתלמידי חכמים דבוק בו יתברך הוא העצה טובה לענין הנ"ל.

והנה מצינו כי נושאי הארון היה הארון נושא את נושאי כו' והנה יש בחי' זו בעבר ובעתיד **כי המוני עם המחזיקים ידי תלמידי חכמים הם נקראים נושאי הארון אמנם באמת הארון נושא את נושאי להעלות אותן לדבק בו יתברך זהו מצוה ובו תדבק.** ובזה יובן מצוה הנ"ל כי הבדים הם נושאי הארון ובאמת הארון נושא את נושאי ובלבד שלא יסורו ממנו והבן.

[בן פורת יוסף, דרוש ב' לשבת הגדול]

[נ]

כל המשיא בתו לת"ח וכו' ולא זו שהשיא בתו לת"ח שהוא מעלה עליונה כדמוכת בזה"ק אלא אף זו שעושה פרקמטיא כי הוא מתעסק בממון ת"ח להרויח להם שכר שעיי"ז פנויים לעסוק בתורה ולא זו אלא אף זו שמהנה ת"ח מנכסיו עליהם נאמר **ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים.**

[מראית העין, כתובות]

[נא]

ובזה יובן זאת תורת העולה כי זאת הוא מיעוט סוגי אנשים אשר הם במיעוט המדריגה והם נושאי הארון שהוא תורה העולה שיוכלו לעלות בתורת ה' על ידיהם שהם מחזיקין ידי ת"ח ומ"מ הארון נושא את נושאי וז"ש היא העולה שהם מעלים את המוני עם שנק' זאת למעלה עליונה כנ"ל והבן.

[תולדות יעקב יוסף, נשא]

[נב]

וזהו מאמר הכתובים ואתה תצוה כו' למאור כו' הכל כפשטי' ואמר תועלת הדבר להעלות נר היינו נפש רוח וגם בנו"ן מרומז גם

נשמה למי שזוכי לה לזה לא יחד לה אות בפ"ע רק ירומז גם הוא בנון ואמר תמיד כמ"ש כל היום בקדושה ואמר באהל ר"ל באור כמו בהלו נרו מועד שיש להם רק לזמן מחוץ לפרוכת חוץ למסך הגשמיות דהיינו על העדות בשעת ק"ש שנקרא עדות כידוע לזה יערוך אותו הנר המוז' למעלי אהרן ובניו שיהיו מערב עד בוקר לפני ה' בדביקות. ואמר חקת עולם עם דברי זוה"ק כי העובדא ולדכאה צריך למקני באגר שלים. וזהו שמפרש מאין יבא זה שיוכל אהרן לפעול לישראל טובה זו ע"י מעשה ידיו בהדלקת הנרות לזה אמר כי יש להם קישור ודביקות באהרן ובניו על ידי כ"ד מתנות כהונ' שמספיקין להם חק ומזוני וטרף וזהו חוקת עולם כו' מאת בני ישראל לזה יוכל להגביהם הגבהה רבה זו נ"ל.

[נועם מגדים, תצוה]

[נג]

צריך כל אחד להחזיק תלמיד חכם ויאכיל אותו בכבוד ויתן לו כל צרכו וצרכי בני ביתו בריוח ובפנים יפות כיששכר וזבולון, ואז יהי עמו ולחלקו וכן עם הארץ עני צריך לדבק עצמו לתלמיד חכם לשמשו ולאהבה אותו ובזה יעלה אותו לעולם ועד" עכ"ל.

[אוצר החיים, עקב]

[נד]

ענין קטיעה בר שלום הידוע שבהריגתו אמר כל נכסי לר"ע וחביריו, ויצא ר"ע ודרש והיתה לאהרן ולבניו מחצה לאהרן ומחצה לבניו... ביאור הדבר על פי מה שאמרו על ר"ע שהיה מאריך באחד וכו' ואמרו לו תלמידיו עד כאן וכו' והשיב להם כל ימי הייתי מצטער וכו'... שר"ע היה מתירא בכל פעם שאמר פרשת שמע וגו' והיה בודאי כונתו ליהרג על קדושת השם באהבה רבה ומכל מקום לא האמין בעצמו שמא כשיבוא לידו לא יהי סיפק בידו ושליט ברוחו לקיים דבורו והצטער כל ימיו שמא יפול ממדרגה זו.

וזה שאמרו כל ימי הייתי מצטער מתי יבוא לידי שמא יבוא ליד [ולא] אקיימנו שלא אסרב חס ושלוש ומזה נתיירא גם כן קטיעה ב"ש שהרי מעולם לא נתגייר ולא לבש ציצית ותפילין רק עתה בפתע פתאום עבר עליו רוח טהרה ונתגייר ונעשה גר צדק ומדאגה מדבר פן בשעה אחרונה לא יוכל לעמוד בנסיון אף שקטע ערלתו, על כן אמר כל

נכסי לר"ע כל מגמת פני ומחשבותי ודיעותי ומעבדי אחוזים ומקושרים עם ר"ע. ועצה טובה הזאת יסייע לו באחיזתו בהצדיק לבל יפרד ממדריגתו.

[מנחם ציון, אחש"פ]

[נה]

דהנה כשיש אהבה בין ישראל דברי צדיקים נשמעים ואוהבים את הצדיקים ומגינים עליהם מהגוים כי הם עוסקים עמהם ודעתם מעורבת עמם ויכולים לילך לפני שרים עבורם, וגם להתעסק בפרנסתם הגם שבאמת בזכות הצדיקים מצליחים וגם בזכותם מצליחים אפילו בעסקים אעפ"כ להם נראה שהם מגינים על הצדיקים ועי"ז מתפשט יראת שמים גם להם כיון שהם באחדות עם הצדיקים

[זאת זכרון, בלק - דכ"ה]

עלה ב - זוכה לשמוע תורה מפי הקב"ה

[נו]

והמטיבין לת"ח ומזרזים עצמם לכל טובתם הם אשר יזכו לשמוע תורה מפי ה' צבאות ולאחר מותם יתענג באור בהיר של בעלי ישיבות ומחיל אל חיל הולכים ועליהו כתיב להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא.

[יסוד יוסף, פמ"ז]

עלה ג - נחשבת לקטורת

[נז]

ועשית מזבח מקטר קטורת וגוי. מזבח רומז להת"ח על פי מאמר חכמינו ז"ל הרוצה לנסך יין ע"ג המזבח ימלא גרונו של ת"ח יין. ר"ל כשתעשה תיקון להת"ח כי עשייה הוא לשון תיקון דהיינו בעשותך תיקון להת"ח והצדיק שבדור יהיה נחשב לך לגודל

הזכות ותעל' ריח ניחוח לפניו ית' כאלו היה מקטיר קטורת לפניו.
[באר משה, תצוה]

עלה ד

הצדיק מעלה עבודתו להבוב"ה / זוכה להתפלל

בלי מחשבות זרות

[נח]

מעשה בהרה"ק ר' אהרן מטשרנובל זצוק"ל, שרצה לזכות את ישראל עמד ושיגר שלוחים לקבץ ממון ואגרת נתן בידם לאמור, אחי, כל בית ישראל! תנו כסף הרבה ביד שלוחי, אך דעו כי לא לממון אני צריך, כי הכסף בביתי כאבנים, אלא שאני צריך להעלות תפילות ישראל לאביהם שבשמים ולדבר זה נצרך לי כסף מקובץ מכל ישראל.

[מעיונות הנצח]

[נט]

פעם אחת ביקר הרב הק' מסיקאל את הרה"ק ר"ר ברוך ממעזבזו זצוק"ל. ומאוד הפליא לפניו את רב אחד לצדיק גדול. ושאל אותו רר"ב. על מדותיו. ואמר לו הרב מסיקאל שהוא לוקח מעט מעות. אמר לו הרב ר"ב אדרבה בשביל שהוא לוקח מעט מעות. נראה שאינו גדול כמו שאתם אומרים. כי כתיב זה השער לדי צדיקים כו'. ואיתא בזוהר אינון צדיקייא אינן תרעי דקוב"ה.

ולהבין מפני מה הצדיקים המה נקראים שער ד' כי כל תפלות ישראל. יש להם עליה על ידם. כי המה פותחים השערים בתפלותיהם ומחמת שהמה מקושרים עם ב"י בכלל ובפרט ע"י מעלים ג"כ תפלותיהם של כל ישראל.

ובאיזה דבר יש להם התקשרות עם המון עם. הלא כל עשיותיהם ועבודתם הוא למעלה מהטבע. וע"י המעות שיתנו להם העולם. בזה מקשרים א"ע לכללות ב"י. ומעלים תפלותיהם. ע"י

השערים. והוא משל למלך ב"ו שלפני חצר המלך עומדים שומרים בכל שער. כדי שלא יניחו לכ"א לגשת אל המלך פנימה. ובשער היותר קרוב להמלך. השומר יותר גדול ומכובד. עד שאצל פתח המלך עומד שר גדול משריו. ומי שרוצה לגשת אל המלך אינו מניחו תחלה השומר הפשוט לילך דרך שער שלו. ונותן לו מעות דבר מה. והניחו לילך. ובכל פעם כשבא אל השער היותר מקורב להמלך. ועמד שם שר יותר מכובד. מוכרח ליתן לו יותר מעות להניחו לילך דרך שער שלו. עד שבא לחצר בית המלך. עומד שר גדול. מוכרח הוא לפזר הרבה מעות בשבילו. שיניחו לילך לחצר בית המלך פנימה לדבר אל המלך. ומעתה שהוא מקבל מעט מעות נראה בעליל שהוא ממונה על שער קטן.

[בוצינא דנהורא]

[ס]

והנה הירא את דבר ד' הגם שאינו בר הכי לידע סודן של דבר מצות ורמיזתן לזכור על ידם בהבוב"ה בכל עת. אך משתוקק מאוד שיהיו מעשיו רצוים ונחת רוח להבורא ב"ה להעלותן לשורשן. עצתו היא האמונה התחברות להצדיק ותשוקה אליו ואז כמו ע"ד משל כמו שרואין אנו ענין תשוקה לשמוע ניגון יפה ונעים. הגם שהשומע אין לו שום ידיעה בחכמת המוזיקא. עכ"ז נתפעל מאוד בהרגש הלב והרחבת הדעת והשכל. כן מי שיש לו תשוקה להצדיק ומאמין שהצדיק כל חשקו לדבק את עצמו עם כל עשיותיו תמיד בהבוב"ה לכן אוהבו להצדיק ועוזרו למנוחתו בגופו ובממונו שיהי' לו הרחבה ועושה מצותיו של השי"ת על דעתו וכוונתו של הצדיק. וענין דביקותו להצדיק הבא מכח התשוקה האמיתיות פועל להתקשר בו מאוד.

[קדושת אהרן, שלח]

[סא]

וכן לפשוטי העם יש תועלת גדולה במה שהם דבוקים לצדיק ותומכים אותו, כי הצדיק מעלה כל המצוות ועבודה שלהם הנעשה בלי התעוררות דחילו ורחימו, כי הם מלאים מצוות אבל הם כרימון קליפה מלבר, והצדיק מעלה אותם לשורש השרשים כידוע כ"ז לעובדי ה' באמת, וכן בכלל הזה התדבקות והתאבקות בעפר רגלי צדיקים אמיתיים.

[היכל הברכה, בראשית]

[סג]

כִּי בַעֲקֵבְתָּא דְּמִשִּׁיחָא קֶשֶׁה מְאֹד לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל בְּלִי שׁוּם פְּנִי' וּמַחֲשָׁבוֹת זְרוֹת חַ"ו רַק בְּנִי עָלַי, אֲבָל הָאִישׁ הַפְּשׁוּט אֹמֵר אֲנִי הָעֵצָה לְהִתְקַשֵּׁר בַּהֲצַדִּיק עֲדָה"כ וְצַדִּיק בְּאֲמוֹנָתוֹ הֵינּוּ כְּשִׁישׁ לֹא אֲמוֹנָה בַּהֲצַדִּיק יָחִי וְלֹא יִגּוֹף חו"ש, וּמִתְקַשֵּׁר אֵלָיו בְּבַחֲי' תִּמְכִּי אֹרִייתָא, וְזֶהוּ וְנִתְּנוּ אִי"שׁ כּוֹפ"ר נִפְשׁוּ בַּפְּקוּד אֹתָם הֵינּוּ כְּשֶׁבֶא לְהַפְקֵד בְּזִכְרוֹן טוֹב.

[קְדוּשַׁת אֶהְרֶן, כִּי תִשָּׂא]

עלה ה

זֹכָה לְשִׁבִּירַת הַתְּאוּוֹת / זֹכָה לְמִדּוֹת טוֹבוֹת /

תִּיקוֹן עַל הַמַּעֲוֹת בְּלִתִּי כְּשִׁרִים

[סד]

וְע"י מַה יִּכּוֹל הָאָדָם לְשַׁבֵּר כָּל הַתְּאוּוֹת וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַמַּעֲשִׂים הַגְּשְׁמִיִּים הוּא ע"י ג"ח כִּי ע"י שֶׁהָאָדָם נוֹתֵן צְדָקָה וּמַחֲזִיק יָדֵי לִוְמָדֵי תוֹרָה שֶׁהוּא בָּחִי תִּמְכִּין דְּאֹרִייתָא.

[מִגֵּן דָּוִד, שַׁבַּת חוּה"מ פֶּסַח]

[סה]

הִנֵּה יָדוּעַ, כִּי מַחֲטָא אֲדָה"ר וּלְהֵלֶן נִתְעַרְב טוֹב בָּרַע בְּכָל דְּבַר, וְלִכְּן נִצְטוּוּנוּ מִסִּיבָה זֹאת עַל עֲרֵלָה וּכְדוּמָה. וְע"כ נִקְרְאָת שַׁעַת הָאוֹכֵל שַׁעַת מִלְחָמָה, כִּי אִזּוּ מִסּוּכָן הוּא מֵאֵד לְבַל יִפּוֹל בְּשַׁחַת וְאִין עֲצָה וְאִין תְּבוּנָה, זֹלַת שְׁבַעַת אֲכִילָתוֹ יִלְמַד אִזּוּ, אוֹ יֵאָכֵל לְמַעַן יִהְיֶה לוֹ כַּח לְלִמּוּד וּלְעֲשׂוֹת מִצְוֹת וּבִזָּה יִנְצַל מִכָּל פֶּגַע רַע. וְהָא תִּינַח בְּתִ"ח וּבְצַדִּיק שִׁישׁ לוֹ עֲצָה, אֲבָל מַה יַּעֲשֶׂה עִם הָאֶרֶץ, אֲשֶׁר לֹא יוֹכֵל לְלִמּוּד, מַה תְּחַבּוּלָה יַעֲשֶׂה וְהוּא יִנְצַל, אֲכִן יֵשׁ גַּם לָזֶה עֲצָה אַחֲרֵת, וְהוּא כִּי יִתְמוּךְ אֶת הַתִּ"ח וְהַצַּדִּיקִים, וּבִזָּה יִנְצַל גַּם הוּא בְּאֲכִילָתוֹ וּבִשְׂאֵר תַּעֲנוּגֵי עוֹה"ז מִכָּל דְּבַר רַע.

[גְּנוּזֵי יִשְׂרָאֵל, קְדוּשִׁים]

[סו]

וזה הענין פרסם הבעש"ט ז"ל בעולם שכל מי שמפריד א"ע מהצדיק ואומר בלבבו מה לי לנסוע לצדיק הדור לבקש תורה מפיו הלא כמה ספרים קדושים במוסר השכל דרושים לכל חפציהם בתורה ויראת שמים אבל באמת אין זה כלום כי ראיית פני הצדיק הוא מבטל ממנו כל המדות רעות דהיינו העצלות והעצבות וכל התאוות רעות ר"ל. וגם בצדקה מה שנותן לצדיק זוכה למדות טובות. וכל חסרונו ישלים על ידי דיבוק חכמים וגם הצדיק מעלה תפלתו. [תפארת שלמה, נצבים]

[סז]

בן אחיו של מרן המגיד מטשערנאביל זצקוללה"ה ביקשו פעם שיקחהו עמו באחת מנסיעותיו לעיירות כמנהגו לאסוף כסף לצדיקים הנסתרים, והסכים לקחתו עמו, אך התנה עמו תנאי שלא ישאל דבר על מה שיראה. הסכים בן אחיו לתנאי, ונסעו יחדיו. בדרכם הגיעו לעיר אחת, וכל בני העיר יצאו לקראת המגיד הקדוש, וקיבלו פניו בכבוד גדול.

כעבור ימים מספר, כשעמד לעזוב את העיר באו שוב כל בני העיר לקבל ברכת פרידה מהמגיד. בתוך הבאים היה גם עשיר אחד שנודע כקמצן גדול, שלא היתה לו שום שליטה על ממונו. הלה נדחק בין הבאים, כדי שלא יראוהו, ולא יצטרך לזת מכספו למגיד, אך מה מבולבל היה העשיר, כשראה פתאום את המגיד מצביע עליו ואומר: "היהודי הזה טרם קרא אותי לביתו אפילו פעם אחת". מבוויש השיבו העשיר: "אדרבה, בכבוד גדול אקבל את רבנו לביתנו". הסכים הרבי הקדוש לבקרו, והבטיח לבוא אליו למחרת. בינתיים הכין העשיר מאכלים ומשקאות לרוב, כידעו שמרן יבוא אליו בליווי קהל רב.

למחרת עבר אדמו"ר המגיד עם מרכבתו ליד בית העשיר, אך לתמהונם של העשיר וכל אנשי העיר, שכבר חיכו שם, לא נעצרה המרכבה, אלא המשיכה לנסוע הלאה. רדף העשיר אחרי המרכבה וצעק: "רבי, מדוע לא תסורו אל ביתי כהבטחתכם" פנה אליו אדמו"ר המגיד ואמר לו: "אם תתן לי ח"י רובל

אבוא לביתך, אחרת לא אוכל". "רבי" התחנן העשיר, "רובל אחד או שנים יש באפשרותי לתת, אבל סכום כה גדול, אין בכוחי לתת". "לא פחות מח"י", ענה אדמו"ר הקדוש, ולא הועילו כל הפצרותיו של העשיר, ובלית ברירה הסכים לתת ח"י רובל. ירד המגיד ממרכבתו, והחל ללכת לעבר ביתו של העשיר, אולם משראה המגיד שיש הרבה מדריגות לעלות לבית, פנה אל העשיר ואמר: "בשביל סכום של ח"י רובל בלבד, אינני עולה כל כך הרבה מדריגות, רק אם תוסיף עוד ח"י רובל אעלה לביתך". לא יכול היה העשיר להשלים עם כל הסכומים שדרש ממנו המגיד, וחשב לוותר על הביקור. אך התבייש מפני מאות החסידים, שעמדו מסביב, וחיכו לראות מה יתרחש. פנה ואמר למגיד: "צריך אני לשאול את אשתי, אם היא מסכימה שאתן סכום כה גדול", ומיד רץ אל אשתו, וסיפר לה את צרתו. כששמעה את דבריו צעקה אליו: "חזור מיד לרבינו ותן לו את הסכום, אדרבה, צריך להיות לך לכבוד, שהמגיד הקדוש מסכים לבקרך, וגם הברכות שיברך אותנו שווים בעיני מכל.

מיהר העשיר ונתן לאדמו"ר את ח"י הרובל הנוספים, ואדמו"ר עלה את ביתו בלויית מאות חסידיו. אחרי שישב המגיד זמן מועט, קם ממקומו ופנה ללכת. מיד ניגש אליו העשיר ואחריו אשתו, וביקשו מהמגיד שישפיע עליהם מברכותיו. פנה אליהם המגיד ואמר: "מאחל אני לכם, שכל התוכחה הכתובה במשנה תורה תחול על ראשיכם". כששמעו העשיר ואשתו את דבריו, פרצו בבכי ואמרו: "מה שוים בעיניו החיים אחרי קללות כה נמרצות.

פנה המגיד אל העשיר, ואמר לו: "מסכים אני לבטל את הקללות, בתנאי שתכתוב ותחתום לי בשטר, שכל רכושך נתון לי במתנה". חרה הדבר מאוד לעשיר וחשב בלבו: "אחרי סכום כה גדול של מזומנים, אשר הוציא ממני, רוצה הוא עוד לקחת את כל רכושי", אך שלט ברוחו בכל כוחותיו, ולא הוציא הגה מפיו. החלה אשתו לבכות אל בעלה באמרה "מה ערך יש לכל רכושנו אם רובצת עלינו קללת רבינו? כתוב לו מיד את כל רכושך, ויסיר מאתנו את קללותיו". לבו של העשיר התכווץ מרוב כעס, והרגיש שלא יחזיק מעמד, אך צעקותיה של אשתו לא נתנו לו מנוח, ובלית ברירה התיישב לכתוב את כל רכושו להמגיד, בתים ושדות, כסף וזהב,

ועד שרוך נעל, ואת הכתב מסר לידי אדמו"ר המגיד הק'. לקח המגיד את הכתב מידו, ובירך את העשיר ואשתו בשפע ברכות, ונסע לביתו.

בן אחיו של המגיד, שנתלווה אליו, ראה ושמע את כל המראה הנורא, אך נאלץ לשמור את הבטחתו, ולא שאל מאומה, אך לבו היה קשה עליו מכל הנעשה.

כעבור זמן החליט לנסוע אל העשיר, לראות מה היה בסופו של דבר. כשהגיע לביתו של העשיר, ראה לרוב השתוממותו, עשרות עניים מסובים מסביב לשולחנו של העשיר, אוכלים ושותים מכל טוב, העשיר עצמו עומד עליהם ומשמשם בכבוד ובשמחה, וכל משאלותם מתמלאים מיד על ידו. לא היה יכול להתאפק, וניגש אל העשיר לשאלו על השינוי שחל בו. ענה לו העשיר אינני יודע בעצמי מה הביאני לזה, אך זאת דע, שאחרי שהמגיד הקדוש ביקר בביתי, ומסרתי לו בכתב את כל רכושי, נפתח לבי, והכל נשתנה אצלי. שעות רבות ביום אני עומד ברחוב, ומבקש מכל עני העובר ליד ביתי להכנס אצלי, ולא יחסר להם כלום בביתי מכל טוב, אכילה שתיה, לינה, הלבשה, וכל מה שלבם חפץ. כששמע את דברי העשיר, השתומם למשמע אזניו, חזר מיד לביתו ונכנס אל דודו המגיד הקדוש, וביקשו להסביר לו את הענין. נענה המגיד הקדוש ואמר עשיר זה היה ר"ל כל כך קמצן, ולא היתה לו שום שליטה על ממונו, כי קליפת הקמצנות שלטה עליו לגמרי, וכשכתב לי במתנה את כל רכושו, יצא הרכוש מכח הטומאה ונכנס אלי. אחרי שכל רכושו שלי הוא, אין שום דבר מעכבו מלעשות מעשים טובים ולהרבות בצדקה".

[אדמו"ר"י טשערנוביל]

[סח]

היינו כי התשובה לכל העבירות הוא שיעשה להיפוך אבל כאן אצל תאות ממין התשובה הוא כמין תאות אש שהי' לו במטבע יתן אותו האש ממש לה' היינו שיפור ממונו לצדיקים.

[דברי אהרן דמ"ד]

[סט]

אמר הרה"ק מקאזניץ בשם הרה"ק ר"א מקארלין זצ"ל כאשר הרופא מקיז דם ומסיר ממנו הדמים הרעים, ואחר כך בא

במקומו דמים טובים, כך הוא כאשר הצדיק לוקח מאיזה איש דמים רעים, היינו מעות שהשתכר בעולה קצת, זהו סגולה לבוא אחר כך לאיש הזה דמים כשרים ונקיים.

[ספרן של צדיקים, דף נ"ט / ברכת אהרן דקי"ד]

עלה ו

מגנא ומצלא מהיצר הרע / יתקדש ע"י הצדיק /

מכפרת עוונות כמזבח בזמן שהי' בהמק"ד קיים

[ע]

היוצא לנו מזה שע"י נתינה לצדיק נשברים כח הקליפות ונתקשר בקשר של קיימא עם הצדיק שלא ישיאהו היצר לחטוא בחטא גדול ח"ו ואדרבה יתקדש ע"י הצדיק וכו' ע"י הנתינה זאת בכל מיני קדושות.

[נועם אלימלך, קרח]

[עא]

כעת נ"ל להרחיב הענין יותר דכתבתי כי החיות רצוא ושוב וע"י עסק צרכי החומר בגשמי בענין אכילה ושתיה וכיוצא בו אז יש נייחא ושביתה להצורה ונתחזק הצורה יותר להתלהב עי"ז ברוחני בצרכי הנשמה והצור' ואז נעשה עסק החומר ג"כ צורה וכמו שיש בחי' זו בפרטות אדם אי' שיש בו חומר וצורה ועי"ז שמשמש החומר להצורה נעשה החומר צורה כך בכלל העולם יש אנשי החומר ואנשי הצורה וכאשר אנשי החומר עוסקים בצורך פרנסת אנשי הצורה אז נעש' ג"כ החומר צורה וזה טעם אליעזר עבד אברהם שיצא מכלל ארור לכלל ברוך לפי שהיה משמש לאברהם שהוא בחינת הנשמה שנקי ברוך שהוא מצד הקדושה לכך החומר שנקרא כנען גם שהוא מצד הקליפה שנקי אור מ"מ לפי ששימש לאברה' נעשה החומר צורה ולכך יצא מכלל ארור לכלל ברוך בין בכלל בין בפרט וכנ"ל.

[בן פורת יוסף, ויצא]

[עב]

בשם הרב הצדיק הקדוש מוה"ר מנחם מענדיל זצלה"ה מקאסיב
על מאמר הגמרא הרוצה לנסך יין על גבי המזבח ימלא גרונם
של ת"ח יין ואמר הרב הקדוש ז"ל הנ"ל **כי בזמן שבהמק"ד**

עב) כידוע ה' מנהגו בקודש של מרן אדמו"ר המגיד מטשערנאביל זצוקללה"ה
לנסוע מעיר לעיר, כדי לאסוף כסף עבור נצרכים, באחת הערים שבה
התאכסן המגיד מדי שנה בשנה, גר איש עשיר שנודע כלמדן מופלג וגם
הי' חסיד של צדיק מפורסם. ביקורו הקבוע של המגיד בעירו מדי שנה,
עוררה את חמת של העשיר.

פעם בבוא המגיד אל מקום מגוריו של העשיר, מיהר הלה אל האכסניה של
המגיד, ואמר לבעל האכסניא, שהיה מחסידי הרבי, דבר סתר לי אליך,
ברצוני להתקשר עם רבכם, אלא שהנני חוקר גדול בדרכי החסידות, וגדול
חפצי לראות את מעשי הרבי מבלי שיבחין בי, על כן אבקשך שתרשה
לי לשבת בחדר הסמוך לחדרו של הרבי, ולנקוב חור בכותל, למען
אראה דרכו את מעשיו של הרבי. במשך הזמן אחזה בהרבה נפלאות ואז אוכל
בודאי להתקשר אליו. העשיר העניק לבעל האכסניא עשרה רובלים כסף, וביקש
ממנו להשבע לו שלא יגלה את הדבר לאיש. שמח בעל האכסניא על העיסקה,
ובפרט שבטח שהעשיר עתיד להתקשר אל רבו.

בבוקר בשעה שמרן המגיד היה במקוה, הכניס בעל האכסניא את העשיר אל
חדר הסמוך לחדרו של מרן, וסגר אותו בפנים, וקדח חור אל חדרו של
מרן. בשוב מרן מן המקוה, אחר ברכות השחר ופרקי תהלים וכדו',
החל לקבל את קהל האנשים שבאו לראותו וקיבל פדיונות לא מעטים,
בשעה העשירית התפלל מרן באופן רגיל ביותר. לאחר מכן אכל פת
שחרית, והמשיך לקבל את הקהל. הוא הפסיק רק לתפילת מנחה ומעריב
ולאחר מכן קיבל את שאר האנשים, עד לשעה הראשונה שאחרי חצות הליל.
אחרון הבאים אליו היתה אלמנה עניה. טרם הכנסה שאל מרן את
משמשו מי עוד ממתין לו השיב השמש איזו עניה אלמנה, אשר כל
פדיונה לא יעלה בודאי על ח"י פרוטות, אמרן לו מרן גם סכום זה יכול
להיות פדיון נפש, כשמוע העשיר את דברי מרן בערה חמתו מאוד ואמר
בלבו אוהב כסף לא ישבע כסף הוא התאפק והמתין לראות הכל עד
הסוף.

לאחר מכן ראה העשיר כיצד מסדר הרבי את כספו של כל אחד והניח אותו
על הפתק שלו. אחר כך הדליק הרבי שתי נרות והתיישב על כסאו,
כשהוא שקוע כולו ברעיונותיו הקדושים. תוך כדי כך בקע קול שובר ומחריד רבי,
הנני נע ונד כבר עשרות שנים, טרם מצאתי מנוחה לנפשי, אנא עזור לי רבי

היה קיים אם נכשל אדם באיזה עבירה ח"ו היה מביא קרבן ומקריב על גבי המזבח והיה מתודה עליו והיה המזבח מכפר עליו עכשיו משחרב בהמק"ד צריכין לבוא להתלמיד חכם להצדיק הדור ויתודה לפניו ולהנהות להת"ח מנכסיו כדאיתא בתד"א פ"ב וז"ל

קדוש, כדי שאזכה לבוא למנוחה נכונה. קולות דומים בקעו מדי פעם, והעשיר היה אחוז אימה בשמעו אותם. הוא התאזר בנפשו, והמשיך להקשיב. אז שמע את מרן, כשהוא עונה לכל קול וקול. ומבטיחו לתקן את נשמתו.

לפתע נשמעה בכייתה של נשמה אחת, אשר אמרה למרן: "אמנם חטאתי בעולם השפל, אך גם רבים הם הטובות שעשיתי, על כן רבי הקדוש, אנא תקן את נשמתי". שאל אותה הרבי הקיבלתי מידך ממון לתיקון, והשיבה הנשמה בשלילה. הוסיף הרבי ואמר מצטער אני שלא אוכל לעזור, כי כדי לעשות תיקון לנשמה, יש צורך להתקשר עמה; אך סכנה גדולה היא לצדיק להתקשר עם נשמת הרשע, על כן מצאו הצדיקים דרך טובה להתקשרות על ידי ממון כפדיון הנפש, ובזה אין כל חשש לצדיק שינזק בנפשו. לכן רק מי שנתן לי כסף, אוכל על ידי כך להתקשר עם נפשו ולהטיב עמו". בכתה הנשמה מאוד. שאל אותה הרבי: "שמא היה אצלי אחד מבני משפחתך ונתן לי כסף, כי אז אוכל להטיב עמך בעבור כספו". סיפרה הנשמה למרן "כאן בבית העלמין קבור איש ישר ממשפחתי, אשר נהג בחייו לנסוע אל הרבי, וגם נתן לכבודו ממון רב, אלא ששונא הוא לי".

פתח הרבי ואמר: "זאת עצתי לך, לכי נשמה אל בית העלמין ובקשי מן המת שיתן לך במתנה מטבעות מספר מן הכסף אשר קיבלתי ממנו, ואז יהיה לך תיקון, ואם לא ירצה להאמין לך שאני שלחתך, הנה בחדר הסמוך לי יושב ר' חיים [זה העשיר הנ"ל]. איש למדן מופלג והמת מכירו היטב, קחי אותו עמך לעדות, אך הבטיחיני כי תשיביהו בשלום אל מקומו".

כשמוע העשיר את הדברים הללו, רעדה אחזה בעצמותיו. באותה שעה חש כיצד בא פלוני ולקחו לבית העלמין, והעמידו ליד אחד הקברים. ליד הקבר פתחה הנשמה בקול מתחנן, וביקשה מהנפטר שיתן לה מטבעות מכספו אשר נתן בחייו למרן, כדי שיוכל לעשות לו תיקון. השיב לה הנפטר: "שונא היית לי בחיי, לכן לא אוכל להטיב עמך", השיבה הנשמה: "הרבי הקדוש בכבודו ובעצמו שלחני, ולעדות הנה עומד פה ר' חיים, שאף אותו שלח עמי הרבי, כדי להודיעך שאמת בפ"י". ר' חיים התחזק ואמר: "אמת הדבר. עד אנכי כי הרבי הקדוש שלחנו לבקשך שתתן מטבעות אחדות מכספך שנתת לרבי בעורך בחיים, וכל זאת לתיקון נשמת המתחנן". מיד נתרצה הנפטר ובזכות הרבי הסכים להעניק לנשמה מטבעות כבקשתה. לאחר מכן הוליכה הנשמה את העשיר חזרה אל חדרו מבלי שינוק. ומרן

מכאן אמרו כל זמן שבית המקדש קיים מזבח כפרה הוא לישראל בכל מקומות מושבותיהם ובזמן שאין בית המקדש קיים תלמידי חכמים הם כפרה להם לישראל בכל מקומות מושבותיהם ועיי"ש ובפירושו. [שיחת צדיקים, דף ב]

עלה ז - ניצול מדינה של גיהנום

[עג]

הענין כי הת"ח איהו נקרא בן המשמש לאביו שלא ע"מ לקבל פרס שכר מצוה בהאי עלמא ליכא ומה גם סיטרא דאצילות שלא יתגשם כלל ולכן אין לו בעולם הגשמי כלום ומה עושה ע"ה עושה עצמו תיק ולבוש להת"ח במה שמאכילהו ומשקהו והטעם דלית ליה מדיליה כלום מדה כנגד מדה שהוא צדיק ביסוד דלית ליה מגרמיה כלום וביום השבת הוא רוחניות אין מבשלים כלום כי מאכל יום השבת ולא גשמי"י ואין עושין בה צורך אוכל נפש והטעם כי תוספו' הנשמה שיש לשאר בני אדם בשבת יש לת"ח בימי החול והטעם לפי שהוא נעשה כשבת בזמן שהיה לו נשמה יתירה ובאותו שימוש בתורה שעשה בחול נשתתף בו נשמה

הבטיח את עזרתו לנשמה. אחר הדברים האלה שקטו כל הקולות בחדרו של מרן.

מיהר העשיר לצאת בלאט מחדרו, ורץ אל ביתו, על סף ביתו נפל מתעלף. שבועות אחדים שכב העשיר רתוק למיטת חוליו. כל מה שראה ושמע בחדרו של מרן השפיע מאוד על בריאותו.

כעבור זמן חזר מרן אל ביתו. בדרכו נכנס אל בית ר' חיים, כדי לקיים מצות ביקור חולים. בעמדו ליד מיטתו של העשיר אמר לו: "שכתוב לא תנסו את ה', והכונה של המלה א-ת באה לרבות תלמידי חכמים, על כן איעצך שוב לא לנסות תלמידי חכמים". מרן בירכו לשלום ויצא לדרכו. העשיר הבריא ומאז החל להאמין בהצדיק.

[סיפורים נפלאות מגדולי ישראל]

וכן כתב בספרו ראש דוד כפ' קדושים דברים הללו ממש.

יתירה דשבת כנזכר בזוהר תרומה קל"ו באופן שלעולי לת"ח יש לו נשמה יתירה וביום השבת יש לו כפליים.

ואם עם הארץ סביל ליה בממוניה להאכילו ולכל צרכיו ביום השבת ומושיט לו מאכל יפה גם ביום חול וכסות נקיי' ביום חול ואח"כ לקבל בדבריו לאתנהגא בפקודין כפום רשותא בזכותו יושיע לו מן מלאך מות שלא ישחוט בסכין פגום "ומן הגיהנם" כי הצדיקים מתים בסכין בדוק שהוא מסטרא דקדושה ולכן הם נקרבים לקרבן ע"ג המזבח למעלה בסוד ואשי ישראל מהרה באהב' תקבל ברצון.

[חסד לאברהם, מעין ב נהר לב]

[עד]

למטה בנימין פלטי בן רפוא. על דרך דאיתא בכתובות עמי הארץ אינם חיים שנאמר רפאים בל יקומו, מי שמרפין עצמן מדברי תורה בל יקומו, ואמר התם לא נחא למאריהו דנימא הכי ואשכח להו רפואה אם הם מחזיקין ת"ח. וז"ש לבן ימין, דהיינו אם נעשה ימין לת"ח שמחזיק אותו, אז הוא פלטי בן רפוא שנפלט מגיהנם.

[גנזי יוסף, שלח]

[עה]

וכ"ש וק"ו לתמכין דאורייתא באמת שבודאי נעשה נפש א' עם הבעל תורה והתמכין נקרא רגלים כמבואר בזוהר ע"פ ויגע בכף ירכו אליו אינו דתמכין אורייתא וא"כ איך אפשרות הענין שיהי' הנפש בג"ע וא' באבריו דהיינו הרגלים בגיהנם.

[מכתב א' מהרה"ק ר"מ מוויטעפסק ז"ל,

בספר פרי הארץ]

[עו]

מצאתי בספר בנויות ברמה דף כ"ב ושמעתי כי איש צדיק וישר ונהנה בחייו מהספקות אחרים אזי אחרי פטירתו בעוה"ב נאחזים בו אלו הרשעים אשר נהנה מממונם להעלותם והדין עמהם ובאם שהוא אינו צדיק גמור אין בכחו חזק להעלותם או שהם

רשעים גמורים וגברה ידם להחזיקו בגיהנם עד אשר יקבלו הרשעים דינם בגיהנם והצדיק ע"כ ממתין עליהם ורואה בצרתם ואין לו מנוחה ואל מקומו שואף וע"ז בכה ר' יוחנן שאפילו הי' בטוח בעצמו שהוא צדיק גמור חשש פן ואולי יש בגיהנם אותם שנהנה מאתם ויאחזו בו עד העלותם ועד"ז יש לפרש הפסוק יגיע כפיך כי תאכל אשריך בעוה"ז וטוב לך לעוה"ב עכ"ד בקיצור.

[צרור החיים, מערכת ש' / דברי דוד או' מד]

[עז]

פ"א בא איש אחד לחצר הרה"ק מריזין ושום איש מאנשי הרה"ק לא הכירוהו ונכנס פתאום להיכל הרה"ק זי"ע בלי שאלת רשות והניח סך חצי רוי"כ והושיט את ידו לקבל ברכת הפרידה לנסוע לביתו. ואמר לו הרה"ק זי"ע רצוני שתשבות אצלי ונתרצה האיש וכשיצא הי' זאת לפלא בעיני אנשי הרה"ק גודל התקרבות לאיש הזר הזה ואמר האיש להם אל תטעו בי שאני איש גדול הן אנכי איש פשוט מאד. ועובדא הכי הוה.

אני ואחי התקשרנו בתקיעת כף שמי מאתנו שיפטר לעולמו מקודם יודיע לאחיו החי מה שיעשה עמו בעלמא דקשוט. וזה עשרים שנה שנפטר אחי ולא הודיעני כלום אך זה ימים מועטים שנתראה אלי בחלום ואמר לי שעד העת הזאת לא נתן לי רשות לבוא ולגלות דבר, ועתה נתנו לי רשות שאלך לקיים התקיעת כף וספר לי כך כי ביום פטירתו נפטר ג"כ הצדיק ר' שלום מפראבישט ז"ל זי"ע ושמעתי כרוז למעלה פנו מקום ושיצאו כל הצדיקים לקראתו אח"כ שמעתי כרוז מי שנפטר ביום זה יהי פטור מדין חיבוט הקבר אח"כ יצא כרוז מי שראה פני קדשו מעוה"ז יהי פטור מדינה של גיהנום **אח"כ יצא כרוז מי שנתן לו ממון בעוה"ז יהי פטור מכל הדינים.**

וכששמעתי מאחי הדברים התחלתי לבכות אוי אוי אחי תן לי עצה מה לעשות עתה אשר הרב ר' שלום איננו בעולם ובמה אזכה גם אנכי. אמר לי אחי הנפטר הנה נשאר הריזינער בנו אחריו בן צדיק כמותו אם תסע אליו ותתן לו חצי רוי"כ יכול להיות לך טובה כאלו נתתיו לאביו הרב הצדיק ר"ש ע"כ באתי עתה ונתתי חצי רוי"כ לאדמו"ר. ואמר ע"ז הרה"ק מריזין מחמת שהי

לאיש הזה כוונה אמיתית בזה ע"כ קבלתי אותו בכבוד.

[ארץ החיים, מערכת י']

עלה ח - זוכה לתיקון הנשמה

[עח]

הרה"ק ר' מרדכי מקוזמיר זצוק"ל סיפר לאחד עבור שאמר שאין לו עבודה קשה לקבל מעות ואמר אספר לכם מעשה מזקיני הרה"ם זצ"ל מטשערנאביל זי"ע ואז תדעו שהיא עבודה קשה לקבל מעות. זקיני הרה"מ מטשערנאביל נסע מעיר לעיר לעורר לבות בניי לעבודת הבורא, וגם באו אליו כל מר נפש בבקשות שונות, ובא פ"א לעיר אחת שהי' שם רב גדול וגאון בתורה ומתנגד גדול ושמו ר' מאיר ולא נתן שלום לזקיני זצ"ל, וכשעברו איזה ימים עלה בדעת הרב הגאון המרא דאתרא לילך בהחבא להאכסניא של זקיני הרה"מ לראות בעיניו ולשמוע התפילות של זקיני, וכן עשה. והתפלל הרב מנחה בביתו ואח"כ הלך בהחבא להאכסניא של זקיני. ועמדו מחוץ אנשים ונשים וטף וכל אחד דוחק לחבירו שיכנס הוא בראשונה, והרה"ג עמד מרחוק ומשתאה מה זאת ועמד כאבן דומם, ואח"כ שאל לבעל האכסניא להראות לו החדר שהה"צ מתפלל שם תפלת מנחה, והיה אז עוד קודם מנחה ונכנס הרה"ק האב"ד לחדר ונכנס לארון גדול ממלבושים בהחבא, לשמוע תפילת מנחה של זקיני. ואח"כ נכנס זקיני לחדר והתפלל תפילתו כדרכו בקודש והוטב תפילתו בעיני הרב אב"ד.

אחר התפילה ישב זקיני הרה"מ זצ"ל אצל השלחן, ופתאום שמע הרה"ק האב"ד קולות וצעקות גדולות ומשונות, והיה להרה"ג פלא גדולה, כי הדלת מהחדר היתה סגורה ולא נפתחה ומי יעשה הצעקות והקולות, וגם הקולות היו משונות מאוד בבכיות גדולות אשר מעודו עוד לא שמע כאלה, וכמעט שפרחה נשמתו מפחד. ואח"כ **שמע שזקיני משיב לא' לך בשלום** [כי היו נשמות המתים מעולם העליון שבאו לבקש מלפניו תקון], **מהיום והלאה תהיה לך מנוחה כי בעודך בחיים החזקת אותי ונתת לי מעות.**

ואח"כ נשמע בחדר עוד בכיות גדולות מנשמה אחרת שאין לה מנוחה, והתמרמרה שזקיני ירחם עליה ליתן לה תיקון. והשיב לה זקיני לא אוכל לעשות לך שום טובה מחמת שלא נהנתי ממך כלום בזה העולם, ולכן אין לי שייכות אליך לעזור לך, והנשמה התחילה לבכות בקול גדול יותר, מה אוכל לעשות עתה, אין לשער גודל הדוחק והצרות שהיו לי עד שזכיתי לבא ולשפוך את נפשי לפני כ"ק אדמו"ר וכעת ידחה אותי ממנו, אנה אלך האם אין שום עצה לפני. והשיב לה זקיני הר"מ ז"ל יש לי עצה אחת. כי השכן שלך נתן לי בחיים חיותו מעות, ולכן אם הוא ירצה להקנות לך חלק בהמעות שנתן לי אזי אוכל אני לעשות לך טובה, ואוכל להתפלל עבורך שיהי' לך מנוחה.

[גדולת מרדכי פ"ז]

[עט]

ידוע ומפורסם כי בשנים קדמוניות היה דרך האחים הקדושים בני המגיד מטשערנאביל לסבב ולנסוע בעולם בכמה ערים ומדינות והיה בזה דברים נפלאים. וחוץ ממה שפעלו ברוחניות כאשר ידוע ומפורסם מכמה וכמה ענינים. עוד זאת פעלו הרבה מאד בגשמיות בענינים שבין אדם לחבירו. והיו משגיחים מאד שלא יזיק ח"ו שום בר ישראל לחבירו ולא ישיג איש את גבול רעהו וכדומה כאשר ידוע ומפורסם זאת. והזקנים במדינתנו יודעים איך היו נוהרים העולם בענין השגת גבול כל דהו באותן השנים שהיו נוסעים בעולם האחים הקדושים בני המגיד מטשערנאביל. והכל היו סרים למשמעתם והיו יראים מאד מפניהם מחמת שראו כל העולם גודל עבודתם להשי"ת ורוב יראתם וקדושתם. וגם מחמת כי פעמים רבות אם היה אחד עובר על רצונם והיה מתריס כנגדם היה נענש תיכף לעיני הכל כאשר ידוע ומפורסם זאת ויש מזה הרבה מעשיות אמתיים וברורים המפורסמים בעולם ואין להעלות כל דבר בכתב.

ופ"א היה הרה"ק ר' משה מקארסטשוב זצוק"ל בעיר אחת אשר רובם היו ממקורבי אחיו הרה"ק ר' נחום ממקארוב זצוק"ל. וזאת ידוע ומפורסם כי בשנים קדמוניות היו לומדים הרבה מדינתנו והיו שוקדים על דלתי התורה יומם ולילה והכל היו מחזיקים בניהם וחתניהם כמה שנים אחר החתונה על שלחנם והיו נותנים להם מזונותיהם וכל הצטרכותם בהרחבה כדי שהבנים ילמדו מתוך הרחבת

הדעת. והבתי מדרשים היו מלאים יומם ולילה עם לומדי תורה כן היה מתנהג מלפנים במדינתנו והיה שם באותה עיר איש אחד שהיה ג"כ מהלומדים בביהמ"ד והיה שוקד על דלתי התורה אמנם היה מן השפה ולחוץ כי בלבו היה שורש פורה ראש ולענה. ומובן ממילא כי איש כזה לא היה מאמין בצדיקים והיה מתווכח תמיד עם הלומדים בביהמ"ד אודות אמונה בצדיקים. אמנם היה ירא לנפשו לגלות לפנייהם כל מצפוני לבו ולהיות כופר בכל כי היו מרצצים את מוחו כי אז גברה האמונה בארץ ע"כ היה אומר להם תמיד בהתווכחו עמהם כי גם הוא מאמין בצדיקים אמנם בדעת והשכל ובמדה ושיעור והם מאמינים בצדיקים יותר מן הראוי.

וכשהיה שם באותה עיר הרה"ק ר' משה מסתמא הלכו אליו כל הלומדים בביהמ"ד בכל יום וגם המתחכם הזה הלך ג"כ בכל יום להרבי. וביום אחד עמדו כולם לפני הרבי והתנצל הרבי לפנייהם כי לא הצליח בנסיעתו כי לא קבץ הממון הנחוץ לו רק מעט ומה פעל בנסיעתו ולמה היה לו לנסוע אם לא הצליח בנסיעתם ואמרו הם להרבי הלא אנו מאמינים כי אין כוונת אדמו"ר בנסיעותיו ח"ו לקבץ ממון רק לתקן נשמות. ויקצוף עליהם הרבי על מה שהם מחזיקים אותו בגדולות כ"כ ואמר להם כי איננו יודע כלל מזה הענין רק כל נסיעותיו הם מחמת שנחוץ לו ממון להוצאת הבית.

אמנם הם לא נתפעלו מזה כי ידעו דרכו בקודש שהיה אומר על עצמו כי איננו יודע מאומה אמנם העולם ידעו מגדולתו ונזכר כי ידוע ומפורסם כי בני המגיד מטשערנאביל לא היו צריכים לנסוע בעולם ח"ו לקבץ ממון והראיה כי אדמו"ר הרה"ק מרן ר' יצחק מסקווירא זצוק"ל לא היה נוסע בעולם כ"כ כאשר נכתב אי"ה ואעפ"כ לא חסר לו כלום כי היו נוסעים אליו לביתו והביאו לו ממון הרבה וגם אח"כ כאשר נתנה פקודה מהממשלה יר"ה אשר בני המגיד לא יסעו מביתם אפילו פסיעה אחת והיו כלואים בביתם ובעריהם בערך שלשים שנה בקירוב ולא זזו מעריהם אפילו על יום אחד אעפ"כ לא חסר להם כלום והיו נוסעים להם לבתייהם ולחצרות קדשם מארבע פינות העולם לאלפים ולרבבות והיו מביאים להם ממון הרבה בכבוד גדול מאד כאשר ידוע ומפורסם

זאת ע"כ מובן ממילא כי לא היו צריכים לבקש ממון כי לא כימים האלה היו הימים הראשונים] ובבואם לביהמ"ד התווכח עמהם האיש המתחכם הנ"ל ואמר להם עתה הנכם מוכרחים להודות לדברי אשר אני אומר לכם תמיד כי אמונתכם בצדיקים הוא יותר מהראוי כי הלא אתם רואים כי הרבי בעצמו אמר לכם כי אינו יודע כלל מענין תיקון נשמות וכל נסיעותיו הם רק מחמת כי נחוץ לו ממון.

וחרה מאד להלומדים בביהמ"ד ע"כ באו להרבי ועמדו לפניו והתאמצו לפעול אשר האיש המתחכם הנ"ל לא יהי' אז לפני הרב ואמרו להרבי הננו מחלים ומבקשים מאדמו"ר שימחול ויסלח לנו על מה שנדבר לפניו דבורים אשר הם ח"ו נגד כבודו הרמה. כי אדמו"ר נתן ח"ו יד לפושעים בדבוריו שדבר אלינו מקודם וספרו לו מה שהתווכח עמהם האיש המתחכם הנ"ל. אמר להם הרבי הביאו אותו אלי והלכו והביאו אותו להרבי, אמר לו הרבי שוטה בודאי כל האחים הקדושים שלי אין בכוונתם ח"ו בנסיעתם לקבץ ממון רק עיקר כוונתם היא בטח לתקן נשמות רק אני איני יודע מזה הענין.

ואני הכותב והמאסף שמעתי מאחד מנכדי המגיד מטשערנאביל שאמר ששמע מאביו כ"פ שאמר כי הוא שמע מאביו [הוא הרה"ק המגיד מטשערנאביל] שאמר בזה"ל אני ובניי באנו לעוה"ז לתקן נשמות המתים והחיים והנה אפילו באותן השנים אשר כל האחים הקדושים בני המגיד נסעו וסבבו בעולם גם אז ישב אדמו"ר הרה"ק מרן ר' יצחק מסקווירא זצוק"ל בביתו נאווה קודש ולא נסע בעולם רק על שנים או שלשה שבתים בכל שנה. וכאשר שידך אדמו"ר מסקווירא את בנו הרה"ק ר' ישראל זצוק"ל עם בת אחיו הרה"ק ר' אברהם מטוריסק זצוק"ל היה אז וויכוח בין המחותנים הקדושים האלו. כי הרה"ק מטוריסק אמר כי החתונה תהיה אצלו כמנהג כל העולם כי אצלו היא הכלה. ואדמו"ר מסקווירא אמר באשר כי אחיו הרה"ק מטוריסק נוסע תמיד בעולם ואינו בביתו כמעט כל השנה והוא יושב תמיד בביתו ואינו נוסע בעולם ע"כ מן הראוי שתהיה החתונה אצלי בסקווירא, וסיפר לי איש אחד שהי' אז באיזה עיר עם הרה"ק מטוריסק ובא אז שליח מיוחד ששלח אותו הרה"ק מטוריסק לאדמו"ר מסקווירא

לדבר אודות החתונה ובא אז השליח בחזרה מסקווירא וסיפר להרה"ק מטוריסק כי אדמו"ר מסקווירא אמר כי פעל אצל השי"ת כי הנשמות אשר הם צריכים אליו יבואו לביתו ולא יצטרך לנסוע בעולם.
[ספורים נפלאים, דף ג]

[פ]

חסיד אחד שהיה שמש אצל הרה"ק ר' פנחס מאוסטילא זצוק"ל היה רגיל לעשות מין רפואה הנקרא "איינרייבן". פעם אחת עשה זאת להרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זצוק"ל, באמצע עבודתו נתן הרה"ק הנ"ל את קולו בשאגה בזה הלשון: "בערל דו האסט מיין קלאמקע נישט איבער געטרויטן און קיין קערבל האב איך פון דיר נישט געזען" וכמובן תמה מאוד השמש ע"ז והלך וסיפר זאת להרה"ק ר' פנחס זצוק"ל בתמי" מהו הפשר הדבר **ואמר לו הרה"ק ר' פנחס שהיה משכיל גדול שנפטר בשבוע העבר בווען ושמו בערל ובא עבור תיקון וע"ז ענה חמי כנ"ל.**

[מפי. הרה"ח הישיש ר' משה שוסטער ז"ל]

[פא]

מספרים מהרה"ק ר' הירש ליב מאליק שפעם אחת נסע בדרך ובא למקום רפז וטיט ושם ביקשה ממנו נפש אחת שיעשה לה טובה. אמר מה לי ולך שאעשה לך טובה, כיון שרשע אתה ושוכן במקום כזה מסתמא שוה אתה זה הגמול, **והשיבה זאת הנפש כשהייתי בזה עולם נתתי לכם ממון, אמר כיון שכן מוכרח אני לעשות לך טובה.**

[עיריין קדישין מהדורא קמא ליקוטים דנ"ב /

אמרי צדיקי ד"ב / עשר אורות דס"ו]

[פב]

אמר הרה"ק ר' אהרן מקארלין זצ"ל לאחד אתה יודע משום מה אני לוקח ממך כסף, ווייל אויף יענע וועלט וועלן מיר דארפן פאר קאטשען די פאלעס, און דיר ארויס שלעפין פון די בלאטע.

[ברכת אהרן ד' קיד]

[פג]

להרב הק' המגיד מטשערנאביל זי"ע היה מקורב א' רך בשנים ת"ח וי"ש וחסיד ונחלה חולי גדול וכבד מאד ונמשכה חלייתו זמן רב עד שנתייאשו אנשי ביתו ממנו וגם הוא בעצמו ג"כ נתייאש א"ע מלחיות עוד ונזדמן הדבר שהרב מוהר"מ הנ"ל נסע על דרך עירו ונשאר שם על שבת קודש ויהי בשמוע החולה הנ"ל כי הרב בא לעירו וישב רוחו בקרבו בחשבו עתה אפשר אוכל לקבל עזר למחלתו ברוחניות ע"מ בקשת הרב הנ"ל. ויבקש מזוגתו שתתן לו איזה מעט מעות על פדיון לילך להרב ולבקש מלפניו על נפשו ולא רצתה לענות אותו כלל בזה כי אמרה כבר השתדלותי בהוצאה מרובה עבורך לתרופות משונות ע"י רופאים הרבה ולא הועילו כלום ומה יש לך עוד להרבות בהוצאה כזו ואי"ה ויגזור לך חיים אז תתרפא כי רופא חנם הוא אבל ברוב הפצרתו אותה נתרצית לו עד שנתנה לו המעות ותיכף הלך לרבו הקדוש ואמר לו בזה"ל הנה יודע אני בבירור שלא אחיה עוד מזה החולי אבל זה המעות אני נותן לכם בשביל שתעשו לי טובה בעלמא דקשוט בב"ד של מעלה ענהו הרב הן לך ואל תירא. והלך לו החולה הנ"ל לביתו.

ולהחולה הנ"ל היה לו חבר וקרוב לו מאד ודבק לו יותר מאח וביקש ממנו שיתן לו תקיעת כף ע"ז שאחר פטירתו כשיעזור לו ד' ויבא על מקומו בשלוי יתראה לחבירו בחלום לומר לו מה נעשה מההבטחה שהבטיח לו רבו ומה עלתה לו ולימי מועטי נעדר החולה הנ"ל ב"מ ושבק לן חיי. וחבירו הנ"ל מצפה לתשובתו בקרוב ואין.

ויהי בליל ש"ק בעת עמד הרב הנ"ל להתפלל לפני העמוד בבית מדרשו כדרכו בקודש ויהי כאשר פנה הרב פניו למערב באמרו החרוז בואי בשלום ראו כל העם שהרב רומז באצבעו לצד הפתח כמו שרומזי לאחד לבוא לכאן והיתה הדבר לפלא בעיני כל רואה ויהי בעת לילה כאשר שכב חבירו הנ"ל על מטתו לנוח א"ע וירא בחלומו ובחזיון ממש והנה חברו המת עומד לפניו בפנים צהובות ואומר לו הנה באתי לקיים התקיעת כף שנתתי לך. ואספרה לך.

הנה תיכף אחר מותי נמסרתי ליד מלאכי חבלה והתנהג עמי כמו שכתוב בספרים לא נפל דבר והיה לי עת צרה רע ומר היה לי מאד שאין להעריך ולספר ומרוב עניי ומרודי שכבתי בזה העול' ולא עלתה על לבי לבקש עזר מרבי הקדוש כי נשכח ממני לגמרי הדבר מתשועת הרב הק' רק אח"כ בעת קבלת שבת כאשר יצא הכרוז במרום בואי ונצא לקראת שבת מלכתא תיכף הניחו אותי מלאכי חבלה הנ"ל וברחו להם ולא ראיתי עוד. ולא ידעתי אנה לפנות וארא והנה נשמות העשוקות רצות מאד וגם אני רצתי אחריה'.

אח"כ שמעתי כרוז יוצא ברקיע לכו ושמעו להרב הצדיק מו"ה מרדכי מ"מ מטשארנאביל איך הוא מקבל שבת בזמירות ותשבחות אז תיכף נתעוררתי כאדם שנתעורר משינתו ונזכרתי שהרב הנ"ל היה לי רבי בעודי בחיים ואז התחלתי לרוץ מאוד בזריזות וכאשר באתי לבית המדרש אי' וכולו מלא בחלונות וזיוו מבהיק דרך החלונות כשמש בצהרי' ורציתי לבוא הביתה אבל לא יכולתי למצוא הפתח וגם ראיתי נשמות אחרות נכנסים פנימה ואני נלאתי למצוא הפתח וכל מה שהפצרתי מהם להראות לי איזה דרך שאוכל ליכנס לפנים ואין קול ואין עונה והלכתי לצד מערב כי ידעתי שפתח בהמ"ד צריכה להיות במערב ועמדתי שם כמה וכ"ז לא עלתה לי למצוא הפתח וארא דרך החלון ראיתי והנה הרב אדמו"ר עומד לפני העמוד מעוטף בטליתו כדרכו בקודש ומתפלל ונכפל לי יגוני עד מאוד שלא יכולתי להתראות לפניו.

רק בעזר אדון הכל אח"כ בעת אמרו בואי בשלום פנה אי"ע לצד מערב וכאשר ראה אותי עומד שם ועוד אי' עמי ורמז באצבעו אלינו שאבא אצלו ותיכף פתחו לי הדלת ונכנסתי לשם ועדיין אני שם ולא יוכלו לגרש אותי משם רק שלא אוכל לעלות משם למדריגי יותר גבוה. זי"ע ועכ"א.

[מפעלות הצדיקים, דף יא]

עלה ט - זוכה לגן עדן ולעולם הבא

[פרד]

צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע די'. הטעם שבני תורה אין להם פרנסה בעוה"ז כמאמר רז"ל שאמרה תורה מפני מה בני עניים וכי בשם האר"י ז"ל כי אין העולם יכול לסבול רוב הטובה אשר תנתן בשביל הצדיקים לזה אינו משפיע אלא לבינונים ודרך שם יהיו ניזונים בני תורה וכי עיי"ש זהו הפי' כאן צדקתך כהררי אל היינו הצדקה וחסד שאתה עושה בשביל שכר הצדיקים הוא גדול כהררי אל ואין העוה"ז יכול לסבול השכר של צדיקים כי עוה"ז קטן מהכיל שכר הצדיקים שגדול כהררי אל לכך אין מתן שכר לצדיקים בעוה"ז ואם תקשה משפטיך למה אתה מייסר את הצדיק ביסורי עוני אם אין אתה נותן לו לצדיק שכרו בעוה"ז מ"מ לא תייסר את הצדיק ביסורי עוני לזה מתרץ תהום רבה..

ועוד טעם אדם ובהמה תושיע ה' דהנה בתיקונים תיקון שבע וארבעין ובבהמה אלין עמי הארץ דאיתמר בהון אל תיראו את עט הארץ כי לחמנו הם זהו פי' הפסוק אדם ובהמה תושיע ה' היינו הש"י רוצה שגם עמי הארץ שנחשבו לבהמה יהיה לו חלק לעוה"ב על ידי שיפרנסו עמי הארץ את התלמיד חכם שניהם נוחלים עולם הבא הת"ח על ידי תורתו והעם הארץ על ידי שפרנס את הת"ח כי בצל החכמה בצל הכסף אבל כשיתן ה' יתברך עשירות לצדיק ולא יהיה צריך שיפרנס אותו עם הארץ מהיכן יהיה עולם הבא לעם הארץ אבל כשהצדיק שנקרא אדם הוא עני ומקבל פרנסה מן עם הארץ שנקרא בהמה אז אדם ובהמה תושיע ה' לעולם הבא.

[רב ייבי, חידושי תהלים, לו]

[פה]

מי שמחזיק ת"ח ונותן לו מעות זהו הלוואה על עולם הבא שיהי' לך בשבילו.

[זרע קודש, ח"ב ד' קכד]

[פו]

א"י לא תאפה כו' ויאמר טעם מדוע יש רשע ומאריך ברשעתו ומדוע לא יבא עליו קצף ואף ובאבוד רשעים רנה ואם תאמר שניתן לו שכר בעד קצת מצות שעשה הרי כבר כתבנו בראש אמור על מצות של הצדיק כמה צריכין חיפוש אם נעשו בשלימות והרשע מימין לא עשה מצוה אחת כתקנה ולשמה וכדומה שכרו של עשו הרשע על כיבוד הורו בודאי לא עשה שום נדנוד עשיה לשמה ומדוע יגדל שכרו להאריך גלותינו אך הדבר דבר חכמה רבה הוא והמעין בדברינו באמת יבין דברינו לאישורן כי עיקר אריכות אף להרשע הוא בשביל איזה טובה שעשה מימיו לאיש צדיק וקדוש בדורו צדקה וכדומה זה מעשה רב הוא.

ואשכילך ואורך ואלפך בינה כי הצדיק הוא תמיד בדביקות ומשוטט במחשבתו בעולמות העליונים ביחודים וכדומה ולפעמים יש לו איזה צער או חסרון פרנסה וזה מפרידו מהדביקות ולפעמים הרשע מסיר מאתו הצער או שנותן לו די מחסורו ועל ידי זה הוא חוזר לדביקות שלו ובנה עולמות במחשבתו והרי בהמונים אמרו יש קונה עולמו בשעה אחת כ"ש בקדושים וחסידי עולם נמצא כל הטוב שעשה ופעל הצדיק בא ע"י טובת הרשע וזה יגין עליו מחמה ואף הן עשאו לשמה או שלא לשמה יען כי נמצא דבר טוב גדול בא ע"י פעלו וארז"ל בפרק מי שאחזו שהכריזו על צדיק אחד מאן דעביד ליה נייח נפשיה הוא בר עלמא דאתי.

[נועם מגדים, צו]

[פז]

איזהו עשיר עיקר עשירות הוא בדעת, והשמח בחלקו הוא מצד רוח הדעת וזה יש לעשירים כששמחים עם חלקם, כי הקב"ה מפקיד אצל עשיר גם חלק עניים, וחלק העוסקים בתורה לשמה. **כדי שיזכה העשיר להיות מתמכר התורה שיהי' לו מזון בעולם הבא.**

[נוצר חסד פ"ד מ"א]

[פח]

פעם שבת מרן אדמו"ר המגיד מטשערנאביל זצוקלה"ה את שבתו בעיר אחת, וכאשר ישב לערוך את שלחנו, מיד לאחר שנטל את

ידיו, השחירו לפתע ידיו מאוד, עד שלא הוכר בשרו. החסידים שעמדו מסביבו נבהלו מהמראה הנורא, ולא ידעו מה זה ועל מה זה, ואדמו"ר המגיד הק' ישב אחוז ברעיונותיו הקדושים. לאחר זמן חזרו ידיו למראם הטבעי. התשוקקו החסידים לדעת את סיבת הדבר, ושאלוהו על כך. והשיב להם: "מעשה שהיה כך היה".

איש אחד מחסידי המקורבים היה מוטל על ערש דוי, וקרוב ימיו להפטר מן העולם. שלח אלי לבקש, שאבטיחו לעשות לו טובה בעולם האמת, ואמרתי לו שאם יתן לי מחצית מכל הונו ורכושו, אתן לו מכתב לאבי מרן אדמו"ר המאו"ע זצוקללה"ה, שיעשה עמו טובה בעולם העליון. הוטבו דברי בעיני החסיד ועשה חשבון צדק מכל רכושו, ונתן לי חציו. נתתי לו מכתב בקשה בחתימת ידי לאבי הקדוש זצ"ל. לאחר זמן קצר נפטר החסיד וקברו אותו כשמכתבי בידו. והנה כאשר עמד בדן לפני בית דין של מעלה, יצא פסק דינו לגיהנום, ונמסר בידי מלאך אחד להוליכו לגהנום. בדרך נזכר החסיד שיש לו מכתב מרבו לאביו הקדוש, בבקשה שיעשה עמו טובה. ביקש החסיד מהמלאך שיוליכוהו דרך היכלו של אדמו"ר המאו"ע, כי יש לו אליו מכתב מבנו.

השיב לו המלאך דבר זה לא אוכל לעשות לך, כי לא ירשו לך להכנס לתוך טרקלינו, כי הוא מקודש בקדושה עליונה, ואתה איש פשוט, ואינך כדאי להכנס למקום קדוש זה, אך אתן לך עצה, צריכה עתה לבוא לכאן נשמה גדולה של קדוש אחד, והכריזו בשמים שכל הצדיקים יצאו לקראתה, וגם המאו"ע יצא לקראתו. בהזדמנות זו אראה לך אותו, ותוכל לשוחח עמו. וכך היה. ניגש החסיד אל אבי הקדוש, ומסר לו את המכתב, ואמר לו שבנו שלח אליו את המכתב. השיב לו אבי הקדוש, לא ידעתי את בני. התחיל הנפטר לצעוק היכן חצי רכושי, שנתתי לבנכם בעבור פדיון נפשי והלא הבטיח לי שתעשו עמדי טובה, והרי זה מכתבו בחתימת ידו, אל כבודכם הרם. בתוך כך נזכר אבי הקדוש שיש לו בן בעולם הזה ואמר לו: "אם כן מוכרח אני לעשות עמך טובה". מיד אמר למלאך שהוליכו, חזור לבית הדין של מעלה, ואמור בשמי שדעתי בזה שיתנו לו חלק בגן עדן.

וסיים מרן המגיד הקודש: כשהתחיל הנפטר לצעוק היכן חצי רכושי, נעשו ידי שחורות, משום שקיבלתי ולא קיימתי הבטחתי, וכשעשה לו אבי הקדוש טובה, חזרו מראה ידי כבראשונה, ואותו הוליכו לגן עדן בשלום.

[יחס טשערנאביל, בית מרדכי פ"ג]

[מזכרת שם הגדולים מאמר מרדכי]

עלה י - זוכה ללמוד תורה במחיצת הצדיק

[פט]

זבולון לחוף ימים ישכון אפשר לפרש במשז"ל דהמחזיק ביד הת"ח יושב במחיצת הת"ח ויודע תורה וז"ש לחוף ימים רמז לתורה שבכתב ובע"פ שנמשלו למים ומים עמוקים כמי הים ישכון לעתיד במחיצת הת"ח וזהו לחוף ימים. וזוכה לזה **כי בעוה"ז** והוא לחוף אניות להספיק ליששכר על כן ישכון לבטח לעתיד במחיצת הת"ח בישיבה של מעלה והיינו לחוף ימים כאמור.

[פני דוד, ויחי]

[צ]

בא"ד והבאת את הבדים. וזלה"ק וזהו והבאת את הבדי בטבעות על צלעות הארון ארון זה הצדיק שבו התורה, ובדים הם פשוטי עם שמחזיקים הת"ח והצדיקים, אמר ה' למשה שיבא ויחבר הפשוטי עם עם הצדיקים, הבדים לארון בטבעות, שיהיו ביחד על צלעת הארון הצדיק לשאת את הארון בהם. שע"י פשוטי עם יוכל הצדיק לנשאות א"ע שהם יחזיקו, ואח"כ אומר הכתוב בטבעות הארון יהיו הבדים אם יעשו כן שיחזיקו הצדיק תמיד אז לא יסורו ממנו פרש"י לעולם שאף לעוה"ב לא יסורו ממנו והיו תמיד במחיצת הצדיק וגם לא יסורו ממנו לעולם אם יחזיקו תמיד את הצדיק לא יסורו ממנו ממנו עם האותיות בגימ' כמו הר"ת והס"ת מן "בני חיים ומזוני" שלעולם יקבלו שפע של בנים חיים ומזוני. עכלה"ק.

[אמרי מ"י, תרומה]

[צא]

זבולון לחוף ימיטס ישכון והוא לחוף אניות וירכתו על צידון. נ"ל בעזה"י דהנה אמרו רז"ל עתיד הקב"ה לעשות חופות למחזיקי לומדי תורה עצל חופות של לומדי תורה שנא' כי בצל החכמה בצל הכסף והפ"י הוא כמו שבחייו הדביק עצמו את הת"ח שדרשו רז"ל ע"פ ואתם הדבקים בה' אלהיכם וכי אפשר לאדם לידבק בהש"י הלא הש"י אש אוכלה אש אלא זה המשיא בתו לת"ח ומטיל מלאי לת"ח היינו שמפרנס לת"ח ומדביק עצמו אל הת"ח נחשב כאלו הדביק עצמו אל הש"י כן יזכה לאחר מותו שיעשה לו הש"י חופות אצל הת"ח כמו שהדביק עצמו בחייו שאל הת"ח זהו פ"י הפסוק זבולן לחוף ימים ישכון היינו לעתיד לעוה"ב יהיה לאותן אנשים מחזיקי לומדי תורה שמכונה בשם זבולון כמ"ש רז"ל זבולן החזיק לישכר ליתן לו כדי פרנסתו כדי שיעסקו בתורה יהיה לאותן אנשים מחזיקי לומדי תורה חופות לחוף ימים אצל התורה.

[רב ייבי, ויחי]

[צב]

כי התמכי אורייתא לא יסורו מהתלמיד חכם בגן עדן ולעולם הבא בצל החכמה בצל הכסף. עכ"ל.

[דברי שלום, תרומה]

[צג]

עתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שני להנחיל אוהבי יש. ואמר הרה"ק הרבי ר' בער מראדאשיץ זצללה"ה זי"ע מה להם לצדיקים כל כך עולמות, אך כל צדיק וצדיק מביא את כל אנ"ש אליו וצריך עבורם הרבה מקומות עכדה"ק.

ופי' הרה"ק מביאלא את דבריו למשל בן מלך שהלך למרחקים ללמוד חכמות לנימוסי העולם, ונשאר בזרכו ערום בלי מזון ומחי', והי' שם איזה חכמים שהכירו בו שהוא באמת בן מלך ונתנו לו כל הצטרפות בכבוד גדול, וכאשר נסע לביתו שש המלך לקראתו ועשה משתה גדולה לכל שריו, ולהראות להם איך שבנו אהבו חכם בכל החכמות שבעולם ואמר הבן מלך איך יערב ויבושם כל התענוגים אם לא יהיה עמי האנשים

אשר רחמו עלי בעת דוחקי ועל ידם באתי לכל השלימות הזה, ומיד קרב המלך לכל אוהביו לשמוח ג"כ אתו והושיבם באפריון אצל הבן מלך, וכן ממש הוא אצל הצדיקים אשר באו לזה העולם לברר ולתקן את עניני העולם הזה ולהעלותם לשורשם וכאשר נסתלקים מן העולם, ששים ושמחים לקראתם ומעלים אותם להיכלות גבוהים וקדושים, ואזי אותן הצדיקים מבקשים מן השי"ת ואומרים אשר כל עבודתם שעבדו השי"ת בעולם הזה, לא היה על ידי כוחם כי אם על ידי אנשי שלום שזה הלבישו וזה הי' מפרנסו, ועל ידי זה היה להם השקט ומנוחה לעבודת השי"ת, ועל ידי זה נותן השם יתברך רשות לעלות גם האנשים האלו למקומו והיכלו לגן עדן ובשביל זה נותן להן ש"י עולמות. עכ"ל.

[דברי בינה]

[צד]

כתוב בספר שכחת לקט וכו' מי שנתן בחייו ללומדי תורה וגמל חסד עמהם, אעפ"י שהוא עם הארץ, לאחר שמת מלמדין אותו סודי רזי עכ"ל, וא"כ ישמח ויעלזו העשירים כי גם הם יזכו בתורה, וז"ש שמח זבולן בצאתיך מעוה"ז, כי יששכר באוהליך במחיצתך לעוה"ב, ולא תחוש כי לא למדת חכמה ומה תעשה שם עם יששכר, לז"א שמח זבולן כי שם תזכה לתורה, ויהי לך נחת שיששכר באוהליך בג"ע.

[ראש דוד, ברכה]

[צה]

בפ' אשרי משכיל אל דל וכו' אפשר במשז"ל ע"פ שלח לחמך על פני המים אם בקשת לעשות צדקה עשה אותם עם עמלי תורה ואמרו ז"ל עתיד לעשות צל וחופה לבעלי מצוות אצל בעלי התורה. והיה מדקדק עטרת ראשי אבא מארי זלה"ה דמשמע דזו טובה גדולה לבעלי מצוות שיהיו אצל בעלי תורה ולכאורה כמעט הוא עונש בכבוד כי בעלי תורה עסקי באורייתא ואינהו רבנן דמתיבתא ומה יעשו עשירי עם אצלם לא ידעו ולא יבינו וכסתה כלימה פנים בשערים המצויינים דבקו צערים בשפ"ל אדירים. ואמר לי שראה לרז"ל שכתבו דלעתיד לבא בג"ע מלמדים תורה למחזיקי ידי ת"ח. ובהכי ניחא כי שיח וכי שיג להם ואהניא להו להבין חכמת סופרים ורז"ל

באומרם שעתיד הקב"ה לעשות לבעלי מצוות צל וחופה אצל בעלי תורה כיונו בזה שהם יודעים תורה. ואי לאו דאשכח נייחא ודאי לא היה עושה כזאת עכ"ד ז"ל..

וגם כתיב יאוושר לעתיד שבעה"ב מלמדים אותו תורה ואל תתנהו בנפש אויביו שהפטירה שלו הוא על ידי מלאך של רחמים.

ומן האמור אפשר לרמז בפי' שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו הכונה שלח לחמ"ך אפילו ממה שאתה צריך לעצמך, על פני המים הם הת"ח העוסקים בתורה כי אין מים אלא תורה כי **ברוב המים בלכתך לג"ע תמצאנו דרך מציאה שילמדוך תורה בג"ע** וזהו **תמצאנו ללחם והיינו רבותיה מי שעושה צדקה עם הת"ח** כדבר האמור ודוק.

[אהבת דוד, דרוש ד' לשבת תשובה]

[צו]

שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך ידוע הדקדוקים הקדמת זבולון ליששכר, וגם מהו הכוונה בשמחה, ולשמחה מה זה עשה, וגם מהו הכוונה זה בצאתו וזה באהלו, ונראה על פי מה שנמצא בדברי רבותינו שהמחזיק לתלמיד חכם בעולם הזה, לעולם הבא ילמדוהו תורה הגם שאינו בר הכי בעולם הזה, והנה ידוע דהתורה היא עיקר השמחה בעצם, כדכתיב פקודי יי"י ישרים משמחי לב, ואמר דוד נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי המה, וכענין שש אנכי על אמרתיך וכו', ועל כן נאסר ללמוד בימי האבל ח"ו כי התורה היא משמחת הלב, ואמר הרמב"ם מי שלא טעם טעם התרת הספיקות לא טעם שמחה מימיו, **ובזה תמצא טוב טעם שאמר משה בברכתו לזבולון שהוא המחזיק לתלמידי חכמים והוא בעצמו עוסק במסחר ואינו לומד והנה אין לו שמחה אמתיית ועצמיות בעולם הזה**, אמר לו אף על פי כן שמח זבולון **בצאתך מן העולם הזה כי שם תזכה לתורה המשמחת את הלב**, ויששכר הוא הבן תורה בעולם הזה, תזכה גם באהליך היינו גם בעולם הזה שהיא כאהל שאינו קבוע, ועל כן הקדים זבולון ליששכר בכדי להסמיק אליו ויששכר בוא"ו הנוסף, להורות דלא צריכין למימר שגם הוא בודאי עיקר שמחתו בתורה יהיה בצאתו קל

וחומר מזבולון, רק חיינו רבותיה דיששכר שישמח גם באהלו.

[בני יששכר, סיון, מאמר ה]

[צז]

מפני שכל עסק אדם אינו כי אם בתורה ולכן עיקרו שיעסוק בתורה, מפני שאינו ראוי שיהיה בין הצדיקים, כאבל ושותק ודומם בלי תורה, אם לא שהוא מתמכי אורייתא בכל לבו ובל נפשו, לספק לו בהרחבה, כמו זבולון ליששכר וכיוצא, כמו אחיו של הרב רבינו עובדיה, שהיה מסתפק לעצמו בצמצום וכעני כדי לספק לאחיו הצדיק כל טוב, אזי בהכרח שניהם יושבין ביחד ולומדין בגן עדן.

[נוצר חסד, פ"ד משנה יג]

עלה יא - זוכה לתחיית המתים

[צח]

צדק צדק תרדוף וכו' למען תחי' וכו' כמ"ש במדרש משלי סימן יו"ד שהתורה נקראת צדקה. ואמרו רז"ל בקהלת רבתי אם בקשת לעשות צדקה עשה אותה עם עמלי תורה. ואמרו בסוף כתובות דע"ה אינם חיים ויש להם תקנה אם יתנו ת"ח מנכסיהם וז"ש צדק שהיא צדקה עשה עם צדק כינוי לתורה כלומר עם עמלי תורה. למען תחיה שבזה תזכה לתחיית המתים.

[חומת אנך, שופטים]

[צט]

ואשר ע"כ לעתיד אמר ר"א שאין קמים בתחי' והיינו מפני דכתיב גבי תחי' דדרשינן ביה מן תיבת חיים שיהא חיים הנצחי וכתוב ביה הדבקים והם אינם דבקים, כי אצל הגוף אי אפשר, ואם להנפש הלא אין בו שורש הדבקות כיון שאין בו תורה ודעת. ועד"ז הצטער ר"י והשיב לו ר"א דבכ"ז יש להם תקנה ר"ל הגם דעצם התחי' אינו שייך להם מ"מ ע"י סיבה המתווכת שייך להם תחי' דהיינו שהם ידבקו את עצמם באלו הת"ח במה שהם יהנו אותם ועי"ז יש להם דבקות בהת"ח בגופו מה שבעוה"ז צריך הת"ח להשלמת נפשו לענין חייו והנאתו, והת"ח שהוא דבוק בעצם המעין גנים

באר מים חיים שהוא עוה"ב אשר משם יורד טל של התחי',
ע"י הת"ח הזה יומשך גם על העם הארץ שגם הוא יקום
לתחי'.

והביא ראוי ע"ז שכן אפי' בעניי עוה"ב עיקר קבלת עונג של עולם
הבא לעמה"א אי אפשר כ"א ע"י שמהנה לת"ח ואפשר שכן
העמה"א אם אינו משמש להת"ח זה ואינו מהנהו אין לו חלק לעולם
הבא בהעונג הנובע מהעצם כנ"ל כלום משום דחיסר בעבודתו להשיי'ת
את התכלית העבודה שהוא לאהבה את ה' ולדבקה בו וזו היא הסיבה
המתווכח אליו. שיגיע לו חלק שלו בעוה"ב בהעונג כנ"ל והגם שקיים
את כל התורה כולה. [וע"ש באריכות יותר].

[יסוד העבודה, ח"א פ"ד או' ו']

[ק]

מ"ע להתדבק בחכמים ותלמידיהם שנאמ' ובו תדבק וכו' משורשי
המצוה נודע מדברי הזוהר מגודל מעלת תמכי התורה **שבדאי**
איש עשיר שאין בו תורה ולא תומך התורה אין לו תקומה בתחיית
המתים ולא בעוה"ב.

[אוצר החיים, עקב]

[קא]

שמש רבינו ע"ה אמר זה לכל ישראל דהם דבקים ע"י התלמיד
חכם כענין יששכר זבולן כמו שכל האיברים מצווים לשמור
ולעשות כפי השכל המורה אותם ומלמדם מה לעשות ומחויבים
לשמור כלי השכל הדקים מאוד לבל יאונה להם כל פגע, **כן**
מצווים כל עם ה' לשמור מצות חכמי ישראל ולשמור פקודתם
ולהספיק צרכיהם לבל יטרדו ולהיות מגן בעדם מכל פגעי הזמן
ואז הם מקבלים חיות בכל מעשיהם והצלחה בכל משלח ידם והוא
העומד להם להחיותם בעת התחיה.

[הפלאה, כתובות קיא:]

פרק ו

הזהירות להרחיב דעת הצדיק

ענף א - לבוא לעזרתו בכל מילי דאפשר

[א]

כל מי שהוא זריז לעשות שירות ושימוש לרבו הרי זה משובח.. הן אלה קצת דרכי היראה תלמיד לפני רבו אמנם באמת אין שיעור שצריך התלמיד לנהוג כבוד ומורא ברבו וכל מה שיזרז לעשות טובה לרבו קונה עולם הבא.

[יסוד יוסף, פמ"ז]

[ב]

גם ע"ז יפקח האדם את עיניו שבכלל המצוה הזאת [זו מצות כיבוד שבת בדברים, ועיי"ש] רמוז **כיבוד ת"ח ולעסוק בעניניהם ולהחזיקם ולכבדם בכל מילי מיטב כי גם הם נק' שב"ת** כמבואר בזוה"ק המשכיל על דבר ישוב אל ה' על העבר ויקבל ע"ע וכו' ואי"ה במצות שלאחרי' שם אתן את דודי לך בביאור יותר מרווח להתבונן כי אמת נכון הדבר דכיבוד ת"ח הוא נק' כיבוד שבת.

[דרך פיקודיך, מ"ע לא]

[ג]

הנה בכלל אזהרה הזאת [היינו שלא לעשות מלאכה בשבת, ועיי"ש] **להספיק צרכי ת"ח לבל יצטרכו לעשות מלאכה כי עשיי' מלאכה להם נק' חילול שבת** כי הם מחוייבים רק לעסוק בתור' תיקון לחטא אדה"ר ובפרט העושה אנגרייא בת"ח ומשתמש בתגא אפילו רק במי ששונה הלכות נק' מחלל שבת גם מי שלוקח מהם מס ומי שמבזה ת"ח ואפילו מי ששומע בזיונו מאחרים ושותק נק' מחלל שבת.

[שם, מל"ת לב]

[ד]

מ"ע לקדש הכהנים לפתוח ראשון ולברך ראשון וימשיך עת רצון ויכבד אותם אפילו כהן ע"ה יכבדהו לפי ערכו, אבל ת"ח מופלג כבוד התורה גדולה מן הכל והוא בעצמו אין לזלזל בכבוד התורה וידקדק מאד ע"ז, ות"ח קודם לכהן בכל דרכיו ובכל מיני כבוד בקריאת התורה ובבהמ"ז, **וכהן משמש לגדול הדור ולת"ח שזהו כבודו כבוד אהרן לכבד התורה ולומדיה.**

[שלחן הטהור, סי' קב"ט]

[ה]

כי אין לך דבר גדול בעולם הבא ממי שהוא תומך התורה ומרחיב לב הצדיקים שיתרחבו דעתם להשראת השכינה.

[מהרה"ק ר"א מקאמארנא זצוק"ל,

מובא במנורת זהב, ואתחנן]

[ו]

עוד י"ל מחלליה על דרך ניאצו קדוש ישראל על ידי זה נזורו אחר וכו', והכא נמי על ידי המחלל ומבזה את השבת התלמידי חכמים, אחרים נזורו אחר ונקרא חוטא ומחטיא לכך מות יומת, וזה שכתוב וכל העושה בו מלאכה ר"ל שמוכרח לעשות מלאכה בעצמו ואין אחרים עושין מלאכתו, לכך ונכרתה הנפש ההיא מקרב עמיה ר"ל שגורם שאין לו דביקות עם בני עמי תואר הכרת שאינו דביקות כנודע. **רק ראוי ששת ימים תעשה מלאכה ר"ל אנשי החומר שהם ששת ימי החול יעשה מלאכה עבור שבת כדי שיהיה שבת התלמידי חכמים בנייחא הנקרא שבתון**, וזה שכתוב שבת שבתון קדש לה', ר"ל שיוכל להתבודד ולקדש מחשבתו לדבק בו יתברך שיהיה קודש לה' וגו'. ושמרו בני ישראל את השבת באופן זה, ואז תוכלו לעשות את השבת לדורותם ברית עולם ביני ובין בני ישראל וגו', ר"ל המשכן והמקדש עתיד ליחרוב, מה שאין כן התלמיד חכם הוא מקדש לעולם גם שאין המקדש קיים, וזה שכתוב לדורותם, והטעם כי אנשי החומר נבראו בששת ימי החול לכך נקראים אנשי חול, מה שאין כן התלמידי חכמים ביום השביעי שבת וינפש שנברא נפש התלמיד חכם הנקרא שבת בשבת, כמפורש בזוהר [פר' יתרו דפ"ט] בסוד עונתן של תלמידי

חכמים מלילי שבת לשבת והבן זה.

[צפנת פענח, תשא]

[ז]

אך הענין הוא בודאי בעוה"ז אי אפשר שיתנהג בעולם ע"פ צדיקים וחסידים כאשר שמעתי מהרש"ב הגאון מפולנאה זללה"ה בשם הרמב"ם ז"ל כי הרמב"ם מקשה על הא דאיתא אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה א"כ למה ברא כל העולם ומלואו לא היה לו לברוא רק האדם ההוא שהוא סוד ד' אמות של הלכה ותירץ כי כל העולם כולו נברא בשביל אותו האדם שהוא ד' אמות של הלכה ואם האיש ההוא היה צריך לחרוש בשעת חרישה ולקצור בשעת קצירה וכן כשהיה צריך לו בגד ללבוש היה צריך הוא עצמו לתקן כל מיני תיקון הצריך תורתו מתי היתה נעשית ולא היה אפשר לו להיות ד' אמות של הלכה.

לכן ברא הקב"ה עולם ומלואו זה חורש זה זורע זה קוצר וזה טוחן וזהו מתקן מלבוש ונותן לו בכדי שלא יצטרך להטריד עצמו ממלאכתו מלאכת שמים ועי"ז יש לכל העולם כולו שיתוף וחיבור עם ד' אמות של הלכה **נמצא א"א זה להתנהג העולם ע"פ אנשי הצורה ואנשי החסד כי היה חלילה ביטול להם ולעולם מחמת טרדתם בעבודת הבורא ב"ה ולכן שיתף להם אנשי החומר לעשות צרכי העולם בכדי שלא להטרידם ממלאכתם מלאכת שמים וכשהעולם מתנהג כך והאנשי החומר יודעים ומבינים זה שעושים צרכי העולם רק בכדי שיהי' הרוחה לאנשי הצורה ויהיו ממולאים מכל טוב הצריך**

להם בכדי שלא יטרדו ויבטלו ח"ו מעבודתו יתברך ולכן הם נכנעים תחת ידם לכל אשר מצוים להם ומשגיחים עליהם להספיק להם כל צרכיהם וכן בודאי מוטל הדבר על אנשי הצורה להשגיח על אנשי החומר בכל עסקיהם שלא יצאו ח"ו חוץ לשיטה בעוסקם בטרדת העולם שלא ישכחו בבוראם חלילה ולהזכירם בכל פעם ולהדריכם ולהנהילם בדרך הישרה ע"פ הדת והתורה..

ועפ"ז נבאר ש"ס ב"ב רבה בר בר חנה הוה אזיל במדברא וכו' תא ואחוי לך היכי דנשקי ארעא ורקיע בהדי הדדי חזאי דעביד כוי כוי שקילנא לסולתאי ואנחיה בכוותא דרקיע אדמצלינא בעיתא

ולא אשכחיה אמרי גנבא איכא הכא אמרו גלגלא דרקיע הוא דהדר נטריה עד למחר וכי' וע"פ הדברים הנ"ל שאנשי החומר עם אנשי הצורה הם משותפים ע"י השגחתם כ"א על חברו זה ליתן לו די צרכו וסיפוקו ופרנסתו וזה להשגיח עליו להדריכו בדרך הישר.

[דגל מחנה אפרים, צו]

[ח]

למען דעת גודל החזקת תלמידי חכמים אביא מה דאיתא בספרו. האיך ירגיל אדם עצמו במדות נצח והוד יחד וכ"א לעצמו האחד. עיקר הוא לסייע ללומדי תורה ולהחזיקם בממונם ובמעשיהם להזמין להם צרכיהם ממש הזמנת מזון זה והפקת כל רצונם שלא יתבטלו מד"ת וכן שלא לגנות ת"ח שלא יתגנה מעסק התורה ולכבדם ולהלל מעשיהם הטובים שיתחזקו בעבודה ולהזמין להם ספרים לצורך עסקם. ובהמ"ד וכל כיוצא בהן שהוא חיזוק וסעד ותומך לכל עוסקי תורה הכל תלוי בזה ברב או במעט. סוף דבר כל מה שירבה בזה לכבד התורה ולהחזיקה בדבור בגופו ובממונו.. הכל תלוי באלו השתי ספירות.

[חסד לאברהם, מובא בארץ החיים מערכת א']

[ט]

ומאהבת התורה לפרנס ת"ח ולחשוב היטיב איך להעמיד פרנסתן בלתי שום דאגה כדי שילמדו בלי דאגה ומצות פרנסת ת"ח שקולה ממש כמענג את השבת וכמבואר בר"מ כי ת"ח נמשל לשבת כמו שיום השבת שאינו מכין לעצמו פרנסה שאין בו מלאכה כ"א ששת ימים מכינים לו כך תלמוד חכם שעוסק בתורה ומבטל ממלאכה ואינו עוסק במשא ובמתן כשאר אדם ההולכים מעיר לעיר ובשוקים וברחובות להמציא פרנסתן אלא שיושב ועוסק בתורה שאר בני"א יכינו לו פרנסה וכשם שמחוייבים לענג שבת בכבוד וביקר כן מחוייבים לראות פרנסה לת"ח בכבוד וביקר גדול וזהו דכתיב וקראת לשבת עונג ולקדוש ה' מכובד ת"ח איהו נקרא קדוש ה' והמכבדו והמטיב עמו אשריו ואשרי חלקו.

[יסוד יוסף, פמ"ז]

[י]

וקדשתו כי את לחם כו'. י"ל דהנה ראוי וטוב שלא להטריח את הצדיק כ"כ שלא לגרום לו מניעה מקדושתו לשמים כי הוא צריך לפעול יחודים. והנה ודאי טרחות הצדיק שמטריחים אותו הוא בשביל צרכם לזה י"ל וקדשתו את הכהן הגדול הצדיק העובד את הקב"ה [מאהבה ודאי אוהב את ישראל מאד. וגם הם אוהבים אותו מאד כי כמים פנים אל פנים כו']. לזה אומר וקדשתו לשון פרישות שיהא פרוש ממך שלא תבלבל אותו. כי את לחם אלקיד הוא מקריב. צריך שלא תהיה לו בלבול ולא תסבור שתהיה לך היזק עי"ד זה שתפרוש ממנו. לזה אומר קדוש יהיה לך. שתועיל לך מה שיהיה קדוש כראוי. כי קדוש אני ה'. וזה תועיל לך יש לך קדושה ממני. כן גם הצדיק הולך במדותיו ית'. שטוב לדורו אם הוא קדוש ממשיך קדושה לדורו. וכן כל טובות שאפשר.

[זכרון זאת, אמור]

[יא]

אלה תולדות נח. נח איש צדיק וכו'. ונקדים לפרש הפסוק. איתן מושביך ושים בסלע קנך. דהנה האדם צריך לעשות לעצמו נתיבות ומדריגות. שע"י התורה הקי' יתוקן נשמתו כי התיקון שע"י התורה עולה על כולנא. ואדם השפל ואין בעיניו וירא לגשת אל התורה צריך להיות לו סיוע ועזר מן השמים שיגבה לבו בדרכי השם וזהו איתן מושביך אית"ן אותיות תני"א דמסייע לך דהיינו שיהיה לך עזר וסיוע שתשים בסלע קנך. סלע נקי' התורה כדאיתא בר"מ מובא בזוהר דהיינו שהקן והמושב שלך שתשים בהתורי' יהי' לך עזר וסיוע מן השמים לזה ועי"ז יתוקן נשמתך.

ובזה נבוא לבאר הפי' אלה תולדות נח ר"ת את"ן כי הצדיק כל רצונו וחפצו שיהי' שלום ונייחא בעולם. ולזה נקי' הצדיק נח. וצריך שיהי' לו עזר וסיוע מן השמים שלא יהי' לו שום מניעה. וזה נח הי' צריך סעד לתמכו היינו תומכי אורייתא שהם תומכים להצדיק שלא להטרידו בעניני העוה"ז.

גם נוכל לומר צריך סעד לתמכו. שהצדיק צריך לסעוד להתומכים שלו שיהי' בהצלחה שיכלו לסמוך אותו. וזהו אלה תולדות נח

שצריך שיהי' להצדיק שנקרא נח תניא דמסייע לך. ועיי' נתפעל רצון הצדיק שמבקש שיהא נייחא בעולם ולזה כתיב ב"פ נח וכדי שלא יחלוקו לבות ב"י על הצדיק מ"מ אליו לבד כל הגדולה והכבוד הזה ולו יתמכו ולזה מפרש הפי' והולך איש צדיק תמים הי' בדורותיו של הצדיק שמסר השי"ת בידו הנהגות עולם צריך שיהא מופרש מעניני עוה"ז והשי"ת שולח את צדיק כזה לעולם המעשה רק בשביל ישראל. וזה איש צדיק תמים הי' בדורותיו שיש לו נשמה גדולה מדורות הראשונים והשי"ת שלח אותו לעולם רק בשביל ישראל ולכן אליו יאתה כל הכבוד הזה ולו נכון לסמוך.

[אור לשמים, נח]

[יב]

הנרות הללו אנו מדליקין כו' עיי' כהניך הקדושים כו' הנרות הללו קדש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד. עיין בסי' קדושת לוי שהקשה על כפילות הלשון של נרות הללו. ומה שהפסיק באמצע בשבח הכהנים כנ"ל. אך הנ"ל כי זה שנכתב שנית הנרות הללו קודש הם הוא מוסב על נרות ונשמות הכהנים כי נר ד' נשמת אדם ובמה שאמר למעלה עיי' כהניך הקדושים עליהם אמר הנרות הללו קודש הם כי כן עיקר קדושת החנוכה עיי' הכהנים ולכן כמו שהנרות הללו קדש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד להגיע מהם שפע וקדושה כן ק"ו **שהנרות והאורות הכהנים והצדיקים קדש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם רק לראותם לבד להגיע מהם יראה עלאה** עיי' הראי' בהם כמ"ש וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך. פי' על ידך יגיע להם היראה כי הראי' בהצדיקים הקדושים הללו מועלת ליראת שמים ובלי השתמש בשום ענין כנ"ל.

[תפארת שלמה, לשבת חנוכה]

[יג]

רומז כי מצות הצדקה הוא ליתן לת"ח וצדיקים עובדי השי" הגם שיש להם צריך ליתן להם עוד שיהי' להם הרחבה גדולה ומנוחה לעבוד את ד' כי הצדקה לעניים המדוכאים הוא בתורת רחמנות ומצינו גם באו"ה שמרחמים על עניים והוא רק בתורת רחמנות אולם עיקר קיום מצות צדקה הוא רק להחזיק לומדי תורה ומחזיקים בעבודת השי" להם צוה הבורא ית"ש עיקר לתומכם ולצדיקי

הדור להוסיף להם הגם שיש להם מצוה הוא לגדלם ולנשואם למען יהי להם הרחבת הדעת לעבודת הש"י.

[עטרת ישועה, שמות]

[יד]

אפר כירה מוכן הוא, הפ"י הוא הצדיק נקרא כירה כי פירש"י כירה יש בו מקום שפתת שתי קדרות והצדיק יש בו ג"כ תורה שבכתב ותורה שבע"פ. וזהו הפ"י אפר כירה מי שהוא מתאבק א"ע בעפר הצדיקים ומכתת רגליו ומוסר נפשו עבורו אזי מוכן הוא פי' הוא מוכן ומזומן לחיי עולם הבא.

[שארית ישראל, ליקוטים לשער ההתקשרות]

[טו]

סיפר הה"ק מסאכטשוב וצוק"ל, שהגה"ק הר"ר אלעזר טארניגראדער הי' נוסע להה"ק הרבי מלובלין זי"ע. וכאשר בא אצלו הי' הה"ק הרבי מלובלין וצללה"ה משמש אותו. ונתן לו קאפעא ואח"כ כאשר כבר שתה הי' הרבי זי"ע נושא הכלי בחזרה. ושאל אותו למה נושא הכלי בחזרה והשיב לו הרבי מלובלין הקדוש זי"ע. כי הוצאת כף ומחתה הי' ג"כ עבודה. ע"כ.

[מובא בשיח שרפי קודש, מערי' שימוש ת"ח]

[טז]

עוד סיפר הה"ק הנ"ל וצללה"ה, שפ"א הי' מרגיש הבעש"ט הק' זי"ע שחסר לו שימוש ת"ח. ונסע להתבואות שור, ובא התבואות שור לבית המדרש. והי' לו לילקע לעשן טיטין. ולא הי' לו זאפאלקע להבעיר. והדליק לו הבעל שם טוב הקדוש זכותו יגן עלינו. ונסע אחר כך לביתו באומרו שכבר שימש תלמיד חכם.

[שם, שם]

[יז]

ונראה לרמז דהנה רבים מקשים על צדיקי הדור שיש להם הרחבה ועשירות באמרו שהצדיקים הראשונים הסתפקו עצמם במיעוט ובעבור זה מדברים סרה על צדיקי זמנינו אך זה טעות גדול כי כ' אורך ימים בימינה ובשמאלה עשר וכבוד ואמרו ז"ל אם למשמאילים בה עשר וכבוד למיימינים בה לכ"ש

הרי דלהת"ח מגיע עשירות מכה ק"ו וזאת היתה מחלוקת קרה עם משה ואהרן שראה אצלם עשירות כמ"ש חז"ל. [ע"ש באריכות ועוד שם בסוף הפרשה].

[עטרת ישועה, קרח]

[יח]

במדרש בפסוק זכור את אשר עשה לך עמלק. משל לאוהבו של מלך שנכנס לפרדסו של מלך ורצה לגנוב בפירות, ובאו הכלבים וקרעו כסותו, כשרצה המלך להזכירו ולא רצה להלבין פניו, א"ל זכור מה עשה לך הכלב השוטה הלזה. ונראה שרצה המדרש ליישב מה שמקשה במדרש שם לפני זה מ"ש הקב"ה לנו זכור, הלא הוא ית"ש יש לו לזכור ולנקום נקמתו ע"כ אמר שמצות זכור הוא הזכרה שנוכח איך שחטאנו וגרמנו ביאת עמלק שהוא הכלב השוטה.

והנה אותו החטא אמרו חכמז"ל ויחנו ברפידים שרפו ידיהם מד"ת, ונראה שאין הכוונה שלומדי תורה לא עסקו בתורה כי משה ואהרן וחור ויהושע ב"נ ושבעים זקנים לא נרפו מד"ת, גם מה שייד רפו ידיהם, אבל ענין החזקת לומדי תורה ומחייתם המוטל על עשירי עם המכונים ידים כידוע, אע"פ שבמדבר הי' להם מן וכל צרכם מ"מ א"א לת"ח מבלי שיעמדו אחרים ויעשו מלאכתו וכל צרכו והמה רפו ידיהם ועל ידי זה בא עמלק.

[חתם סופר, ת"מ, תצוה]

[יט]

ובאמת עיקר הדרך הישר לכבד צדיק הדור, ומי שזכה לגדולה מן השמים ויראי ה' נהנין ממנו עצה ותושיה זה הוא הצדיק ואסור להחליש דעתו ח"ו, אדרבה ראוי לכל מיני כיבוד שבעולם, וראוי למנוע עבורו כמה מצות ותפילות ולא להחליש לב צדיק אשר העולם עומד עליו.

[שו"ת דברי חיים תשובות נוספות סי' ט"ז]

[כ]

הרה"ק ר' שלמה קארלינער זצ"ל נסע לחתונת בנו עם בת הה"ק ר' ברוך ממעזבוז זצוק"ל באמצע הדרך היה בעיר אשר היה

שם מרן המאור עינים בתפיסה והרה"ק ר' שלמה זצוק"ל פעל שיוכל ליכנס אליו והי' מרן המאור עינים מעותד להיות בתפיסה עוד יום אחד והי' עם הרה"ק ר' שלמה זצוק"ל סכום רב לנדוניא ולקח כל המעות אשר הכין לנדוניא לבנו ונתן לפדיון כדי שמרן המאור עינים יצא יום אחד מקודם מתפיסה ומסר נפשו בעד הרחבת הדעת של צדיק הדור אפילו לזמן קטן של יום אחד בלבד.

[כתבי חסידים]

ענף ב

עלה א - להתפלל בעד הצדיק

[כא]

והנה הצדיק יש לו יכולת גדול כידוע ממאמרם ז"ל ע"פ צדיק מושל ביראת אלהים ומי מושל בי צדיק שהקב"ה גוזר גזירה והצדיק מבטל ואיך הוא מבטל גזירת השי"ת. הענין הוא כך כי כל הרעות והיסורים הם דינים ודינים אינם נתקנין ונמתקים אלא בשורשן ואיתא בזוה"ק בינה מסטרה' דינין נפקין והצדיק מעלה כל הדינים אל הבינה ושם נתקנין בשרשם. ולפי"ז צריך להבין למה אינו יכול הצדיק לעשות לעצמו כך דהיינו כשיש לו יסורים להעלות הדינים אל הבינה כנ"ל הגם שארז"ל אין חבוש מתיר אי"ע מבית האסורים מ"מ צריך להבין למה הוא כך אך הטעם הוא כי אינו הדעת יכול לעשות זה רק בדת ואיך יעשה כשנוטלים ממנו הדעת והמוחין שלו לכן אינו יכול לעזור לעצמו כלום ומטעם זה הוא מצוה גדולה שאחרים יתפללו בעדו ויעלו הדינין כנ"ל ועוד יתבאר לקמן.

[מאור עינים, נשא]

[כב]

כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל בעת חליו, ביקש פעם אחד ממבקרו, שיתפלל בעדו ואמר, איך בין מתפלל פאר אייך, זייט מתפלל פאר מיר. והוסיף "ווען א יוד טוט מיר א טובה, אפי' נאך צוואנציג יאר געדענק איך עס".

[כתבי חסידים]

[כג]

האדמו"ר הרה"ק ר"י מפשעווארסק זצוק"ל אמר לכ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, פעם כשביקר אצלו, שהוא מתפלל ונותן צדקה לקופת רמבעה"נ בכל יום פאר רבינס געזינט.
[כתבי חסידים]

עלה ב

האופן להוושע אצל הצדיק - ע"י תפלה בעד הצדיק

[כד]

עוד לאלהי מילין ששמעתי מכאדמו"ר מוהר"י זצלה"ה מלובלין שפי' הפ' ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך ודיקדוק וכי אדם בא לביתו קודם צאתו ואיפכא הול"ל ותירץ **כשאדם נוסע לאיזה צדיק עבור איזה ענין שצריך לו צריך מקוד' לבקש רחמים עבור הצדיק ועי"ז נפעל ענינו** וזפ"ה ברוך אתה בבואך להצדיק שתהיי בבחי' ברוך שתמשיך ותבקש רחמים עבור הצדיק אזי יכול הצדיק להמשיך לך כ"ט ותהיי ברוך בצאתך מן הצדיק עכ"ד ואיתא בגמרא את ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח וכתב המהרש"א ז"ל ע"פ ואהבת את ה' ג"כ לרבות ת"ח רק שהוא נלמד מכש"כ ולפי"ז הפ' כך הוא ועבדתם את ה' לרבות ת"ח ועבודה זו תפלה היינו שתתפלל עבור הצדיק להמשיך עליו רחמים ואז ובירך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך ויהי לך כ"ט סלה.

[אור לשמים, משפטים]

[כה]

וכי תבואו אל הארץ וגו'. דהנה שמעתי מכאדמו"ר מוהר"י זצלה"ה מלובלין פי' הפסוק ברוך אתה בבואך ברוך אתה בצאתך ולכאורה הי' לכתוב בהיפך ופי' הוא ז"ל דקאי על נסיעת שאדם נוסע אצל הצדיק להוושע בעניני הצטרכותו וקשה מאוד בעיני הצדיק להטות עצמו ולהשפיל עצמו לזה האיש בבחי' קטנות כי אע"פ שהצדיק ממשיך להנשמה ג"כ מ"מ נגד מדריגתו הגדולה היא קטנות והסיבה

לזה שיוכל הצדיק לפעול לו הצטרכותו שקודם נסיעתו אל הצדיק יטע בלבבו אמונת הצדיק שבודאי יוושע ע"י תפילותיו וגם שישפיע להצדיק שפע וברכה אם הוא עשיר ישפיע לו מממונו ואם לאו יתפלל בעד הצדיק וז"פ ברוך אתה בנאמן ר"ל כשתבוא אל הצדיק בבחי' ברוך אז ברוך אתה בצאתיך בודאי יפעל לך כל טוב.

[אור לשמים, קדושים]

ענף ג - שמועה טובה תדשן עצם

[כו]

אמנם באמת אין שיעור שצריך התלמיד לנהוג כבוד ומורא ברבו וכל מה שיזרז לעשות טובה לרבו קונה עולם הבא.

ואפי' בשביל שמתכוון לבשר איזה בשורה לת"ח וכוונתו לשם שמים. כי לשמש ת"ח יש לו שכר ע"ז וכדאי בזוהר שלח לך היכל אי' יש למעלה והוא מיוחד לבתי' בת פרעה וכמה רבבות ואלפי' נשי' צדקניות שם עמה ולכל אחד אית מקום מיוחד מעונג בעונג גדול וג' פעמים בכל יום מכריזין הא דיוקנא דמשה נביאה מהימנא אתי ואז יוצא בתי' למקום אי' אשר פרוכת פרוסה שם ורואת דרך פרגודא דיוקנא דמשה וסגידת לגבי' ואומרת זכאה חולקי שגדלתי נהור' דא, וזהו עונג שלה יותר מכולהו, וחזרת אל הנשים ועוסקות במצות דאורייתא כולהו בצורה שהיה להם בעה"ז ובלבושים המאירים באור גדול וכל אותן נשים שבחדר זה נקראים נשים שאננו' ובהיכל אחר אית שם סרח בת אשר וג"כ רבבות ואלפים נשים שם וג"פ בכל יום מכריזין הא דיוקנא דיוסף צדיקא אתי ואיהי חדאת ויוצאת ג"כ לגבי פרגודא חד דאית לה וחמאת נהורא דיוקנא דיוסף צדיקא וחדאת וסגידת לגבי' ואומרת זכאה האי יומא שבשרתי ממך לזקני יעקב ואח"כ חוזרת לנשי' אשר שם ועוסקים בתשבחות דמארי עלמא ומודים לשמו הגדול ב"ה ואח"כ עוסקים במצות דאורייתא וטעמי המצות.

[יסוד יוסף, פמ"ז]

[כז]

ידוע שכ"ק מרן אדמו"ר זצוקלה"ה היה מתלונן על הבאים להפקד בדבר ישועה ובאים בהזכרה בעת מצוקה, ונמנעים מלבשר קץ הישועה. וה"י מספר שאצל אביו הק' כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ד זצוקלה"ה בתוך כל כמה ההזכרות היו מבשרים לו בשורות טובות, והיא שעמדה לו לחיזוק. והוסיף ואמר שאצל אביו הק' לא היו מגיעים הזכרות משך שבוע כמו היום ביום אחד.

[כתבי חסידים]

פרק ז

התרחבות הצדיק

ענף א - דרך הצדיקים להתנהג ברחבות

[א]

הה"ק מוה' צבי הירש מרימנאב זצוק"ל אמר על הה"ק מרוזין מהפלא על איש קדוש כמוהו אשר יכסוף לכל הכסף ולכל הכבוד שבעולם ובכל זאת אין כוונתו רק להרבות בכבוד שמים. זאת אין להבין רק בבוא גואלנו הצדק בב"א.

[כרם ישראל, פכ"ח]

[ב]

שמעתי מאדמו"ר הרה"ק מרן ר' יצחק מסקווירא זצוק"ל. כי פ"א הלשינו לפני זקנו הרה"ק ר' נחום מטשערנאביל זצוק"ל, על בנו הרה"ק ר' משה זצוק"ל, כי הוא מתנהג א"ע בעשירות שהיה בביתו מגדל [שקורין שאפע], גיפארבט גרין און אויס גישניצט לעכער, ובשנים קדמוניות לא היה מגדל כזה רק אצל האדונים והשרים, ואמר אדמו"ר מה שאמר.

וסיים וסיפר כי לאחר פטירת דודו הרה"ק ר' משה הנ"ל הלשינו לפני זקנו הנ"ל על אביו הקדוש המגיד הנ"ל, כי הוא מתנהג א"ע בגדלות ועשירות עוד הרבה יותר מאחיו שנפטר. ואמר אז הרה"ק ר' נחום כי עתה אינו רוצה לסמוך על מה שאומרים ומספרים לו על בנו, כי הוא נשאר אצלו בן יחיד רק שילך בעצמו לבנו לראות אם אמת הדבר מה שמספרים עליו, וכן עשה וכאשר בא לבית בנו המגיד הנ"ל, אמר לו הנה אומרים עליך שיש לך כלי כסף וכלי זהב ומורי שעות הרבה הראני נא אותם, והמגיד הראה את כל החפצים שלו לאביו הקדוש, אמר לו אביו על מה ולמה הם נחוצים לך.

השיב לו המגיד הנה הגמרא מתארת ומספרת מעשרו של רבי שהיה רב מאד כידוע, ולסוף איתא במס' כתובות **כי בשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ואמר לא נהניתי אפילו באצבע קטנה וקשה אם לא נהנה מעוה"ז כלום על מה ולמה היה לו כל העושר שלו, אלא ע"כ מסתמא גם בזה יש דרך לעבודת הבוי"ת, אז הלך הרה"ק ר' נחום מבית בנו המגיד הנ"ל שמח וטוב לב ונתן ידיו על גופו הקדוש ואמר שישו בני מעי שישו כן שמעתי מאדמו"ר הנ"ל.**

[סיפורים ומאמרים יקרים דף י"ג]

ענף ב

הטעם - שלא יהי' אחוזה בהם הסט"א

[ג]

והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה לעולם בהם תעבדו. ע"פ מה שאמר הרה"ק מאפטא זי"ע. שהתנהג בהרחבה תמיד בכלי כסף וזהב והביאו לו מתנה י"ב כפות כסף, ופעם אחת ראה שאין להמסובין בשלחן האחרון כפות כסף אמר לבנו הרב הצדיק מו"ה יצחק מאיר זלה"ה מדוע לא נתנו להשלחן האחרון כפות של כסף וכי אתה סובר שנתנו לי מתנה זו למען יהי' לך לירושה. ובזה יל"פ והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם החזיקו בהם לנחלה כפרש"י ז"ל, ואל יעלה בדעתך שעיקר הכוונה להניח ירושה לבניו ע"ז אמה"כ לרשת אחוזה, שמה שצויתי להחזיק בהם לנחלה לבניך הוא רק בכדי שלא יהי' ח"ו אחיזה בהם לס"א. וזהו לרשת מלשון [במדבר כ"א] ויורש את האמורי, לגרש החיצונים לבל יהי' להם שום אחוזה בדברים שלך. כי באין יורש אחריו יש להם אחוזה. אבל עיקר הכוונה לעולם בהם תעבדו. לעבודת את הש"י בכל קנייך לעולמי עד.

[דברי יחזקאל, בהר]

ענף ג

לכסות דרכו שלא יערים עליו היצה"ר להזיקו

[ד]

מעשה מהרב ה"ק הר"מ מוויטעפסק זי"ע בנסעו לא"י עמד כל ימי החורף באיזה מקום סמוך לפולנאה ב' מילין. והוא היה מתנהג ברחבה גדולה כידוע ונסיעתו היתה במרכבה עם ג' סוסים. אבל הרב דפולנאה היה מתנהג בפשטות כמו בדורות הקודמים. פ"א אחר סעודה ג' בשבת קודם תפלת ערבית והבדלה צוה הרב מוויטעפסק לאסור מרכבתו ולנסוע לפולנאה ובא לבית הרב מפולנאה בעודו יושב בסעודה ג' והרב מוויטעפסק היה מתהלך ברחבה בתוך ביתו של הרב מפולנאה עם הלילקא. והרב דפולנאה קיבלו בכבוד גדול מאד ותלמידיו התפלאו מאד ע"ז וגם חרה להם היטב על שהוא מתנהג בגדולות.

ואחרי נדברו יראי ה' שאלו התלמידים את רבם מה זה שחלק לו כבוד כ"כ. והשיב להם מלך אחד נצרך לפעמים לנסוע מביתו והיה לו אוצרות חשובים לסגולת מלכים וסגר כל אחד בשמירה מעולה כראוי רק דבר אחד היה לו שמאד היה ירא לנפשו אולי בראות אנשים דבר משומר מאד ויחפשו עצות לסתור את המנעלים ולגנוב את מחמד לבבו. לזאת עשה עצות בנפשו לחפור בור בקרקע ולהטמין שם את מחמד נפשו ולכסות באשפה ומי אשר יעלה על לבבו לנסות לחפש באשפה. **כן הדבר הזה הצדיק הזה הוא עניו מאד אך מפחדו כי בוודאי היצה"ר יערים עליו להזיקו ח"ו ע"כ כסוה באשפה. אבל באמת האיש עניו מאד.**

[כנסת ישראל, לקוטים דף ע]

ענף ד

להרחיב לבם ודעתם לעבודתו ית'

[ה]

בענין ההנהגה ההרחבה שהתנהג הרה"ק מרוזין ז"ל אמר הרה"ק מאפטא שהוא צריך לכל זה, דאלמלא זה לא היה יכול

להתקיים בזה העולם, מחמת גודל ועוצם שברון לבו לפניו ית'.

[נר ישראל ח"ד דנ"ח]

[ו]

ע"ד משל הכל היה מן העפר שכל דבר נעשה מן העפר ואדמה כלי חרש נעשה מן האדמה פשוטה וכלי מתכות שהם זהב וכסף ונחושת היא ג"כ מן האדמה אך ממקום שאור השמש או אור הכוכבים מאיר יותר ויש מקומות שמגדלין כסף יש שמגדלין זהב ויש שמגדלין אבנים טובות הכל כפי אשר יפה עשה השם יתברך בחכמתו הנפלאה וכך הוא בחי' נשמות ישראל יש שהם בחינת כלי חרש היינו אותם שאינם כ"כ משורש גדול ואינם מאירים כ"כ ויש שהם בחינת כלי מתכות היינו אותם שהם נשמות קדושות משורש גבוה מעל גבוה ומאירים יותר באור צח ומצוחצח וזהו שמרמז טמא בכ"ח וכו' היינו בחינת גדלות והרחבה הוא מזיק מאוד לנשמה אך יש נשמות גדולות ורמות **שצריכים הרחבה ביותר כדי שיהיה להם הרחבת הדעת ביותר שיוכל להתפשט ביותר ולא להיות בצימצום ע"כ צריכין הרחבה וגדלות.**

[דגל מחנה אפרים, חקת]

[ז]

הנה הצמצום הוא שרש הדין היפך החסד אך הוא טפל לחסד ומזה יכולים לפעול להמתיק הדינים בשרשן שהוא לצורך חסד וגם למטה יבוא הדין רק על שונאי ישראל לצורך קיום העיקר שהם ישראל כמו בשרש הגבורות הוא רק לצורך העיקר שהוא החסד ומזה השרש בא פרנסה כי העיקר לעבודת שמים כמו שאמרו חז"ל כל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו כמ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו כי הכל אחד הוא ועי"ז יהיה השפע לנשמות טובה שלמה ולא נהמא דכסופא. וזה תורה וחכמה ואעפ"כ **טוב לזה עושר לעבדו ברחבת הלב כי שמעתתא בעי צילותא** גם הוא כבוד שמים להיות טוב ליראי השם גם בזה העולם.

[זאת זכרון, מובא באסיפת אמרים מזמור צה]

[ח]

כי באמת צדיק גמור שנתנסה בהרבה ירידות ויסורין באלף פעם טעם מיתה ועמד בכולם תקיף בהאי עלמא בלב שמח לא הרגיש כלל

בשום יסורין ודלות ועניות מרוב אור זיו השכינה שמאיר עליו טעם עוה"ב בעוה"ז והיה תמיד פניו מאירין ושמחין מחדוותא דשמעתא ומהתפלה ותפילין אזי כשכבר נזדכך בזיכוך רב וקדוש מנהיג עצמו בהרחבה להרחיב דעתו שלא יקטרג עליו היצר **כי הדביקות והחיות אלהות ולב שמח מתפלה ותפילין הוא ממש חיים לקדושה ומות לסט"א וכדי שלא יקטרג עליו להפילו חלילה צריך כמה פעמים להרחיב דעתו בעניני עולם הזה שלא יתגבר עליו הפכו.**

וכן התנהג רבינו הקדוש מוהר"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב שהיו מלבושיו מלבושי מלכות והכנת סעודתו בכל יום כסעודת המלך ולא נהנה אלא ראות עיניו ואמר עליו רבינו הקדוש מוהר"ר אלימלך מליזענסק כשהוא לובש המלבוש לתפלה ומחבר הקרסים של לבושו ממשיך שפע למעל לשמונים אלף כיתות מלאכים והוא חיותם והיה צריך שמירה בכל עת שלא יצא נפשו מגודל אור הדביקות.
[נתיב מצותיך, הקדמה]

[ט]

בעיני ראיתי מצדיקים בעת שבאו לדביקות גדול בעולמות עליונים עד שכמעט היו מתבטלים ממציאותם שהיו צריכים להגשים א"ע באיזה דבר גשמי שיביטו על איזה דבר או חפץ להשתעשע בו או שישתכלו באיזה איש ובזה יתגשמו עצמם מעט ויוכלו להוריד עצמם מדביקותם להשאר בזה העולם ובאם ל"ה מצוי להם דבר להתגשם בו הוצרכו לילך חוצה להביט על איזה דבר טמא. עכדה"ק.
[מאור ושמש, וירא]

[י]

פעם אחת שאל אותו [את הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זצוק"ל] אחד, **מפני מה הוא מתנהג כ"כ בהרחבה והשיב לו בפשטות שצריך להרחיב דעתו לעבודת השם יתברך. ע"כ.** כי בעיניהם של טפשי עולם מי ששלשה אמות של מרה שחורה עליו ויושב בין תנור וכירים אומרים עליו שהוא צדיק גמור ובזה מדברין סרה על צדיקים גמורים ואומרים לטוב רע הוא.

[נתיב מצותיך, הקדמה]

[יא]

איתא בלקוטי מהרי"ל דהעידו על ר"ת כשהי' רוצה ללמוד תמצית מהלכה חמורה הי' נותן לפניו תל של זהובים לשמוח בן ונתרחב לבו ולמד בכח עכ"ל. ועיי"ש בהגהות אז יקהל שלמה שכי דהרה"ק ר' יעקב מרדזמין זצ"ל אף שלא הי' בקי בצורתא דמטבע עכ"ל בעת עבודתו הי' מקשקש במטבעות עיי"ש.

[ליקוטי מהרי"ל]

[יב]

אמר כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"י זצוק"ל שאין קושיא אם רואים צדיקים שאינם יכולים לסבול יסורים ר"ל כי אף שצריכים להיות במדריגה לסבול יסורין אעפ"כ יש נשמה גדולה שאינה יכולה לסבול אף דבר קטן כדאיתא בגמרא [ערובין ד' ס"ה] דאמר רבא אם עוקצתם כנה לא תנאי הלא נשמת רבא הי' נשמה גדולה אעפ"כ לא הי' ביכולתו לסבול אפילו בלבול מעט ופי"א דיבר מהגזירה ואמר שמחויבין כל ישראל לפדות ולסייע לת"ח כדאיתא בגמרא [ב"ב ח'] רבנן לאו בני מיפק באכליזא נינהו.

[צרור החיים, אצל מער' אדמו"ר מהרי"י]

[יג]

י"ל ע"פ ששמעתי מחכם אחד בדורינו הי"ה רב המגיד מפולנאה מו"ה יוסף נ"יו כי המשל כשאדם מייגע המוח שלו ע"י שלא ישן כל צרכו אזי כל האברים כבידים עליו ואינו יכול לנענע אותם בשום מלאכה או משא ומתן וכשהמוח פנוי וחזק ורחב אזי בא בהירות וזהירות לכל האיברים וזה אין צריך ביאור כי מיחוש הוא לכל בעל חי מרגישו וכמשל הזה הוא ג"כ בענין הצדיקים שהם ראשי הדור והעם נקראים אברי הצדיק וכשהראש פנוי היינו הצדיק כשיש לו הרחבה והוא פנוי מכל עסקים וטרדות אז ממילא יכול להעלות כל האברים שלו היינו המוני עם ויבוא בהירות וזריזות להם לעבודת הבורא יתברך ויתעלה.

וזה י"ל שמרמז הפסוק כי תשא היינו כשתרצה לנשא ולהעלות את ישראל אזי תעלה המוח והראש שלהם דהיינו הצדיקים והחכמים שהם ראשי הדור שיהיה להם מנוחה והרחבה בדעת אזי ממילא גופא

בתר רישא גרירא ויעלו כל בית ישראל עמו ויבוא בהם זריזות וחיים וחשק גדול לעבודת הבורא יתברך וזהו את ראש בני ישראל והבן.
[דגל מחנה אפרים, תשא]

ענף ה

יכולת הצדיק להשפיע שפע ברחבות

הוא דוקא ע"י שהוא ג"כ במצב זה

[יד]

ר' חנינא ב"ד הוה קאזיל באורחא אתא מיטרא. אמר כ"ע בנחת וחנינא בצער פסק מיטרא. כי אתא לבית'י אמר כ"ע בצער וחנינא בנחת אתא מיטרא. והוא תמוה בשלמא מאי שאמר שנית בביתו ניחא כדרך הצדיקים שדרכם להתפלל עבור כללות ישראל ולמסור נפשם ומאודם ולהצטער בעצמם כשהם רואים נפשם בטובה וכללות ישראל בצער. אבל מה שאמר רחב"ד בהיותו על הדרך ירדו גשמי ברכה. לכאורה אין זה משנת חסידים לעכב ההשפעה עבור צער עצמו בפרט רחב"ד שהיה די לו בקב חרובין ולא הסתכל מימיו על עצמו.

ונראה לבאר ע"פ דברי הריב"ש ז"ל שאמר פי' הגמ' יצאה ב"ק ואמרה כל העולם ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מע"ש לע"ש. דהצדיק הוא כמו שביל וצינור הממשיך נוזלים כן הוא ע"י מעשיו הקדושים ממשיך השפעות טובות לעולם וכמו שהצינור אינו נהנה במה שעובר עליו. כן הצדיק אין רצונו וחפצו כ"א להשפיע לכל באי עולם. וזהו הב"ק כל העולם ניזון בשבי"ל. פי' בצנור שעושה חנינא בני והוא כמו השביל וצנור. שאין חפץ בטובת עצמו ומסתפק במיעוט ודי לו בקב חרובין וכו'. ודפח"ח.

ולפי"ז ניחא גם מה שיש לדקדק שאמרו אמר חנינא בצער וכן חנינא בנחת ולא נאמר בלשון תפלה שהתפלל. אכן פי' הענין כאשר הלך בדרך וירדו הגשמים ונצטער ע"י ההשפעה אז הרגיש בעצמו

שהגשמים לא היו גשמי נדבה וברכה שהרי ידע ע"פ ב"ק שהוא השביל והצנור של ההשפעה. ולזה תמה ואמר מה זאת ואיך אפשר שיהיו גשמי ברכה וכ"ע בנחת הלא חנינא בצער ואין בכחי להמשיך שפע לשמחם ולעשות להם נחת. וע"י אמירתו ותמיהתו באמת פסק מיטרא. אבל **כשבא לביתו ומצא א"ע בנחת תמה להיפך כלומר איך כ"ע בצער ואני בנחת וכשהצנור בנחת מדוע לא תרד ההשפעה כדרכה לשמח את הבריות.** ולכן אתא מיטרא גשמי ברכה.

[עבודת ישראל, ליקוטים]

[טו]

על מאמז"ל ואל תתאוה לשלחנם של מלכים, ר"ל שלא תחשוד את הצדיקים שמרבים בהוצאות ביתם שיש בו שמץ תאוה ח"ו, ששלחנך גדול, ר"ל מה שאתה זכית לעושר הוא משולחנם ע"י שהם מרבים בהוצאות ביתם ומאכלם ומשתיהם ע"י? הם משפיעים גם לך שפע וכתרך גדול מכתרם ג"כ כנ"ל שע"י כתרתם גם כתרך גדול. [נפלאות הרבי, מפי הרה"ק מלובלין זצוק"ל].

[טז]

אמר רב יהודה אמר רב בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת כל העולם כולו ניזונין בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת [ברכות יז.]. הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן זצ"ל שאל לחסיד אחד שהיה דרכו לנסוע להרה"ק מלובלין זצ"ל שיאמר לו איזה חידוש משם רבו. ואמר לו שאמר: שהבת קול היה מתרעם על רבי חנינא בן דוסא, כיון שזכה למעלה כזאת שהעולם ניזון בזכותו, אם כן למה די לו בקב חרובין, מוטב היה לו להרבות בהוצאות ועל ידי זה היתה מתרבה שפע רב כהנה וכהנה.

ופירש בזה מאמר רז"ל [אבות ו ד] ואל תתאוה לשלחנם של מלכים, רצה לומר, שלא תחשוד את הצדיקים שמרבים בהוצאות ביתם שיש בו שמץ תאוה ח"ו, ששלחנך גדול, רצה לומר, מה שאתה זכית לעושר, הוא משולחנם, על ידי זה הם משפיעים

גם לך שפע, וכתרך גדול מכתרם, גם כן כנ"ל, שעל ידי כתרים גם כתרך גדול.

[אבני זכרון, מער' צדיק]

[יז]

אמר רב יהודה אמר רב, בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני דיו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת.

ופי' הרה"ק מרוזין זי"ע, הכלל הוא, ההשפעה שנשפע לכל בני העולם תלוי לפי התנהגותו של הצדיק הדור, אם הצדיק מתנהג עצמו בדרך של הרחבה ועשירות, כמו כן הוא משפיע שפע רב הרחבה ובריוח לאנשי דורו, ואם התנהגותו הוא בצמצום בדחקות ובעניות לכן גם ההשפעה הוא בצמצום ובדחקות.

והנה תיבת - שביל - מורה על צמצום כמו שביל צר העוברת בין הכרמים, וזהו שרמזו ז"ל, כל העולם כולו ניזון בשביל, ר"ל זה שאנו רואים לפעמים שכל העולם ניזון בצמצום ובדחקות, ומפני מה הוא כך כי כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, ר"ל כי השפעת העולם מושפעת דרך הצדיק הדור בחי' חנינא בני, והרי חנינא בני דיו בקב חרובין מע"ש לע"ש, וכשם שהתנהגותו הפרטית הוא בצמצום, כמו"כ על דרך זה הוא משפיע להעולם.

ובנו הרה"ק זצוק"ל מילא אחרי דבריו הקדושים והביא לו סמוכין, באמרו שלפי דבריו מדויק היטב מה שנקטו חז"ל בלשונם תיבת ניזון ולא אמרו כל העולם כולו מתפרנסין בשביל חנינא בני, עם לשון הגמ' בגיטין [יב:] שהקשו בשם, אי הכי ניזון מתפרנס מיבעי ליה, ופירש"י ז"ל ניזון משמע מזונות כדי חייו, פרנסה היינו כל שאר צרכיו, הרי אתה אומר שניזון מורה על צמצום, ולכן אמרו בכאן, כל העולם כולו ניזון בשביל וכו'.

[נר ישראל, מס' תענית]

[יח]

כשנסע הייטב לב זצוק"ל לסא"ג בפעם הראשונה להרה"ק מרוזין זי"ע כשבא אל תוך החדר בפנים ראה איש בלא המלבוש עליון ובלא הכובע וזה הי' הרה"ק הרוזינער אבל הייטב לב עדיין

לא הכירו, והי' תלוי על צווארו לבוש זהב כמין פרוכת ושאלו הרוזינער מהייטב לב את מי מחפש וענה שרוצה לראות הרוזינער וענה עי"ז - נא, היינו שכבר מילא את מבוקשו, והי' לו הדבר לפלא מאוד על ענין כזה, והרה"ק תפס את מחשבתו, ועי"ז אמר המאמר הנ"ל על הגמרי' דכל העולם ניזון, ואחז רעדה ופחד נורא להייטב לב ואמר בזה"ל: ווען איך וואלט דא געהאט א גרוב וואלט איך מיר אריין געווארפן, ואמר על עצמו אח"כ שמי שמכיר בי יודע שאיני בעל פחדן ואעפ"כ הייתי עושה כן.

[כתבי חסידים]

[יט]

והענין פרנסת הדור או העיר נשפע באותו הענין עצמו שהצדיק מתפרנס כי הת"ח נמשל לשבת כי כמו שהחול מכין לשבת וכל שהוא יותר מכין בימי החול לשבת ומכבדו ביותר כן הוא מתברך ביום השבת אשר כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תלין וכל חד וחד יהיב ביומא מההיא ברכאין דמתברכין ביומא שביעאה וענגא מהאי יומא בעלמא כן היא הדבר בהמון עם עם הת"ח שהמון עם הוא בחי' חול וצריך להכין א"ע בהכנה דרבה עבור הת"ח לפרנס אותו בכבוד גדול וכפי שהם מפרנסים אותו כן הוא ממשיך להם פרנסה אם הוא מתפרנס בריוח אזי ממשיך כן פרנסה כל הדור ואם הצדיק מסתפק א"ע במיעוט מחמת מיעוט השגחתו עליו כן דוגמת פרנסתו ניזונים כל העיר או כל הדור.

וזהו ענין הבת קול שהי' יוצאת ואומרת כל העולם ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מע"ש לע"ש והוא ע"ד קובלנא בהתאוננת אשר טח עינים מראות הלא כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני והי' להם לפרנס אותו בכבוד גודל בכדי שגם הוא ימשוך להם פרנסה בריוח וחנינא בני די לו בקב חרובין מחמת עניותו ומחמת זה גם המה מחוסרים פרנסה ולכן הי' העצה היעוצה כשהי' ממנים איזה פרנס להעשירו בכדי שימשיך להם פרנסה בריות.

[תוספות חיים, דרוש על הספקת ת"ח]

[כ]

הצדיקים שבדור אמרו פעם אחת שהי' שנת בצורת, שאולי היו יכולים לעשות הרסן של הסוס שר' מענדילע וויטעפסק'ר נוסע עליו שיהיה מזהב היה טובה גדולה להעולם.

[כתבי ר"י שו"ב דף נ"ג]

[כא]

להרה"ק מרוזין זצוק"ל בנו פעם בית יפה והדור, וכשנכנס לתוכו לא מצא הבית חן בעיניו וא"ל אמו, וואס נאך וואלסטו גיוואלט אפשר מ'זאל דיר מאכען אפאדליגע פון גאלד והשיב לה שפעם נגזרה גזירה רעה והיתה אסיפת צדיקים והוחלט שצריך לעשות לר' מענדילע מוויטעפסק אגילדנעם הוקען עבור סוסו, ובזה תתבטל הגזירה.

[סיפורי מרן הרמ"ח]

[כב]

וזכרתי את בריתי יעקב, ואף את בריתי יצחק, ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור, את בריתי יעקב הכוונה על אבי [הרה"ק ר' שלום מפראבישט זצוק"ל] בריתי יצחק, זה המלאך [הרה"ק ר' אברהם בן מרן המגיד זצוק"ל] זי"ע, בריתי אברהם, זה אני [היינו הריזינער גופא], ונכדו הרה"ק ר"י טשארטקוב זי"ע, בספרו ישמח ישראל כתב שי"ל בכוונתו, כי הצדיק אשר רוצה לתקן את הדור ולהטיב לו מוכרח לצמצם א"ע ולהתקרב אל

כא) יש בזה שינוי נוסחאות בענין הפאדליגע של כסף, והנה נוסח אחר המובא בכתבי הר"י שו"ב מער' הרה"ק ר' ישראל מרוזין:

פעם אחת הביאו מעיר בארדיטשוב שלחן של כסף להרב מרוזין ועלה לסך 860 ר"ב והביא לו רשימה משמות הנותנים וקרא אותה זמן רב ושאל על הרבה מהם איך הם במעמדם אח"כ אמר שהשי"ת יעזור להם שיעשו לו גם פאדיליגע של כסף, ושמעתי עוד בנוסח זה שהריזינער נשא אשתו השני', פ"א ראתה אותו זועף מעט ונכנסה אצלו ואמרה מה חסר לכם פאדיליגע של זהב [כלומר הלא אין חסר כלום] א"ל מה את סבורה הן [כלומר זה חסר] ואלו ב' הנוסחאות וזה הי' מקודם, ובאו לבא"ד וספרו וקבלו עליהם ומדדו את תכנית הסטאנציע שלו, והתחילו לעשות טשאפלעס של כסף וכבר הוציאו סך גדול ע"ז ובאמצע נסתלק הרב.

דורו שיהי לו איזה שייכות להדור, ואז אפשר לו להתפלל עליו ולהעלותו, וזה הי' מדריגתו של זקני זי"ע אשר כל תכלית עבודתו היתה בשביל ישראל "ועבור זה נהג א"ע בהתהדרות והי' לו דירות גדולות וכלים נאים" בכדי שיהי לו שייכות להארציות והתקרבות להדור ויוכל להתפלל ולהגן עליו, וזה הי' כוונתו במה שאמר והארץ אזכור זה אני.

[נר ישראל]

[כג]

העיקר לחזק עצמו באמונה ולבקש רחמי השם יתברך על חיזוק אמונה. והגם שהוא בחירה ואיך שייך לבקש על דבר שהוא בחירה. עכ"ז יבקש עזר מהשי"ת על חיזוק האמונה. כי אנו יודעים שיש עולמות שהם למעלה מבחירה כי הכל הוא קומה שלימה. היינו הצדיק הוא קומה שלימה. והצדיק עם ישראל המה קומה שלימה. וכל אחד ואחד הוא קומה שלימה. וגם העולמות הם קומה שלימה. וכמו שיש בגוף האדם ימין ושמאל כמאמר הכתוב לב חכם לימינו וגו'. כן בהידים והרגלים יש ימין ושמאל. ובראש אין ימין ושמאל הגם כי אית תלת ראשין. אמנם ימין ושמאל לית תמן. כי בהעולמות שהם בבחי' ראש הם למעלה מהבחירה. וזהו מאמר הכתוב החכם עיניו בראשו פי' להשפיע תמיד מהעולמות הנ"ל שהם בבחי' ראש שהם למעלה מהבחירה.

ואיזה חכם יכול להשפיע מהעולמות הנ"ל חכם כזה אשר כחו חזק ותקיף להתנהג עצמו בהבלי עוה"ז ומחזיר את העולם למוטב. כי כן אמר אדוני אבי ז"ל וכן הוא האמת שצדיק כזה שהוא מנהיג א"ע בעוה"ז במרכבות הוא נעשה למעלה מרכבה. ומי שאינו משיג עבודה גדולה כזה ומתנהג עצמו להיות מיושבי בית המדרש נמצא למעלה בהמ"ד גם כן. והצדיק הגדול הנ"ל שמתנהג עצמו במרכבה הוא יכול להשפיע מהעולמות שהם בבחי' ראש שהם למעלה מהבחירה כנ"ל. וד"ל.

[עירין קדישין ליקוטים דנ"ד]

ענף ו

החוב להחזקת הצדיק ברחבת

כדי שיהיו מכובדים בעיני כל רואיהם

[כד]

כי הנה אם הגבירים וראשי הדור מכבדים ת"ח בפניהם ואינם מדברים אחריהם בגנותן וזלזולם. וגם נותנים לב על הת"ח שיתפרנסו בכבוד בלי זלזול ואפי' שיהיה בדוחק ומאמינים לדברי רז"ל שאמרו כל המקריב דורון לת"ח כאלו הקריב בכורים וכיוצא בכל מה שהפליגו למהנה ת"ח מנכסיו.

הנה כי כן מזה נולדו שני עיקרים גדולים מצוקי ארץ וישת עליהם תבל. ראשון הוא כי בחורי חמד צמח"ס בצאתם אילני דמלבלבי בראותם כי הת"ח יש לו כבוד ומורא לכל ראשי העם וק"ו להמון וגם דיש לו פרנסה מיהא אף בדוחק נותני' לב לעסוק בתורה וטורחי' בה והיו לאנשים מורי הוראות יושבי כסאות למופת ולאות. אך אם רואים שהת"ח בזויים בעיני הגבירים והם שפלים אך דלים הם נודדים ללחם וכמעט היו לקלון ולחרפה שאפי' לספק גביר מכבדים ואלו לחכם ודאי מזלזלים. הבחורים חריפים פורשים מהתורה ויוצאים לסחורה ומאבדים נפשם וגופם וכתלי בתי מדרשות נשאו קינה מבלי באי ואם אין גדיים אין תיישים והתורה אזלא ומדלדלא.

וזאת שנית שאם הת"ח מכובדים ויראים מהם בראותם להמון או לגבירים עושים איסור קל או חמור מוחין בידם ומתקיימת התורה. אבל אם הם מזלזלים בהם ודבריהם לעו אף גם יראו עוברין בפשע ישימו יד לפה והתורה מתבטלת. הראת לדעת שכבוד הת"ח ויראתם ולהנותם הוא קיום התורה והמצות וכבוד ה' וזה רמז כי תורה בגימט' תלמידי חכמים שקיום התורה הם הת"ח. ולזה הפליגו במהנה ת"ח כי זה קיום התורה למען ילמדו זקנים עם נערים. וז"ש לא חרבה ירושלים אלא שביזו ת"ח.

[צוארי שלל, הפטורת מטו"מ]

[כה]

הנחמדים מזהב ומפז שרב רמז לתלמידי חכמים הלומדים ע"ש שהם תמיד עוסקים בהתורה הקדושה שהיא חמדה גנוזה ובודאי מהראוי שיהיו מכובדים בעיני כל רואיהם וכל אחיהם בני ישראל יכבדו שאותם בגודל הכבוד והגדולה שהם העיקר והשורש של כל העולם ויסוד ושורש של כל הברואים אך מה שבעונותינו הרבים עתה בדור הזה המה נחשבים כאין וכאפס בעיני עם הארץ ופשוטי עם הוא בעונותינו הרבים מחמת חסרון כיס על שהם בעונותינו הרבים מחוסרי פרנסה ובגודל צער דוחק ועוני. וזה בקשת נעים זמירות ישראל על הדור הזה שהם בעקבות משיחא ממש ונתקיים בנו בעוה"ר וחכמת סופרים תוסרח ועל זה התפלל דוד המלך עליו השלום הנחמדים הם התנ"ח כנ"ל מזהב ומפז רב יתמלאו בעושר וכסף וזהב ופז רב ואז בודאי שיתכבדו בגודל הכבוד מכל אדם ואפילו מעמי הארץ ופשוטי העם אכ"ר.

[באר משה, מובא באסיפת אמרים מזמור יט]

ענף ז

להעלות הנצוצין מהנכסים ולהעלותן אל הקדושה

[כו]

כי הצדיק הזה הביא הכל אל הקדושה על כן הוא אוכל ושותה משמנים ויין ולובש בגדים נאים ויפים ויושב בדירות נאות ובכל אלה הוא עובד עבודתן הגבוה שמעלה נצוצין קדושים ומכניס הכל אל הקדושה.

[מאור ושמש, בהעלותך]

ענף ח - שונים

[כז]

קערת כסף

סיפר הרה"ק מו"ה יעקב ארי' מראדזימין זצלה"ה פעם אחת אכל המגיד הק' בקערת כסף אחת והבין שחושבין אותו לעשיר אמר כמה צער סבלתי מאשה עקרה שפצירה להתעבר וצויתי שתתן לי זאת ונעשה מעקרה אותיות קערה.

[מזכרת שם הגדולים, עזרת ישראל]

[כח]

מלך אין כבודו מחול

כששאלוהו את הרה"ק מרוזין זצוקל"ה מדוע הוא מתנהג בעשירות השיב שצדיקים אחרים הם בחי' רב ורב שמחל על כבודו כבודו מחול, אבל אנחנו בחינת מלך ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול.

[סיפורי מרן הרמ"ח]

[כט]

הכסף של הצדיק בעד מצוותיו

עה"פ אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך בעולם הבא. כי מה שטוב לצדיק בעניני עוה"ז הוא הכל כדי שיבוא על ידו לעולם הבא כי הדברים הצריכים לעולם הבא המה התורה והמצות והם אינם יכולים להעשות ולהפעל כ"א כשיש לו כל צרכו עולם הזה בריוח למשל הכנסת אורחים סוכה ואתרוג ציצית ומזוזה אשה ובנים לזה צריך הכל שיהיה להצדיק מעות בריוח.

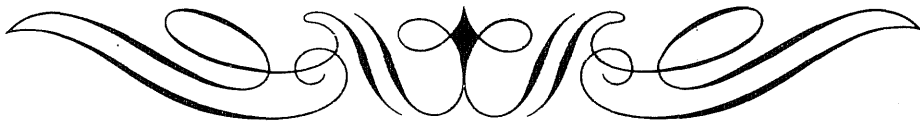
[נועם אלימלך, ליקוטי שושנה דצ"ח]

[ל]

דרך הרחבות בעידן חדותא

בעת שהשיא כ"ק מרן זצוק"ל אחד מבנותיו הי' אז עת של דחקות בבית מרן זצ"ל, והעסקנים הביעו דעתם לצמצם הוצאות החתונה שיהי' בפחות הרחבה. נענה כ"ק מרן זצוק"ל, ואמר איך בין מאמין באמונה שלימה אז מיינע אבות הקדושים זי"ע וועלן זיך משתתף זיין ביי די שמחה, איז ווי אזוי קען איך משנה זיין פון זייערע הייליגע מנהגים [שמנהג קודשם הי' ששמחה יהי' מתוך הרחבה] [כתבי חסידים]

פרק ח

ליקוטים שונים

[א]

בטחון שהישועה קרובה ע"י המעות

דרכו של הרה"ק מנעסכ"ז זצוק"ל היה כשבא אדם פעם ראשון, והפצירו ליקח מעות, היה משיב אין דרכי ליקח מעות מהבא אלי פעם ראשונה, כי מי שרגיל ליסע אצלינו ואמונתו חזקה, וכשנותן לי מעות לפדיון עבור מבוקש יודע שאם איננו נושע בזה הוא נושע במקום אחר משא"כ למי שבא אלי פעם ראשונה.

[זכרון טוב, עניני טעונת ברכותיו]

[ב]

זכות היא לאדם להחזיק הצדיק - כי ניזונים המה משמיה

בגמרא דברכות חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפלה ושעה אחת אחר התפלה וכו' ומקשינן מלאכתן האידך נעשית ותורתן האידך משתמרת. ותרצו מלאכתם נעשית ע"י אחרים ותורתן משתמרת במיעיהן, משמע מזה שיש צדיקי הדור שהמה ניזונים מן השמים כמו דור המדבר שהוריד להם ה' לחם מן השמים, והנה הצדיק הזה גם בחול הוא במדריגת שבת כי הגיע אליו פרנסתו ע"י חסדי ה' בלי טורח פעולתו.

ואמר ר"ע עשה שבתך חול דהיינו שהרשות בידך לעשות אף בחול השבת שלך היינו שלא לעשות שום פעולה לפרנסת ביתו רק לבטוח בה' והוא יכלכלנו. ומסיים ר' עקיבא ואמר ואל תצטרך לבריות

פ"י שלא יעלה מורד בלבבו פן ירד מנכסיו ויצטרך לבריות. ולכן מבטיחו בלשון אל תצטרך לבריות ולדבר הזה נתכוון התנא במקום אחר במה שאמרו לו עלי ואני פורע, **לוו הוא לשון חבור**, דהיינו שאמר הקב"ה **התחבר אלי באמת ובתמים**, ואל תצטרך לבריות, ואף שלא תעשה שום פעולה לפרנסת ביתך **בל תדאג מן העניות**, ולזה מסיים התנא ואני פורע, מלשון התגלות. שהקב"ה מבטיח לו שהוא מגלה אותו כי אנשים אחרים יעשו מלאכתו כנ"ל.

[אוהב ישראל, לקוטים]

[ג]

ובזה יובן משחז"ל כל המביא דורון לת"ח כאילו הקריב בכורים. והטעם שנדמה לבכורים דווקא. דהנה אחז"ל בא' שקבל דורון א"ל לא סבר מר ושונא מתנות יחי'. א"ל אתייקירו הוא דאיתייקרו בי. ולכאורה הוא תמוה לומר סברא לעצמו נגד הפסוק מפורש. ולדברינו יובן דזיל בתר טעמא. דצ"ל הטעם של שונא מתנות יחי' כו'. דהנה המקבל מתנה מהנותן הנה הנותן נעשה בחי' משפיע ושורה עליו שורש ההשפעה המחי' ונדבק באילנא חי' והמקבל מתנה הוא בחי' מדרגה תחתונה הנקרא עני חשוב כמת ונדבק עי"ז באילנא דמותא רח"ל. ולכן שונא מתנות יחי'. משא"כ הת"ח שמכיר שורש החיות ב"ה המחי' את כולם אשר ממנו המשכות כל החיות ובו בטח לבו ונעזר תמיד אף גם אם יצטרך לנס כנ"ל שא"ל אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא וכו'. **נמצא שאין צריך לקבל משום אדם ואם נותן לו איזה אדם אינו שם מגמתו אליו חלילה רק שידוע שהוא הזכאי שנתגלגל ע"י זכות זה והוא שליח לזה. ואם הוא לא יתן לו השי"ת מזמין לו ממקום אחר.**

נמצא המביא דורון לת"ח הוא כאילו מביא דורון למלך שאין צריך לשום אדם ואינו חסר כלום רק הוא כבודו של המביא. שהוא המביא דורון למלך. וז"ש מאן מלכ"י רבנן. ולכן אמר אתייקורי כו'. ר"ל שאיני צריך לו רק הוא כבודו של המביא כנ"ל. וזהו ממש ענין בכורים שצוה השי"ת להביא בית ד' ולהניח לפניו. והגם שהוא ית' אין צריך לשום ברי' רק שהוא לטובת ולכבוד המביא שיתראה בזה הכנעתו לפניו ית' כמו שפירש"י ז"ל להראות שאינך כפוי טובה וז"ש כאילו מביא בכורים.

[תפארת שלמה, תשא]

[ד]

כמה צריך להתגעגע לההנות ת"ח מנכסיו, כמו"ש בגמ' כל הנביאים לא התנבאו אלא למהנה ת"ח מנכסיו.

[דברי אהרן, ד"י]

[ה]

ושמחת בכל הטוב. אמרו רז"ל אין טוב אלא תורה. ואפשר כמ"ש פרק י"ג דכתובות כל המביא דורון לת"ח כאלו הקריב בכורים והתוספות שם הביאו תנא דבי אליהו שדורון לת"ח מכפר העונות ע"ש. ועתה אחר גמר מצות בכורים רמז הכתוב ושמחת בכל הטוב **כלומר שאם יחרב הבית ולא יהיה בכורים תשמח בתורה שאתה יכול לתת דורון לת"ח והוא בכורים.**

[חומת אנך, תבא]

[ו]

הרי תראה אחי שנוח לפני השי"ת לשנות סדרי בראשית מליתן דורן וזכות מצוה למי שלא זכה לזה ולזה רמז עיניו כיונים לשון אונאה מעין העולם כמבואר בס"ח שהיה אחד כשהיה נותן לת"ח אמת היה מפסיד ואמר החסיד שהוא אינו ראוי לזה מטעין אותו כדי שיפזר ממונו למי שהם כמותו ע"ש בס"ח ע"כ אני מבקש ומעורר לב בעלי בתים הכשרים שיחוסו על נפשם ויקומו באשמורות לומר תהלים בקול נעים ורנה ובקשות ויתפלל בצבור בכוונה מלה במלה **ויבקש מבעל הרצון שיטה לבו שידבק עצמו בת"ח אמת כי אין לך דבר גדול בעוה"ב ממי שהוא תומך התורה ומרחיב לב הצדיקים שיתרחבו דעתם להשראות השכינה כמבואר בזוהר אעפ"כ זכות גדול צריך שיהיה לבעל הבית הכשר שיקשר עצמו לתמוך ת"ח אמת בלב אמת ולצדיק אמת.**

[מנורת זהב, ואתחנן]

[ז]

כל המארח תלמיד חכם בביתו ומאכילהו ומשקהו כאלו הקריב תמידים ויש לך להבין דבר זה שאמר המכבד את התלמיד חכם ומהנהו כאלו הקריב תמידים, כי הת"ח במה שהוא שכל נבדל נקרא תמיד, לפי שהשכל הנבדל אינו תחת הזמן, כי אין הזמן רק

לדברים הגשמים שהם תחת הזמן, אבל דברים הנבדלים לא נתנו תחת הזמן, ודבר זה ידוע, לכך המארח ת"ח בביתו ומהנהו ועושה לש"ש כאלו הקריב תמידים. ולא זה בלבד כי כך אמרו בפרק בתרא דכתובות [ק"ה ע"ב] ויבא אל האיש האלהים בכורים וכי אלישע אוכל בכורים היה אלא ללמדך כל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו מקריב בכורים, וכן אמרו במסכת יומא בפרק בא לו [עא]. הרוצה שינסך יין על גבי המזבח יתן לתוך גרונו של תלמיד חכם.

וכל אלו דברים כי כאשר הוא מכבד התלמיד חכם בדבר שהוא דרך כבוד כמו דורון על זה אמרו כאלו הקריב קרבן וכמו שיתבאר בסמוך, כי כאשר אחד נמשך אל הדבר שהוא הטפל אצל העיקר נחשב כאלו הוא נמשך אחר העיקר עצמו, ולכך כאשר הוא מכבד את התלמיד חכם בדבר ומתקרב אליו כמו זה לתת לו דורון דרך כבוד נחשב כאלו הביא קרבן אל השם יתברך, שתלמיד חכם נמשך אל השם יתברך וטפל אצל השם יתברך כמו שיתבאר.

[מהר"ל, נתיבות עולם, נתיב התורה פרק יא]

[ח]

כמה יתן האדם לצדיק

חסיד אחד שאל פעם את רבו הרה"ק מרוזין זצוק"ל עצה אודות מסחר אחד, והרה"ק הנ"ל יעץ לו עצה, וכן עשה החסיד, ובימים מועטים הרויח החסיד הנ"ל סכום רב, ובא להרה"ק הנ"ל ושאלו כמה כסף יתן, ענה לו הרה"ק איך זאל זאגען וויפיל מ'זאל געבען, וויפיל א יוד האט א זכיה אזוי פיל גיט ער.

[נר ישראל, ח"ד דת"ד]

[ט]

הרב מסיקאל מאוד הפליא לפניו [הוא הרה"ק ר"ר ברוך'ל ממעזבז זצוק"ל] את רב אחד לצדיק גדול. ושאל אותו רר"ב על מדותיו ואמר לו הרב מסיקאל שהוא לוקח מעט מעות. אמר לו הרבי ר"ב

אדרבה בשביל שהוא לוקח מעט מעות. נראה שאינו גדול כמו שאתם אומרים. כי כתיב זה השער לד' צדיקים וגו'. ואיתא בזוהר אינו צדיקייא אינון תרעי דקוב"ה.

[בוצינא דנהורא]

[י]

כשהי' הרה"ק ר' יצחק מנעסחיו זצוק"ל שומע שנוטלים מעות לא היה דעתו נוחה לזה, והיה מתפאר אני איני מצוה ליתן לי, רק כמה שהשם יתברך שולח בלב הנותן שיתן לי כך ניחא לי אבל לסוף ימיו פעמים רבות ראינו שהיה יודע כמה נותן לו כל אחד ואחד הפדיון, וכל מה שנמשך לזקנותו כן היה מקפיד ביותר שיתנו לו פדיון גדול.

[זכרון טוב עיני טעינת ברכותיו או' כ"ט-ל]

[יא]

פ"א נסע מרן המגיד הנ"ל בדרך יחד עם בנו הרה"ק ר' דוד מטאלנא זצוק"ל, [וכפי נוסח אחר הי' זה בנו האחר, הרה"ק ר' אברהם המגיד מטריסק זצוק"ל] באמצע נעצרו הסוסים בפתע פתאום ולא יכלו להמשיך בנסיעתם בשום אופן. הבעל עגלה עשה כל מה שהיה יכול לעשות אבל לא זזו ממקומם. ומרן המגיד הק' ישב על מקומו בדביקות מאוד תפוס בשרעפיו, ואח"כ נטל מכיסו רוביל אחד וזרקו אל עבר הסוסים, ותיכף ומיד התחילו הסוסים לנסוע בדרך כאלו לא היה כלום מקודם, וכמובן היה הדבר לפלא, והסביר המגיד בעצמו פשר הדבר, נשמה שהיתה צריכה לתיקון בא אצלי מעולם העליון עבור תיקון וטובה עבור כי בחיים נתנה לי רוביל אחד וע"כ נעצרו הסוסים עבור שלא היה בידי להיטיב לו, וע"כ החזרתי הרוביל.

וסיים הרה"ק מטאלנא זצוק"ל ע"ז [ולנוסח השני הי' זה כ"ק מרן אדמו"ר מהר"י זצוק"ל שסיים] אויב ער וואלט געגעבן צוויי רוביל [לנוסח השני - כ"ה רוביל] וואלט אים דער טאטע זיכער א טובה געטון.

[יחוס טשערנאביל, פרק יב]

[יב]

פ"א נסע מרן המגיד מטשערנוביל זצוקללה"ה בדרך בלילה והיי קור גדול ושלג ונעמדו אצל בית אחד שדר שם עשיר גדול אבל היי קמצן גדול ונכנס אחד להבעה"ב וא"ל שהמגיד מטשערנאביל יושב בחוץ על העגלה ויכניס אותו בתוך ביתו, הבעה"ב יצא לחוץ ואמר למרן המגיד שיכנס אצלו. א"ל המגיד שאינו נכנס אצלו רק אם יתן לו מעות סכום גדול. חרה לו להבעה"ב ע"ז אבל לא העיז פניו נגד מרן המגיד, בפרט בקור גדול כזה להניחו בחוץ והסכים, ונתן לו הסכום והמגיד נכנס לביתו, והיי צריך לעלות איזה מדריגות, א"ל מרן המגיד ע"ז לא התניתי לעלות אליך גם על מדריגות, צריך אתה להוסיף עוד סכום גדול, והוצרך העשיר להסכים, ואח"כ היי עוד ענין כזה שהרה"ק ביקש עוד סכום גדול עד שהוציא ממנו סכום גדול מאד. **וקודם הסתלקותו אמר מרן המגיד זצוק"ל שיודע בעצמו שאין בו שום נדנוד חטא רק דבר זה שהי' יכול להוציא מהאיש הנ"ל יותר מעות.** [כתבי חסידים]

[יג]

משורשי המצוה נודע מדברי הזוהר מגודל מעלת תמכי התורה וכו', ואין יוצא במה ששולח לו פעם אחת בשנה אלא כל אחד צריך להחזיק תלמיד חכם ויאכיל אותו בכבוד ויתן לו כל צרכו וצרכי בני ביתו בריוח ובפנים יפות כיששכר וזבולון. [אוצר החיים, עקב]

☆ ☆ ☆

[יד]

טעם נסיעת הצדיקים

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה שפ"א שאלו את הרה"ק ר' יוחנן מראחמיסטריווקא זצוק"ל למה האדמורי"ם מטשערנאביל היו רגילים לנסוע תמיד על פני תבל, ענה, אז אויב ס'באשערט צו באקומען פון א יוד כך וכך ראניש [מטבע], ואותו אדם דר רחוק מאד, הקב"ה מסבב איזה צרה ר"ל כדי שיבא, ולכן רגילים האדמורי"ם מטשערנוביל לנסוע כדי למנוע הצרה.

[כתבי חסידים]

☆ ☆ ☆

[טו]

טעם לקבלת מעות

פ"א אמר אדמו"ר מהר"י הק' זצלה"ה אין אני יודע מפני מה נותנין לי מעות אני יודע עבדא נהום כריסא לא שויה אח"כ אמר אבל מפני זה שאני יושב כמה שעות ואני שומע כל מכאובין ויסורין של בני ישראל של כאו"א ואני משבר את כל איברי כי צריכין להרגיש איטלעחינש יסורין וחסרון.

[צרור החיים, אצל מער' אדמו"ר מהר"י]

[טז]

הכסף שנתנו מתוך הכרח ושלא ממקור כשר

כשהתחיל הרה"ק המגיד מטוריסק ז"ל לנסוע להחסידים כדרכו בקודש נסע פעם אחת דרך עיר טוריסק, וכאשר ראה שם בצד העיר הרפש והטיט ושהמים מקלחים תמיד אמר ברוח קדשו שהופיע עליו ממרום פה אשב ואקבע דירתי, וכך היה ובנה לו בשם כל חצר הקודש פנימה דירות נאות וביהמ"ד במקום הרפש והטיט והי' בעיני כל החסידים לפלא גדולה, ואך לא רצה שום חסיד לשאול את פיו הקדוש מדוע כך הוא עושה.

ופעם אחת נפגש עם הרב הקדוש מוהר"י מנעסכין זלה"ה בעיר קאוולי ושאל הרה"ק מנעסכין להמגיד הק' מדוע כבודם הרם עושה ככה לכלות ממון ישראל במקום הרפש והטיט, אז השיב לו הרה"ק מטוריסק זלה"ה, הלא אתם שואלים מוכרח אני להשיבכם, הנה כשעשה בצלאל המשכן נתן לו הקב"ה רוח חכמה בלבו להבין ולהשכיל, דהיינו רוח נבואה, ולמה היה בצלאל צריך לנבואה למלאכתו, הלוא די מה שהוא הי' אומן מצוין ועושה מעשה חרש ויכול לעשות המשכן כאשר נצטווה בלא רוח הנבואה.

אך הענין הוא כך כי בעת שנתנו היהודים נדבה על מלאכת המשכן הי' שלשה כתות בענין נתינת נדבה, א] אנשים שנתנו בכל לבם נדבתם מחמת שהוא דבר מצוה ולמצוה היה כוונתם לשמה אנשים אחרים שנתנו נדבתם להתייחר נתנו נדבה גדולה אך

הוא לא לשמה ג] אנשים שלא רצו ליתן בשום אופן שלא רצו לא בהכבוד ולא בהמצוה רק מחמת ההכרח, נמצא כעת באם שלא יהיה לבצלאל רוח נבואה הי יכול ליקח הנדבה היותר טובה וגדולה לדבר שלא נאה חלילה, רק כשהיה לו רוח נבואה לקח המעות שנתנו לשם מצוה ועשה משכן והשאר מעות שהם בפניות לקח לדברים שאין בהם קדושה כל כך, וכך היא אצלנו הנה נמצא חסידים הרבה שנותנים לי מעות שיש להם מיגיע כפם ונותנים לי לשם המצוה ולשמה, מזה המעות אני עושה ביהמ"ד ובתים לשכון בתוכם, והמעות שבא מאנשים שנותנים לי מחמת כבוד ופניות רק להתפאר מעות כזאת וכדומה אני נותן במקום הרפש והטיט והבן.

[היחוס מטשרנוביל פרק י"א]

[יז]

אחד מהחפשים שאל את מרן מריז"ן זי"ע, הן באזנינו שמענו ואבותנו סיפרו לנו כי הצדיקים הראשונים בשפל ישבו ועוני וריש היה מנת גורלם, והנה כבודו סלל לו נתיב חדש לא שערותו אבותנו, ביתו מלא שכיות חמודות, מעונו כמעון אחד הרוזנים ובמרכבות מרקדות יסע וילך בצבים וסוסים מזוינים כרוזני ארץ השיב לו מרן זי"ע בנועם אימרותיו, הנה בין להקת ההמון הבאים לקבל פני הצדיק ונותנים לו ממון נמצאו כתות שונות והם יפרדו והיו לשלשה ראשים, כת א' הם חסידים ואנשי מעשה, כת הב' בעלי בתים, כת הג' הם אפיקורסים ומינים, הצדיקים אשר כל מעשיהם בפלס ישקלו יחלקו את המעות הנאסף לצורך פרנסתו ולצורכי מעשי המצות, את המעות אשר יתנו החסידים והחרדים יפזרו לצרכי מצוה טלית וציצית וכדו', הממון של הבעה"ב יתנו לצורך פרנסת אנשי ביתם, ואילו הכסף אשר יביאו האפיקורסים יפזרו לצורך קניית סוסים ועגלות וכדו', והנה בדורות הראשונים אשר האפיקורסים היו מעטים ולא היה להצדיקים הרבה כסף מהן לא היה ביכולתם לקנות סוסים, לא כן עתה אשר בעוה"ר רבו כמו רבו הכופרים והמורדים ונותנים מעות לצדיקים לכן מוכרחים הצדיקים לקנות בעד הכסף סוסים יקרים ומרכבות מרקדות.

[כרם ישראל לו: / נר ישראל ח"ב דקס"ו]

[יח]

רב ינאי אומר אין בידינו לא משלות הרשעים, שאין אנו הננין מהם כלל וכלל, לא ברוחניות שהם מקבלין שפע מן הקליפות והשרים, ואנו נזונין מן השכינה, **וגם בגשמיות אין הצדיק נהנה מרשע גמור** וכן ראיתי לצדיקים שלפעמים השליכו מעות רשע גמו לבית הכסא וכו'.
[נוצר חסד, פ"ד מש' טו]

[יט]

בעל מופת מפורסם היה, וכדרך אדמור"י טשערנוביל היו משתוים עמו על סכום כאשר יצא מפיו, אכן כאשר נעתר ונקב בסכום והשתווה אז ידעו כי ישועתם קרובה. כמו כן היה נותן סגולות וקמיעות וכאשר ישית עליו כן היתה מחירה לישועה. במעות פדיון שהיה נותנים לו היה מסדרם על שולחנו כל סוג מטבע בערימה נפרדת. פעם כשלא היה בחדרו, ובתו היתה צריכה לקנות דבר מה מהחנות, נכנסה לחדרו ולקחה כמה מטבעות מעל השלחן. כשחזר רבינו לחדרו והבחין שחסרים כמה מטבעות, שאל לאנשי ביתו לפשר הדבר. אמרו לו שבתו לקחה כמה מהמטבעות לקנות בהם מהחנות. מיד צוה רבינו שילכו מהר לחנות אולי יוכלו לקחת בחזרה את אותם המטבעות. והוסיף רבינו להסביר שיש אצלו מעות פדיון שהם קדש קדשים ויש כאלו שצריכים לזרוק אותם ל... ומדוע לקחה מטבעות בלי ידיעתו.

[הקדמת אמרי מ"י]

[כ]

מעות ספק - כשרים

פעם נפגשו הרה"ק בעל המנחת אלעזר זצוק"ל עם הרה"ק בעל אהבת ישראל זצוק"ל, ושאל המנח"א שמעתי שאתם מקבלים ממון מבני אדם שאין שומרים שבת, ענה, "איך ווייס נישט" [פ"י אין יודע ואין מדקדק אם הם שומרים שבת], ותוך כך החזיר שאלה להמנח"א מה אתם עושים, אמר המנח"א כשאני מקבל ממון אני שואל אותו אם שומר שבת, ענה הרה"ק האהבת ישראל עס איז מיר מער ניחא צו נעמן געלט פון איינעם וואס איז נישט

שומר שבת, ווי איך זאל וויסען אז יעצט שטייט פאר מיר א יוד וואס איז נישט שומר שבת.

[כתבי חסידים]

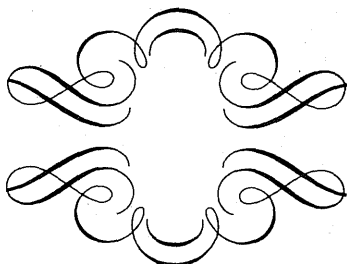

[כא]

המהנה את הצדיק בגופו - חביב יותר מממונו

העושה פרקמטיא לת"ח. והמהנה לת"ח מנכסיו. אלו השנים נקראו בזוהר הקדוש תמכי דאורייתא. וע"כ מכוונים בשם יד ושומר להתורה בלבד. ויד הוא בחי' המהנה בלבד. וזה אינו גדול כמו העושה פרקמטיא לת"ח. כי מאן דאכיל דלאו דיליה. שהוא רק בחי' המהנה בהית לאיסתכולי ביה ע"כ זה אינו נקרא רק יד בעלמא להת"ח ואינו מצטרף עמו בחלקו. כמו יד של אדם שאין בו עיקר חיות הגוף. ואפי' באם נחתך ידו יוכל הגוף לחיות. משא"כ אלו שעושין פרקמטיא לת"ח הם עיקר התמכין דיליה שנהנה הת"ח מיגיע כפו. והם בחי' שומר לפרי ומצטרף עמו בחלקו.

[התגלות הצדיקים, דף כ']

מכתבי קודש

[א]

מהרה"ק ר' מנחם מענדל מוויטעפסק זצוק"ל

יהא שלמא רבא לאהובינו ידידנו נאמן רוח ה"ה הרבני מופל' הותיק כבוד מהור"ר יעקב נ"י ידוע ליה עוצם רחימותיה וחביבות' ע"פ פעלו אשריו יפה זכה בה מה טוב חלקו ומה נעים גורלו ידיו רב לו יהי שלום בחילו שלוה בארמנות אהלו עד כי יבא שילה ומהודעין אנחנו ת"ל על רוב שלומנו ושלום ישיבתנו פה עיר עוז לנו ששים ושמחים לעשות רצון קונם הנה שמעתי את תפלתו ראינו תחינתו במכתבו אלינו ע"כ זכרוננו בא לפנינו תמיד בכל עת תפלתנו ישמע אל ויעננו אמן גם שם אבארה גודל התאמצותו בכל עת ועוני' ועתה אם שכרו מעט לעת הצורך כפי השעה תרבה מעצמך בלי שום שאלת חכם אבל על עיקר בקשתו עבור בנים כי אחרי רואי גודל תפלתו והשתטחותו לפנינו וטענותיו העצומים שהוא לתכלית עסק סיבת המלאכה בושת פני כסתני כי התחת אלקים אני הי' היה דבר השם ביד הבעל שם ויגזור אומר ויקם אחד היה ומהקדמונים לא קם כמוהו ואחריו לעפר מי יקום הגם שכמה גדולי צדיקים בדורינו פה להם וידברו את אשר יבשרו לא כן אנכי עמדי.

אבל אגיד לך האמת את הרשום בכתב אמת והנה הוא שהרי אתה עוסק במלאכתך בכל לב ונפש בלאו הכא אם כן מה אכפת לך אם תרגיל את עצמך לפתות את לבך שיהא העסק לשם שמים ג"כ ובלבד שלא יהיה שוא וטפל אדרבה הלשם שמים יהי' עיקר ואמת ופרנסתך תהיה טפלה אם תרגיל א"ע יכול תוכל בודאי בכדי שתהיה מן תמכין דאורייתא באמת שכשאני לעצמי מה אני אבל אתה מותר לך להאמין שאנחנו צדיקים ועוסקים בתורה ובעבודה תחת שער השמים ואחרי כל האמת שלבך יהגה לש"ש באמת ואנחנו עבדי ה' באמת ואם אף גם זאת אמת שאין שום אפשרות

עה"ב בלא בנים בודאי יהיו לך בנים כמאמר רז"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו כדי נפש א' עם הבעל תורה והתמכין נק' רגלים כמבואר בזהר ע"פ ויגע בכף ירכו אליו אינון דתמכין אורייתא וא"כ איך אפשרות הענין שיהיה הנפש בג"ע וא' מאיבריו דהיינו הרגלים בגיהנם וא"כ ודאי הש"י יפקוד אתכם לבנים וד"ל.

והנה בכדי לחזק ואמץ לבו בגבורות בעת עשות מלאכתו מלאכת שמים מובטחני שאינו מן הצורך שאחרי ידיעתנו עוצם עסקו באמונה עד הנה להחזיק ישיבתנו והסרים לשמועתנו ואם קטן הוא בעיניך גדול הוא אצלינו הן חקוק הוא על כפים לזכרו תמיד יהמו מעינו להעתיר אל ה' בעדו ובעד ביתו שיזכה לזרע קיים ואחרי שיקדש את נפשו וגופו באמת לשמים להיות מן התמכין דאורייתא בארץ החיים מובטחני בחי החיים שיחייהו מיומים ויסיף תת כוחו לו שבעתיים ויזכה לבני ומזוני וחיי כימי שמים ובל"ג ולירושלים אמן.

כותב חותם פע"ה טבריא תובב"א

השפל באמת מנחם מענדל בהרב מהור"ר משה ז"ל.

[ב]

מהרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זצוק"ל

כבוד אנשי שלומי וכל מרבית בית ישראל הנמצאים בכל אתר ואתר וטובתם באהבה רבה, ולברכם בכל עת בברכות החיים והשלום וכל הטוב, אכיה"ר.

אחר מבוא השלום.

הנה ראשית דברי יעיר אוזן שומעת לאמר הן עד הנה תרגלתי להעריך מכתבים מיוחדים לתומכי נפשי ולתרום להם חותמי ברכות בחתימות ידי, עתה כבד עלי הדבר הזה וכללתי אותם במכתב

כולל להיותם משולבים יחד לטובה. והנה הגם שהחתימות רבות הנם למשא כבד עלי מתשישות כחי כעת, אולם עניני צלותא נתקדש בלבבי כהיום עוד בתוספות מרובה מאשר היתה נסוכה בפי מראש מקדם, מקדמונו של עולם. כי ה' הבינני כהיום לעורר מכילין דרחמי וכו' ולהמשיך להם ברכאין דנפישין בתפלה קצרה, ובכן יהי נחשב בעיניהם מכתב הכולל כאילו הייתי פורטם במכתבים מיוחדים, והי' כבוא אליהם משולחי ידידי המופלא ר' מרדכי מוכ"ז יתמכו אותי על ידו כמאז בלי שום מחסור והמשכה כלל ח"ו ומשכילים יזהירו על עצמם להוסיף עוד הוספה נכונה לעת אשר תשכחי מאוד וימצאו בגלל זאת זכות ומישור כתרגומו צדקה - זכותא. להיותם חיים וקיימים עם נשיהם ובניהם וב"ב ומושפעים בפרנסה דנשמתא וגופא.

ע"כ הקדמתי כהיום את דבר השליחות בכדי שיהיו קדמא ואזלא גרש המחלה מקרב וכו' ולהסיר מהם כל מיני חולי ומדזה וכל מיני דלות ואביונות ולא ימעדו עוד רגליהם לעולמים אכ"י ר.

תמצית הדברים הללו לאמר סמכוני באשישות אמונה, רפדוני בבטחון אשר כולם יושעו תשועת עולמים, כהיום בעתים הקשות כי עת לחשות ולקבל שכר, בסוד וידום אהרן, וזכה שנתייחד הדיבור עמו, כן אייחד דברי אליכם לאמר הבאים בצל קורתני הלא בראי' בעלמא קנה כל הטוב בעזרתו ית"ש, כי גם בעתים חשות קול דממה דקה ישמע אנא ה' הושיעא והצליחה נא. גם התומכים אותי בצדקת פזרונם מרחוק הלא שמש צדקה נהירין שבילי דרקיע להריק ברכה ושלום לראות באשר הוא שם ובכוחי להוסיף התחזקות בלב כל אנשי שלומי שלא יהי' לבם נוקף על אשר כוחי עתה אינו ככחי אז להשיב ולתמוך אותם בקדושי מאמר חז"ל לאמר הן אית חכמה מסטרא דתליין במחשבה חכמא מוחא היא, מחשבה בסוד מחריש לדעת, לחשוב מחשבות להפיק רצון מד' בחכמא ובתבונה ובדעת רוח הקודש, הלא אז הכנור מנגן מאליו להמשיך רחמים לכל ישראל ולתומכי נפשי. ובכן אל תאמרו שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי הלא החכם עיניו בראשו לראות שהימים האלה טובים המה לה' ולישראל למלאות משאלותם גם בשאין אומר ואין דברים כלל כאמור.

והנה מה טוב ומה נעים דברים הללו לחזק בהם איש את אחיו ולתמכנו באהבה רבה אמצעות משולחי ידידי המופלא הנ"ל. ככלות הדברים האלה הנני מודיעם לאמר אשר גם אם יחיו כימי מתושלח לא ידעו ולא יבינו גם אחד מאלף מאשר היטבתי להם בימים ההם בעזר האל המושיע תשועת עולמים. אכ"י.

נאום אהרן בהרב המפורסם מו"ה מרדכי זצוקללה"ה

[ג]

מהרה"ק ר' דוד מטאלנא זצוק"ל

לכבוד ידידי העטופים באהבתי, ומתאווים לתפלתי, די בכל אתר ואתר, גבירים ורוזנים קצינים ובע"ב חסידים ומשכילים ובראשם ראשי העדה ה"ה המנהלים רבנים ושלמים, לכולם שלום וברכה.

שמעו נא דברי, הן ידעתי היטב גודל מרירות לבב כל אנ"ש הקשורים באהבתי, על אשר עזבתי מקום מגורי והרחקתי נדוד. אמנם הלא תבינו ותשכילו אם תשירו מראש אמנה מראש צורים, על פי ד' יחנו ועל פי ד' יסעו, ופי המדבר אליכם, הלא מאז ומעולם ידעתי את מכאוביהם ובכל צרתם לי צר להיות עומד בין ד' ובינכם לכל מחסורם ולכל משאלותם לטובה. ומעתה טרם עלה הדבר במחשבתי לנדוד נתיבותי, נשאתי עיני ולבי לד' יושב סתר לבבי, למען שארית עמינו בני ישראל, והמלכתי עם קוני, ועצת ד' היא תקום, לישא את סבלם להיות נודד בארץ. ואם כי יפלא הדבר בעיניכם, הלא פרשת ויהי אומנת עטי חוסן ישועתם שהכל מיד ד' עלי השכיל לנסוע באלה מסעי עד עת בוא דברו הטוב, וחפץ ד' יצליח בידי להצמיח קרן ישועה בכלל ובפרט כאשר עם לבבי. אמור מעתה כל רוחב ומרחק לא יבדיל בין הקודש לכל הקשורים בנתיבות לב לבלב, ואין דבר חוצץ בינותם.

אחרי הדברים האלה כאשר נודע לכל אשר בפה ההוצאה מרובה, והכנסה לאפס ואין תחשב, לזאת כאשר נוסע שלוחי הרבני המופלא ש"ב הרי שלום שכנא נ"י המוכ"ז למכון שבתם, הנני מזהירים ומבקשים לעורר לבבם עתה ביתר שאת ויתר עז לחזק דבר המעמד בתוספות מרובה ותוספות חדשים, וכל איש ואיש יתן ברוח נדיבה, וכאשר נוסע עתה רק המוכ"ז לבדו, ונודע שטובים השנים וכו', ע"כ פקודתי על כל עושני רצוני, שבכל מקום בואו, יהי נוספות אחד מהם לעסוק בטובתי, אף אם יהי צריך לנסוע על איזה סביבות השייך למקומותם במושבותם, חלילה להם למנוע מזה. **ובטוח יהי שכל אחד מהמתנדבים בעם הן המעשה והן בעושה, יעברון לפני כבני מרון באין שכחה כלל.** וכאשר העמסתי עניני המעמד שיהי תחת יד השגחת ב"א הרב החסיד המפורסים מטעי קודש להתפאר ר' יעקב שליט"א, **ידעו בטח שלא יפקד ממנו שום איש לשלוח לו קבלה ע"ז ולהזכירו לטובה לפני בכל פרטי בקשתו,** והי כי אשאר אל שמים ידי להפיק רצון מדי בכל משאלותם לטובה לכל איש בלבבם. וגם זאת ידעו נאמנה, שרצוני וחפצי בזה שיהי סדר המעמד נעשה רק על ידי שלוחי הנ"ל, לבל יאמרו שיהיו בעצמם פה, וזכין לאדם שלא בפניו.

ועיניכם הרואות כי שמתי נפשי בכפי בטילטולא דגברא לעת כזאת למען אייחד תפלתי לדי בפרט הצריך לכלל וכלל הצריך לפרט, לזכרם ולפקדם בדבר ישועה ורחמים, על כן יתחזקו לבבם באמת ואמונה, את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה, חרותים המה על לוח לבבי באין שכחה כלל לנטלם ולנשאים כל ימי עולם, והיום לעשותם כדבר האמור, יתכללו יתיחדו ברזא דאחד באין מסך מבדיל כלל. ויעלו בזכרון לפני להשפיע שפע הטובה והברכה לכל איש ואיש כרצונו הטוב ברו"ג בכלל ובפרט.

דברי המעתיר בעדם לטובה, מזרזם ומזהירים לקיים כאמור טובת נפשותם ברו"ג.

נאום דוד בהרב המפורסם מו"ה מרדכי זללה"ה

מהרה"ק ר' יוחנן מראחמיסטריווקא זצוק"ל

חיים וברכה למשמרת שלום לכבוד מערכת אלקים חיים נדיבים עם ד' אלקי אברהם זרע ברוכי ד' בני אל חי נגידים וקצינים חשובים ונכבדים ישרים ותמימים חסידים המתחסדים עם קונם הרחוקים למושבותם וקרובים באמונתם לכולם אקרא שלום וברכה וכה"ט סלה.

לשלומי אמוני ישראל אשר לבם רד עם אל ועם קדושים נאמנה רוחם אליהם אשא דברתי, שמעו נא אלי ותשמע אליכם ד' הן כאשר הגיעני ד' בחמלתו לימים אשר יש לי חפץ בהם, הוא תור כלילת נכדי היקרה הכלה י"א מרגלית תחי' בת בני הרב הקי' כמוהר"ר מנחם נחום שליט"א עב"ג אשר הוכיח לה ד' החתן הנחמד והנעים כמ"ר משה צבי בהרה"צ ר' מרדכי דוב מהארנסטאפיל שליט"א לזאת אחלה פניכם ידידים נאמנים, אנא הראיני נא מדת טובכם ואת אמונתכם, לתת לו עוז ותעצומות במשענת נדבת לבבכם, ואת ברכתי צויתי ע"י משלחי נאמן רוחי הנכבד המוכ"ז הר' יצחק ליב נ"י, אנא בנים נאמנים קבלו נא את צור נאמני הנוכחי בספ"י כי כבודו הוא רצוני, בידו תגישו נא את מנחותיכם באהבה ורצון ברוח נדיבה, בעין יפה.

ונא אל ירע לבבכם בהרימכם את תרומתי, מלחץ הזמן ומדוחק העת, ידעתי נא ידעתי את כל מצוקותיכם אשר השיגו אתכם בימים האלו נגלו לפני באין היסח הדעת מאומה אף רגע אחת, כי הלא בכל צרותיכם לי צר, עמכם אנכי בצרה אך תקותי תשעשעני, כי ישועתינו קרובה לבוא וצדקתינו תמהר להגלות, כי לא לעולם יזנח ולא לעד יקצוף ובטחוני חזק בד' כי כל איש ואיש אשר ישאוהו רוח אמונתו להתנדב לשמי מנחה אפדם בשעת דחקו, בטח לא יגרע מרכושו מאומה, אנכי אערבנו כי שלם ישלם לו בעל הגמולות בתוספות ברכה.

וגם כל איש אשר יקדש עתותיו לשמי לדרוש טובתי בלב נאמן, בטח לא יקופח שכרו שניהם יחד המעשה והעושה ואכלו פרי מעשיהם והקרן קיימת, כל פרוטה ופרוטה, כל פסיעה ופסיעה אשר יקדישו לשמי

יהיו ספורות ומניות נרשמות ונחקקות, לפני הכותב והחותם הסופר והמונה זכיותיהן של ישראל, לשלם שכרם כיד ד' הטובה.

חזקו ונתחזקה עם ד' אל יפול עליכם לבבכם אל שדי יתן לכם רחמים, להושיעכם מכל מצוקותיכם, ואני תפלה לאל עליון שיעלו מנחותיהם ואזכרותיהם לפניו, לניחוח כעולה וכקרבן להשפיע עליהם שפעת טללי רצון וברכאין דנפישין.

ועתה אחלה פני עדת ישורון, אנא כבדינו נא והתאספו ליום שמחת לבי הנועד אי"ה עש"ק טוב מנחם אב הבע"ל למען נגילה ונשמחה יחד בחדוה בישועת ד' ובזה יזכו לשמוח בשמחת צאצאיהם בשובע שמחות בשיבה ונחת ובכה"ט כנפשם ורצון המעתיר בעד כ"י לטובה ולברכה לרו"נ אכה"י.

מקום החתימה

[ה]

מהרה"ק ר' יוחנן מראחמיסטריווקא זצוק"ל

שפעת חיים ושלוש וברכה וכט"ס לכבוד מערכת אלקים חיים חסידי קארלין די בכל אתר ואתר המסתופפים בצילא דמהימנותא נגידים וקצינים חשובים ונכבדים ישרים ותמימים המתחסדים עם קונם באונם והונם החפיצים ותאבים לברכת בני אהרון לכולם אקרא בשלום וחיבה יתירה נודעת להם לכל אשר להם שלום וכט"ס.

אליכם שלומי אמוני ישראל אשא דברתי שמעו אלי ותחי נפשכם וישמע אליכם ד' כאשר ידעתי את רוחם הנאמנה באהבת אמת לאמונה לבית אהרון הוא הכהן לאל עליון מחוי סבא קדישא הרה"צ והק' ר' אהרן זצוקללה"ה אשר נטע אור האמונה בלב כל החוסים בצל ק' וקשרם לחי החיים ברישפי אש שלהבת עבודתו לקרב את ישראל לאביהם שבשמים, ומאז הלקח ארון האלקים ונאסף אל אוצר הנשמות, ועלה אתו במחיצתו גם בנו יחידו הטמיר

ונעלם ק' וטהור מחו' הרה"ק ר' אשר זצוקללה"ה.

ברכו את ד' אשר השאיר אחריהם ברכה בן יקיר הערך אשר כל רואיו יכירו וידעו כי לד' הרחמים והטיבו לראות שאחזו כולם בעבותות אהבה יעמדו על משמרתם אמונתם באיתן תקפס באגודה אחת לגדלם ולנטלם ולנשאים מאז ועד עתה בעושר וכבוד לכל בית ק' כראוי לפרי צדיקים יהיה נגד ה' פעלם הטוב ותהי' משכורתם שלימה לרומם קרנם למעלה ויפה כח הבן להיות ממלא מקום אבותיו הק' לארי"ט כי ממש הולך בעקבותיהם הקדושים לעבוד ד' בשמחה יהי ד' עמו כאשר הי' עם אבותיו להריק עליהם שפע ברכה ממקור הברכה העליונה.

והן אמת ידעתי כי מרצון נפשם יאבו עתה ביתר שאת ועוז להגדיל ולהאדיר את שארית עטרת תפארת ישראל, אך יען בראותי כי הוא נחבא אל הכלים בורח מן השררות ואין חפצו לע"ע לקבל המשרה על שכמו ושרוי הוא בצער שהועמס עליו משא כבידה אשר לא יוכל שאת, זה הביאני לבוא עם הספר לעורר את האהבה התקועה בלבם מאהבת איתן להיות אחוזים בשבת פרי ק' הילולים אשר יסודתו בהררי ק' מה טוב חלקם ומה נעים גורלם להתאחד באחדות אמונת אומו אשר היא מורשה לבית ישראל להנחילו כסא כבוד אבותיו הק' ולתת עוז ותעצומות למחוקקים במשענת נדבת לבבם הטבו לחזקו ולאמצו בכל די מחסורו להרים נסו ודגלו עליהם, ובפרט לפרוק ממנו עול החובות אשר עלו והשתרגו על צווארו ולא מידו באנו, לכן היגיע העת להכין תעודה התופשת מגזירת אך וכל הזריז הרי זה משובח.

לזאת עם ד' חזקו ואמצו קומו נא עורו נא והתעוררו בלבב שלהבת האמונה ואהבת אבות לבנים יזכירו ואיש את אחיו יעוררו להאציל ברכה מאת כל איש כפי הישג ידו ויותר להרים תרומה בעין יפה וברוח נדבה לידי המאספים העוסקים באמונה בדבר גדול הזה שיספיק לנקות ממנו עול החובות ולהסיר הקוצים הסובבים לכרם בית ישראל וכן ישימו עין לעשות תיקונים גדולים לבדק הבית לתקן המעמדות על להבא שיספיק על הוצאות הבית כטוב וישר בעיני אלקים ואדם, בחנוני נא בזאת אמר ד' צבאות.

ובגלל הדבר הזה יברכם ד' בכל משלח ידיהם וזכות אבותיו הק'
מסייעתם כאשר בימי חיי חיותם הי' כל מגמתם להופיע
עליהם רב טוב בגו"ר כן גם עתה שגדולים צדיקים כו' בוודאי ממקום
קדשם יפנו ברחמים אל עמו, ובהעלות אהרן את הנרות יופיע עליהם
שפע הטוב להריק עליהם ברכה עד בלי די בחסד ד' מעולם על
יריאו וצדקתו לב"ב להעלות את שמותם על לוח לבב ק' להזכירם
לטובה ולברכה לפני אל עליון להופיע עליהם נהרה בשפעת ברכה
והצלחה ברו"ג בטללי רצון וברכאין דנפישין בכל פרטי משאלותם
לטוב, אם תאבו ושמעתם מטוב הארץ תאכלו וגם אוכל לא.....
ולהתפלל עליהם ולהזיל עלימו ברכה ברוכים יהיו מאת ד' הם ונשיהם
ובניהם ובנותיהם ברו"ג בכה"ט כנפשם ורצון המעתיר בעדס ובעד כ"י
לטובה ולברכה ברב טוב לבית ישראל מעו"ה אכ"ר.
יוחנן בהרב המפורסם מו"ה מרדכי זצוקללה"ה

[ו]

מהרה"ק ר' מנחם נחום מראחמסטרילקא זצוק"ל

ב"ה יום א' לסדר "אשר מגן צריך בידך" [ז' חשון] תרפ"ט פה
ירושלים עיה"ק תובב"א.

שלום אקרא לכל המסתופפים בצילי וכל המחזיקים אותי ואבקשם
כאשר גמלו חסד עמדי כן יעשו עם בני הצדיקים שליט"א,
ואני מבטיחם כי אקוה בעולם האמת להתראות עם אבותי הק'
זי"ע ועכ"י א"ס לבקשם כי ימליצו טוב בעד כל האנשים שהחזיקו
אותי ויחזיקו את בני הצדיקים שליט"א אחרי ואני מברך לכל אחד
ואחד איש כברכתו והשי"ת ימלא כל משאלות לבם לטובה ובזכות
הצדקה נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים ותקותי חזקה כי תשמעו
לבקשתי ותחזיקו את בני שליט"א כאשר החזקתם אותי בלי שום
מגרעת ח"ו ואני מקוה לקיים הבטחתי לבקש מאבותי הק' כי ימליצו
בעדכם לטובה ולברכה כל הימים.

מקום החתימה

אנעים זמירות

אל מול כבוד אבי מורי

המופלג בכל חדרי התורה מרביץ תורה ברבים

מוה"ר ר' יונה האלצלער שליט"א

אל מול כבוד זקיני החשוב והמפואר

המפורסם במעשיו מהולל בפי הבריות

מוה"ר ר' משה האלצלער שליט"א

על עזרתם בתרומת הקודש להצאות הספר

ואשא כפי אל אל שבשמים שתצליחו בכל אשר תפנו

עם רוב נחת והרחבת הדעת מתוך בריות גופא, אמן

* * *

ברכה ותהלה

אל כבוד חמי הנכבד והנעלה

טוב לשמים ולבריות תורתו אומנתו

מוה"ר ר' חיים לאפפלער שליט"א

על נדבת לבו בגופו ובממונו

יזכה לחיי נחת מתוך הרחבת הדעת

ושתשרה השכינה בכל מעשי ידיו

* * *

השלום והברכה

להאי גברא יקירא .

מוקיר אורייתא ולומדיה בכל מאוזו

מו"ה ר' אברהם פנחס גרין הי"ו

על תרומתו בנדיבה בעד הספר

יפתח לך ה' את אוצרו הטוב בכל משאלות לבך

* * *

על הטוב יזכר

האי גברא יקירא טוב לשמים ולבריות לב טוב
מו"ה ר' שמחה קאפף הי"ו
על הסכום שנדב לעילוי נשמת אמו
שרה ב"ר שמחה ע"ה
נפטרה כ"ב אדר ב' תשמ"ט לפ"ק

* * *

לזכר עולם יהי צדיק

לזכר נשמת הרה"ח המפואר הרבני והנדיב
צנוע במעשיו הטובים
מוהר"ר יחיאל בהר"צ יודא ע"ה
נפטר ער"ח שבט תשנ"ג לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י בניו החשובים
השתתפו בסכום חשוב להוצאות הספר
ישאו ברכה מאת ה' ויתברכו בכל מילי דמיטב
אכי"ר

* * *

מזמור לתודה

להאי גברא המפורסם בצדקה וחסד
מו"ה ר' משולם אושא שמעלצער הי"ו
על שנדב סכום הגון להוצאת הספר
ישלם ה' פעלו ומשכורתו כפולה

מזמור שיר

להאי גברא יקירא רודף צדקה וחסד
מו"ה ר' יעקב יוסף בייער הי"ו
על שנדב סכום הגון להוצאת הספר
ימלא ה' כל משאלותיך לטובה

* * *

התודה והברכה

להאברך החשוב רב פעלים

מו"ה ר' יעקב יוסף גאלדמאן הי"ו
על השתתפותו בסכום הגון להוצאת הספר
לע"נ ר' אפרים ב"ר יוסף ע"ה
וזוגתו חי' רעכיל ב"ר ישראל אלעזר ע"ה
ולע"נ ר' יואל ב"ר ישעי' ע"ה
ולע"נ שרה ע"ה בת ר' חיים מרדכי נ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

* * *

התהלה והתפארת

להאברך הדגול והנאמן

מסור בלו"נ לכל דבר שבקדושה
מו"ה ר' אלי' יעקב ברוין הי"ו
על שתנם סכום הגון בעד הספר
ברכה והצלחה בכל מעשי ידיך
בבריאת הגוף והנפש

יעמוד על הברכה

האברך היקר ראש וראשון לכל דבר שבקדושה

מו"ה ר' יעקב איינהארן הי"ו

על השתתפותו בסכום הגון בעד הספר
זכה לעמוד על משמרתו משמרת הקודש
מתוך נחת והרחבה

* * *

השיר והשבח

להאברך החשוב והיקר לב זהב

מו"ה ר' מנחם בר"ח לאפפלער הי"ו

על השתתפותו בנדיבת הלב להוצאת הספר
יהי ה' עמו ובכל אשר יפנה יצליח

* * *

עטרת תפארת

להאי אברך יקירא רוזף צדקה וחסד

מו"ה ר' יצחק יודא יודל פרידמאן הי"ו

על הסכום הגון שנדב להוצאת הספר

ישלם ה' פעלך הטוב

בברכה והצלחה בכל מעשי ידיך

* * *

תודה מיוחדת

להאברך החשוב והמפואר טוב לשמים ולבריות

מוה"ר ר' אהרן יעקב גרינוואלד הי"ו

על שעמד לעזר ולסעד להצלחת הספר

ברכה והצלחה בכל מעשי ידיך מתוך נחת והרחבה

* * *

תודה מרובה

להאברך החשוב והיקר רודף צדקה וחסד
מו"ה ר' יצחק דוד קויפמאן הי"ו
שנדב סכום חשוב בעבור הספר
אורך ימים בימינך ובשמאלך עושר וכבוד

* * *

ברכה מיוחדת

להאברך החשוב והיקר
מו"ה ר' אברהם פעלדמאן הי"ו
שנדב סכום הגון ועל שעמד לעזר בעד הספר הנוכחי
לע"נ ר' זאב ב"ר אברהם ע"ה
ולע"נ ר' ברוך אברהם ב"ר מנחם ע"ה
ולע"נ ריזל ב"ר יוחנן ע"ה
ולע"נ לאה ב"ר יואל אשר ע"ה
יה"ר שתזכה לעשות מצות ומעש"ט מתוך בריות גופא

* * *

שלמי תודה

תודתי וברכתי צרופה
אל מול כבוד ידידי איש חי רב פעלים
הבה"ח מרדכי פריעד הי"ו
על עמדו לעזר בכל שלבי עריכת הספר
ולהאי גברא יקירא הנכבד במעשיו
מו"ה ר' יעקב יוסף גאלדקלאנג הי"ו
על עזרתו הטוב בנאמנות ובמסירות
ישלם ה' פעלם הטוב
ויזכו לשפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם אכי"ר

* * *

הילול ושבח

להאי גברא יקירא אהוב ונחמד
מו"ה ר' עקיבא צבי עזרא קליין הי"ו
עבור נדבתו ההגון בנדיבת הלב
לע"נ שרה ע"ה ב"ר חיים מרדכי ני"ו
נפטרה כ"ח אלול תש"ן לפ"ק
ולע"נ רחל בת הר"ר עקיבא צבי
(לעבוויטש מבעלעד) זצ"ל
נפטרה ט' תמוז תש"ן לפ"ק

* * *

"אות" הכרת הטוב

להאי גברא יקירא בנש"ק
מו"ה ר' חיים יעקב צבי גרויס הי"ו
על מעשיו היקרים בנדיבת לב
הצלחה מרובה בכל אשר יפנה

* * *

אחרון אחרון חביב

כאן המקום להביע רגשי ברכתי ותודתי
להאי גברא יקירא רודף צדקה וחסד
באמת ובאמונה "שלא ע"מ לקבל פרס"
כבוד שמו מפארים ומשבחים

מו"ה ר' מרדכי גרינוואלד הי"ו

על עזרתו בכל גופו ומאודו בכל פרט ופרט
ואשר הקדיש מעתו ומזמנו לטובת הספר הנוכחי
ישא ברכה מאת ה' וימלא כל משאלות לבו לטובה
אכי"ר

הבעת תודה וברכה לכל אלו שהשתתפו
בסכומים הגונים להוצאות הספר

האברך החשוב והיקר
מו"ה ר' אהרן הכהן קראמער הי"ו
לע"נ יצחק מרדכי ב"ר משה יעקב ע"ה
נפטר י' אלול תשמ"ח לפ"ק
ולע"נ ברכה ב"ר מנחם יודא ע"ה
נפטרה ו' כסליו תשמ"ו לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.

האברך החשוב והיקר
מו"ה ר' צבי טויבענפעלד הי"ו
לז"נ הרה"ג החסיד המפורסם
ר' שמואל ישכר דוב בן הר"ר משה מנחם ז"ל
נפטר יום א' דסוכות תשמ"ו לפ"ק

הבה"ח החשוב והמהולל
ישעי' פראנק ני"ו
לע"נ ר' יואל ב"ר ישעי' ע"ה
נפטר ער"ח שבט תשד"מ לפ"ק
ולע"נ שרה ע"ה בת ר' חיים מרדכי ני"ו
נפטרה כ"ח אלול תש"ן לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.

על הטוב יזכרו אלה כל אחד בשמו יבורך
שנדבו לבם להשתתף בהוצאת הספר ה"ה

ר' אברהם אשר שפיטץ
ר' אהרן יונתן גרין
ר' ארי' שמואל דייטש
ר' אשר יעקב אהרן הכהן דיימאנד
ר' חיים דוד אונגער
ר' יעקב יוסף האלצלער בר"י
ר' יעקב יוסף שווארץ בר"י
ר' יעקב שלום דוב פישל
ר' יצחק יואל ברויער
ר' מיכאל אהרן פראמאוויטש
ר' מרדכי אונגער
ר' מרדכי גרינוואלד
ר' שמואל הכהן גרינפעלד
ר' שמואל יודא הלל בערנפעלד
ר' שמעון שלום ביסטאן
הב' אשר גרינבערג
הב' יעקב פרידמאן
הב' ישראל זכרי' געלבמאן
הב' צבי האלצלער
הבה"ח שמעון ישראל ברויער
הב' שרגא משה נתן שטיינער

מין דבשמיא יהא בסעדהון כל זמן ועידן ויברך יתהון
ויפיש חייהון ויסגי יומיהון ויתן ארכא לשניהון
ויתפרקון וישתזבון מן כל עקא ומן כל מרעין בישין
אכ"ר

ועל הטוב יזכרו כל אלה שנדבו לבם להשתתף במעוות קדימה

הרה"צ ר' אהרן מנחם מענדל שליט"א

הרה"צ ר' יצחק שליט"א

הרה"צ ר' יעקב יוסף שליט"א

ר' אביגדור פעלבערבוים

ר' אברהם אלתר אפרים פראמאוויטש

ר' אברהם דוב מאיר בייער

ר' אברהם דוד בלומינג

ר' אברהם יהושע העשיל פעלבערבוים

ר' אברהם מרדכי פעלבערבוים

ר' אברהם צבי הלוי טווערסקי

ר' אברהם צבי מנחם אונגער

ר' אברהם שפיטצער

ר' אהרן גאלדמינצער

ר' אהרן גרינוואלד

ר' אהרן חנוך העניך איילבוים

ר' אהרן יודא וואלטער

ר' אהרן פעדער

ר' אהרן פעלבערבוים

ר' אהרן פרידמאן בר"י

ר' אלי' בייער

ר' אלי' מאיר זאבנער

ר' אליעזר ברוין

ר' אליעזר מנחם הכהן פישער

ר' אלעזר יונה זילבערמאן

ר' אלתר ברוך ווייס

ר' אנשיל פעדער

ר' אפרים גרינבוים

ר' בן ציון גרובער

ר' ברוך פרידמאן
 ר' דוד בערגער
 ר' דוד גרינבערג
 ר' דוד וואלאדארסקי
 ר' דוד לונגער
 ר' זאב האלצלער
 ר' זאב לעוויא
 ר' חיים יצחק לאפפלער
 ר' חנני' דוב ווייס
 ר' יהושע הכהן כהן
 ר' יואל אשר פישל
 לע"נ לאה ע"ה ב"ר יצחק הי"ו
 ר' יואל ברילאבסקי
 ר' יודא לייב לאפפלער
 ר' יוחנן בירנהאק
 ר' יונתן יונה ליכטער
 הר"ר יוסף ישראל אייזענבערגער שליט"א
 ר' יחזקאל שפיטצער
 ר' יחיאל מיכל אייזענבערג
 ר' יעקב גאלדמינצער ברז"נ
 ר' יעקב חיים לונגער
 ר' יעקב יחזקאל שרגא סעקולא
 ר' יעקב יוסף אונגער בר"י
 ר' יעקב יוסף אדלער
 ר' יעקב יוסף ברוין בר"מ
 ר' יעקב יוסף גאלדקלאנג בר"נ
 ר' יעקב יוסף גרינוואלד ברמ"צ
 ר' יעקב יוסף האלצלער בר"מ
 ר' יעקב יוסף טויב
 ר' יעקב יוסף כהן בר"י
 ר' יעקב יוסף לאפפלער בר"ח
 ר' יעקב יוסף לאפפלער בר"מ

ר' יעקב יוסף פאל
 ר' יעקב יוסף פעלבערבוים
 ר' יעקב יוסף פראמאוויטש
 ר' יעקב יוסף קופפערמאן
 ר' יעקב יוסף ראזענבלום
 ר' יעקב יוסף הכהן שווארץ בר"מ
 ר' יעקב יוסף שטיינער
 ר' יעקב שפירא
 ר' יצחק אהרן ברייער
 ר' יצחק דוד ליב ברוין
 ר' יצחק יחיאל מיכל ביסטאן
 ר' יצחק פישעל
 ר' יצחק רייצענשטיין
 ר' יצחק שבת דייטש
 ר' יצחק שמעון וואזנער
 ר' יצחק שמעון קאפף
 ר' ישראל איינהארן
 ר' ישראל אליעזר גארדאן
 ר' ישראל יודא יאקאבס
 ר' ישראל שפיטצער
 ר' לייביש דאנציגער
 ר' מאיר הלוי פאכטמאן
 ר' מאיר יודא סג"ל וואזנער
 ר' מאיר פראמאוויטש
 זקני הר"ר מנחם צבי קאפף
 ר' מאיר שמואל אליהו רייצענשטיין
 ר' מרדכי יודא האלצלער
 ר' מרדכי פערלמאן
 ר' מרדכי שלמה אפטער
 ר' משה אהרן קופערמאן
 ר' משה ברילאבסקי
 ר' משה דוד בייער

ר' משה חיים ראזענבלום
ר' משה יעקב ביסטאן
ר' נחום צבי מאיר ראזענפעלד
ר' נחמן חיים צבי פריעזעל
ר' נחמן צימענד
ר' נפתלי יוחנן זאב ווייל
ר' עקיבא ליכטער
ר' פנחס אלימלך דוד זינגער
ר' צבי סורקיס
ר' ראובן וואלאדארסקי
ר' ראובן יודא ארי' גאלדמינצער
ר' ראובן מרדכי גרין
ר' רפאל יחזקאל פריעדמאן
ר' רפאל מרדכי ארי' זילבערמאן
ר' שלום יוסף אונגער
הר"ר שלמה יו"ט ברייער שליט"א רב דק"ק בארדיטשוב
ר' שלמה שמחה בלומינג
ר' שמואל אפרים זלמן אונגער
ר' שמואל דוד גליק
ר' שמואל יוסף גאלדשטיין
ר' שמואל יוסף פריעזעל

הב' אבא גארדאן
(לע"נ ר' ישראל אליעזר ב"ר אברהם יוסף ע"ה)
הב' אביגדור ירמי' ווערצבערגער
הב' אברהם בנימין אייזענבערג
הב' אברהם יהושע העשיל פעלבערבוים
הב' אברהם יהושע פאליק סופר
הב' אברהם יצחק גרינבערג
הב' אברהם יצחק צבי מארגיטטאי
הב' אברהם מאיר זיידענפעלד
(לע"נ ר' יונה ב"ר ישראל ע"ה)

הב' אברהם מאיר ליכטענשטיין

הב' אברהם צבי שאנפעלד

(לע"נ ממל ב"ר יונה ע"ה)

הב' אברהם שטיינמעטץ

הב' אהרן אונגער

הב' אהרן ארי' אייזענבערג

הב' אהרן בנימין בוכינגער

הב' אהרן גאלדקלאנג

הבה"ח אהרן יהודא יודל טויב

הב' אהרן מעלבער

הב' אהרן פריעזעל

הב' אהרן צבי אפטער

הב' אליעזר צבי בריסק

הב' אלישע גאטדינער

הב' אלעזר האפשטיין

הב' אלעזר פנחס קליין

הב' אשר חיים רייכמאן

(לע"נ ר' מאיר נתן ב"ר אברהם ע"ה)

הב' בן ציון שבח סאמפאלינסקי

הב' גבריאלי יוסף איינהארן

הב' דוב אלטר ברוך ווייס

הב' דוב אלטר ברוך לונגער

הב' דוד מאיער

הבה"ח דוד שפיטצער

הב' זרח שפירא

הב' חיים דוד זילבערמאן

הבה"ח חיים מאיר גאלדקלאנג

הב' חיים מאיר הירשלער

הבה"ח חנוך הענדל ראזענבערג

הב' חנני' דוב גרינוואלד

הב' יהושע דייטש

הב' יהושע הלוי גאלד

(לע"נ זקינתו גיטל ב"ר חיים זאב ע"ה)

הבה"ח יחזקאל שרגא ווייס

הב' יוסף פריעדמאן

הב' יוסף שמואל זילבערמאן

הב' יוסף שפיטצער

הב' יעקב דירענפעלד

הב' יעקב יוסף בוקסבוים

הב' יעקב יוסף דאנציגער בר"א

הב' יעקב יוסף דאנציגער בר"י

הב' יעקב יוסף לויבער בר"נ

הב' יעקב יוסף לונגער

הב' יעקב יוסף מארגיטטאי

הבה"ח יעקב יוסף מעלבער

הב' יעקב יוסף סורקיס

הב' יעקב יוסף פישער

הב' יעקב יוסף פרידמאן

הב' יעקב יוסף פריעדער

הבה"ח יעקב יוסף קארן

הב' יעקב יוסף קאליש

הב' יעקב יוסף קריצלער

הב' יעקב יוסף רייכמאן

הב' יעקב יוסף שטיינמעטץ

הבה"ח יעקב יוסף שפוטץ

הב' יעקב יוסף שפירא בר"מ

הב' יעקב ניישלאס

(לע"נ הרבנית מרת יטל בת הר"ר ירמ' ע"ה)

הב' יעקב צבי שימאנאוויטש

הב' יעקב שלמה מאיער

הבה"ח יצחק יעקב ביסטאן

הב' יצחק ניסן פריעזעל

הבה"ח יצחק הכהן קאהן

הב' יצחק שלמה בראדי
הבה"ח יקותיאל יודא ישראל פריעדער
הב' ירמי' אלעזר שווארץ
הבה"ח ישי ארי' אונגער
הב' ישעי' מנחם מענדל גרינוואלד
הב' ישראל האלצלער
הב' ישראל זאב בלום
הב' ישראל דוב מערמעלשטיין
הב' ישראל יצחק פרידמאן
הב' ישראל שלום יוסף ברוין
הב' מאיר אלכסנדר פריעדער
הב' מאיר נתן לעווין
הב' מנחם יודא קראמער
(לע"נ ברכה ב"ר מנחם יודא)
הב' מנחם מענדל שמואל לעווין
הב' מרדכי געלבמאן
הב' מרדכי דוב בעריש הכהן ראזענבערג
הב' מרדכי יחזקאל פריעדמאן
הב' מרדכי יודא שלמה האלצלער
הבה"ח מרדכי יששכרוף
הב' משה חיים שווארטץ
הב' משה זינגער
הב' משה יהושע שיינער
הב' משה יצחק שטיינמעטץ
הב' משה מרדכי אייזענבאך
הבה"ח משה שווארטץ
הב' משה שמעון בויס
הב' נחום עזריאל אונגער
הב' נפתלי ביסטאן
הב' נפתלי זאב לויבער
הב' נתן ישראל מארגיטטאי
הב' פנחס אברהם אבא ווינקלער

הב' פנחס אהרן לונגער
(לע"נ ר' ברוך אברהם ב"ר מנחם)

הב' פנחס גרינוואלד
הב' פנחס יודא אונגער
הב' פנחס נתן לויבער
הבה"ח פנחס שלום טווערסקי

הב' צבי בלום
הב' צבי גרינפעלד
הב' צבי האלצלער
הבה"ח ראובן חיים בייער
הבה"ח שלום ארי' ישראל דין
הב' שלמה אהרן ברוין
הב' שלמה יוסף פייג
הב' שמואל בנימין הורביץ
הב' שמואל ווערצבערגער

(לע"נ ר' ירוחם זאב ב"ר מנחם מענדל ע"ה פרומט ב"ר יהושע
ע"ה)

הבה"ח שמואל יעקב חיים גרובער
הב' שמואל יעקב הכהן ראזענבערג
הב' שמואל לונגער
הב' שמואל ארי' לייב הערשבערג
הב' שמואל מרדכי ביסטאן
הב' שמואל מרדכי דוד פישל
(לע"נ זקיננו ר' מרדכי דוד ב"ר חיים יעקב ע"ה)

הב' שמואל נטע קרויס
הב' שמעון ישראל פעלדמאן
הב' שמעון ישראל שיפף